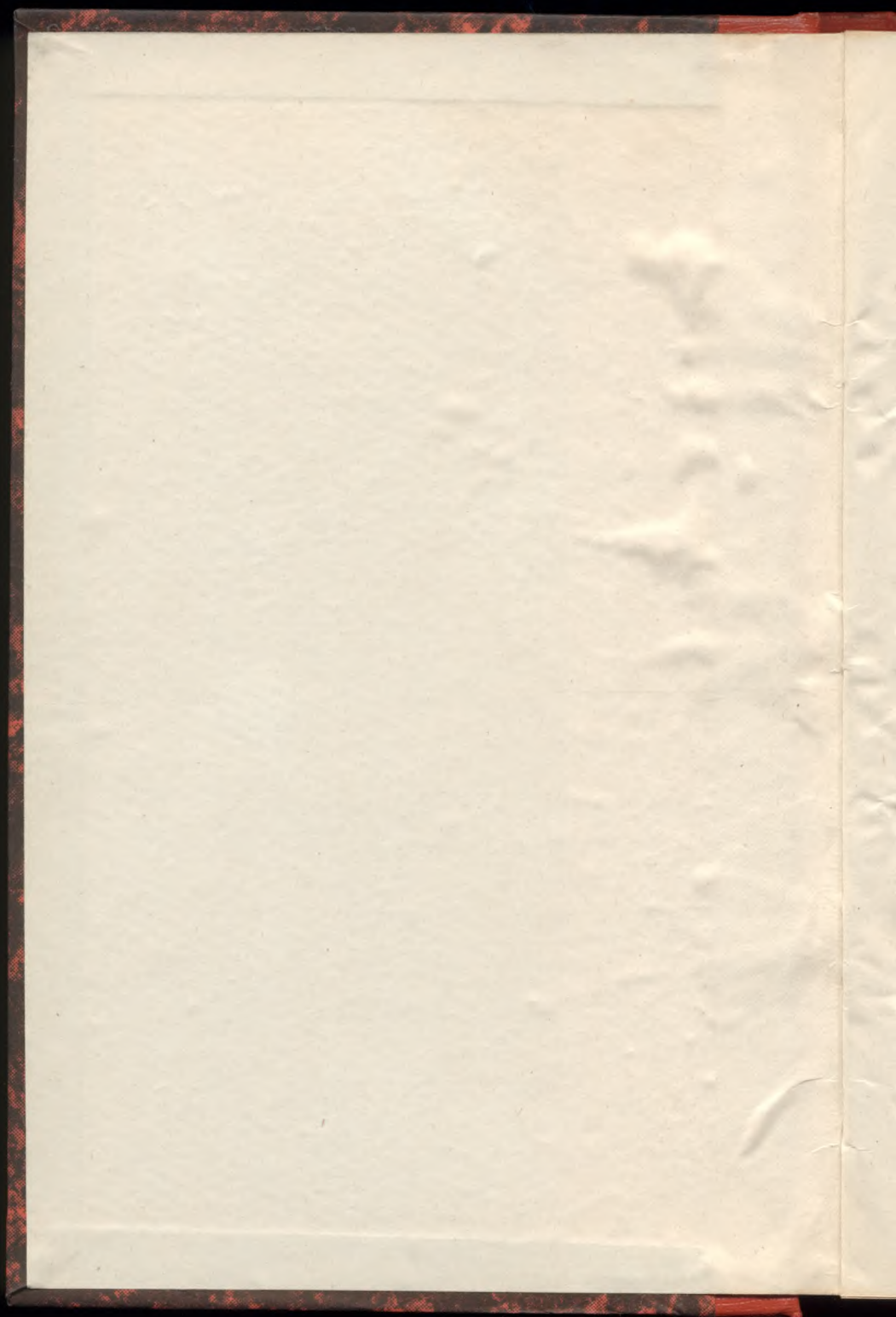

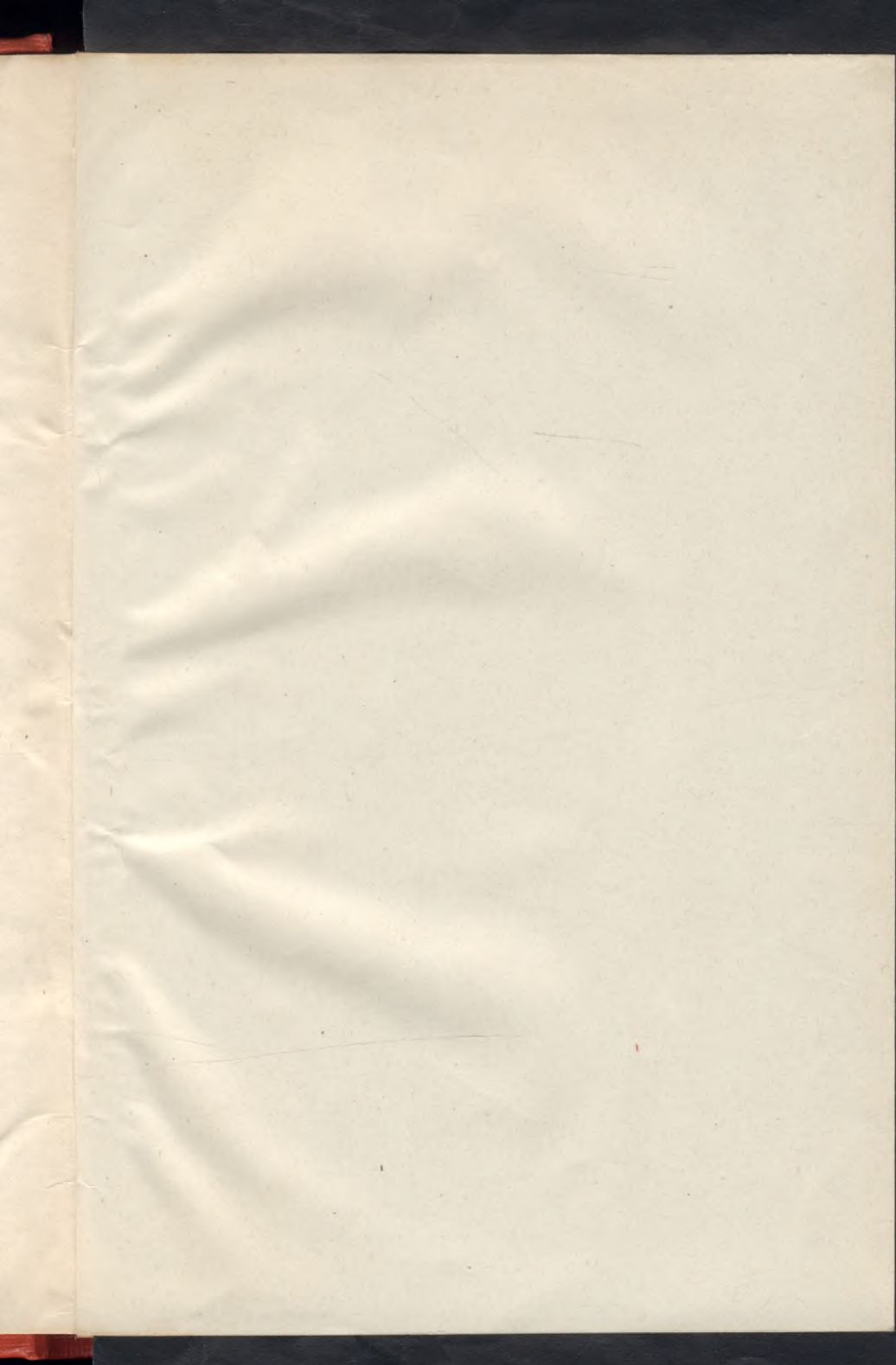
194828

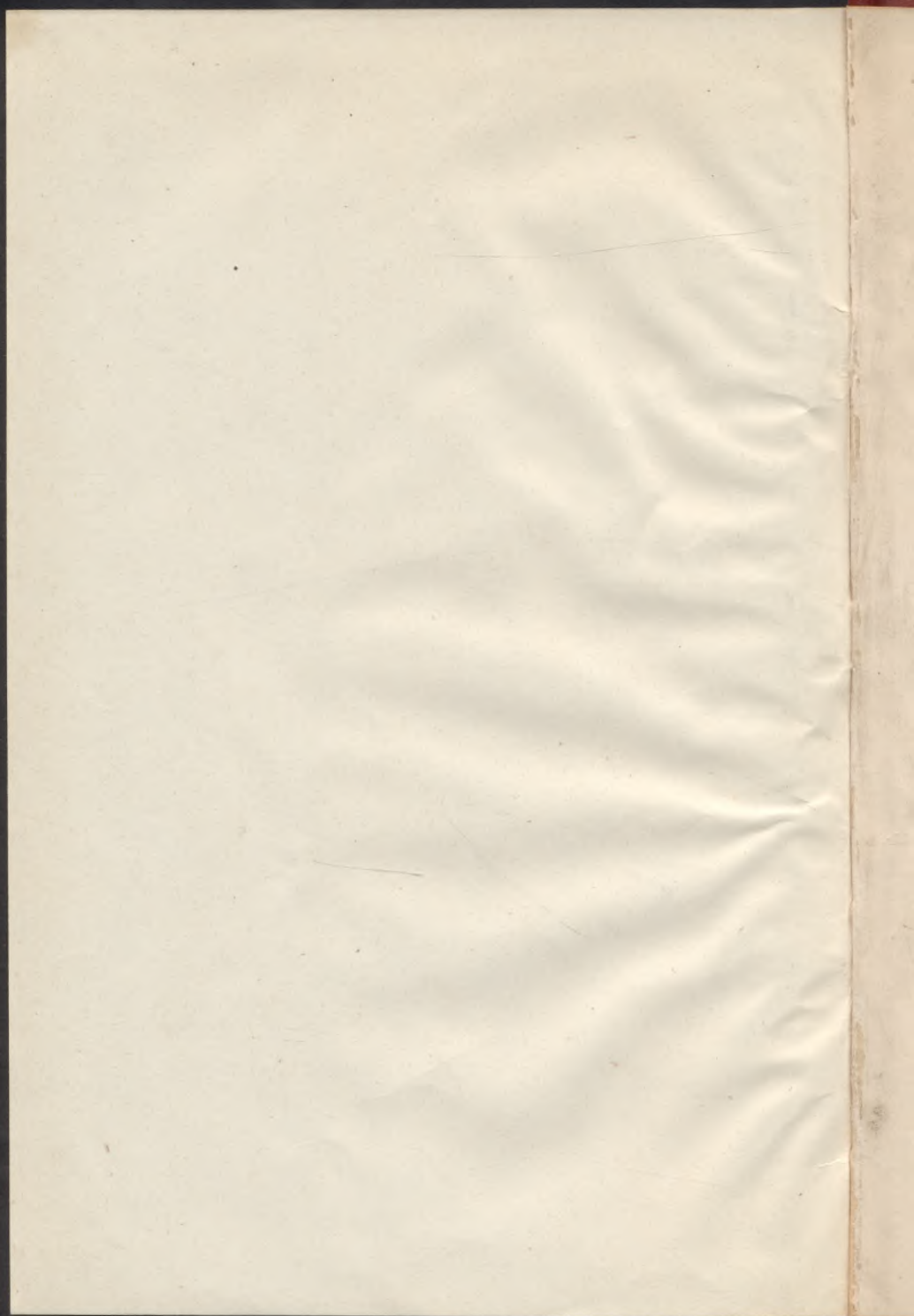

AIDA TRÉFAL

MB

P. o. könyv
1510 ve

11

KONFETTI

AIDA TRÉFÁI

VAJDA ERNŐ ÚJ KÖNYVE

POZSONY 1917

ANGERMAYER KÁROLY KÖNYVNYOMTATÓ INTÉZETÉBŐL

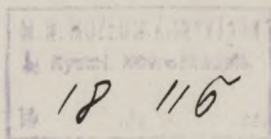
Po. hung.
1510 vc

A címlapot Marx Béla festőművész tervezte.

194828

EZ FARSANG?

(Egy megrögzött táncos és egy megrögzött táncosnő — mindketten abból az aranyifjúságból, amelyiket nem cseréltek be vasért — összeülnek és megbeszélik egy esetleges mulatság részleteit.)

— Maga azt állítja Pali, hogy nem lesz elég táncos?

— Nem lesz. Eltekintve attól, hogy talán nem is egészen illik idén bált csinálni, azt hiszem, ha csinálunk is, nem fog sikerülni. Nincsenek táncosok.

— Hát hol vannak?

— Katonaruhában. De az nem volna baj, mert a katona a legjobb és legkeresettebb táncos. A baj az, hogy most háború van és a katona maga csak békében táncol, a háborúban ellenben táncoltat.

— Mégis, csak akad fiatal ember? Az untauglichok!

— Na, de azok úgy is néznek ki. Talán a Duznyak Bélát hívjuk meg, aki úgy hörgö, ha táncol, hogy nem hallani tőle a muzsikát? Vagy a doktor Basedowval rendezek én bált, aki nőgyűlölő és csak cselédleányokkal ismerkedik? Ugyan kérem . . .

— Ugyan kérem, maga nem ismeri a leányokat. Ha katona nincs, jó az untauglich is! Mi táncolni akarunk. Az Intim Mici az-

ért biztosan eljön a bálra. És a Savoy Angela sem fog hiányozni. Értse meg, egy kisebb fajta mulatsággal is megelégszünk.

— De nincs villany, meg gáz, a világitáshoz.

— Majd világítunk fáklyákkal. Így legalább mindjárt meleghez is jutunk.

— Katonazenét sem kapunk. A lövész-árokszállási cigányokkal meg nem állhatunk ki.

— Majd kölcsön kérünk egy automata-zongorát.

— És milyen táncrend legyen? Francia négyest, angol bostont nem illik most táncolni.

— Jaj, ez a legkisebb gond. Hát lesz kivilágos kivirradtig csárdás, valcer, lengyel-polka és hastánc.

— És hastánc?

— Persze, a török szimpiáira való tekintettel.

— Ez nem rossz gondolat. És a táncrend formája egy fénykép lesz, a legszebb komitácsi fényképe.

— Na látja, ez eredeti. És az is eredeti lesz, hogy tekintettel a férfi hiányra, a hölgyek fogják felkérni az urakat. És hölgyválasz helyett egy tánc lesz csak, az urak válasza.

— Helyes. A szupé alatt majd a legújabb háborús híreket olvassuk fel, ez is eredeti és a bevételt nem adjuk jótékony célra, ez is eredeti.

— Látom, most már maga is kezd belemelegedni az ügybe. Csak kérem, kedves Pali, igyekezzék mennél több táncost hozni. És katonák, ez a fő, akárholnan, de legyen egy pár.

— Nem igen lesz. Most a komoly katona

nem táncol. De talán el tudom hozni a Romadúr Tivadart, az pláne sebesült, be van kötve a feje. Ő úgy mondja, srappell érte, pedig hát trén és mindenki tudja róla, hogy a tábori konyhának esett neki, úgy sebesült meg.

— Nem baj, azért hozza el. Egy bekötött fejű táncos: ez is eredeti. És talán az ujakból is tud hozni, akik még idehaza vannak?

— A népfelkelőkből? Hogyne, de azok legfeljebb a pokrócukat hozhatják el, mert még nincsenek felszerelve.

— Hát csak csinálja, édes Pali.

— Mi lesz a jutalmam? Velem fogja táncolni a hastáncot?

— Igen. Azaz hogy, miután ezen a bálon mi kérünk fel: szabad előjegyezni a második négyest?

— Mennyi is a hozománya?

— Harmincezer korona volt a háború előtt, de tekintettel, hogy most nagyon felment a férfiak értéke, a koronából forint lett.

— Akkor nem bánom, a második négyes a magáé. A harmincezer forint meg az enyém.

A REDINGOT.

A barátomat elegáns redingot-ban pillantom meg.

— Ah, esemény? Házasodsz, hitelt akarsz megszavaztatni magadnak, vagy vasaltatni küldted a saccoidat?

— Egyik sem. Látogatásokat kell tenem, azért öltözködtem így ki. Szép ruhadarab, mi?

— Szép. Ez a baja.

— A ruhának?

— Nem, hanem neked.

— ?

— Tudod, nekem egy jó megfigyelésem van egész életemből, de az okos, igaz megfigyelés. „Ruha teszi az embert“ — ez általánosságban nem igaz. A nagystilú szélhámos mind kifogástalan divatfi, a tudós mind harmónikás nadrágban kocog. „Madarat tolláról, embert barátjáról“ — ez is semmi, mert a nagy emberek mindig kis kaliberűekkel szoktak barátkozni, a kis szellemek meg mind a nagyok mellé kuporodnak. Hanem a redingot, az nem csal! A redingot, az mindent elmond, az jellemrajz, fokmérő, horoszkóp.

— Még mindig semmit sem értek.

— Pedig egyszerű az egész. Abból, hogy kinek milyen redingot-ja van, abból megítélhetem: ki ő, mi ő? A te redingot-od szép,

finom himalaya, a selyembélése, a tükre kifogástalan, a szabása meg olyan, mintha az Ördögöt akarnád benne eljátszani, a nadrág, amit felhuzol hozzá, talán többbe kerül, mint másnak az egész Ferenc József-öltönye és ez a baj, a nagy baj. Aki ezt a kabátot is piperkőckőzésre használja, annak ez csak üres, haszontalan parádé. A gyűrött, sokat használt redingot, az maga egy karrier története. Aki egyszer egy évben veszi magára ezt a nevezetes ruhadarabot és olyat vesz magára, mint te, az lehet elegáns fiú, kifogástalan gavallér, de nem komoly ember. Ami fontos, nevezetes esemény, előléptetés, kitüntetés, jubileum, nyilvános szereplés, siker és elismerés megnyilatkozása csak van egy férfi életében, annak mind ez a kabát a szimboluma. Ismerek egy ügyvédet, az ha tárgyalni megy, úgy néz ki, mint te, lord nyakkendőt tesz fel hozzá, amit fél óráig kell kötni tükör előtt és mintázott selyem-mellényt vesz hozzá, de el is veszít minden pert, bár ez a „minden“ összevissza is kevés. És ismerek egy orvost, annak a szalonöltönye pecsétetes, elszabott, fluoreszkál, de annyi a betege, hogy a várótermében ruhatár van és számot kapsz a felöltődre, ha hozzá mégy.

— No jó, ez áll némileg talán az idősebb emberekre, de egy fiatal embernél, aki jó társaságban forog, csak nem bűn a jól szabott kabát?

— Hidd el, hogy igen. Az ideáloznak talán jobban tetszel így, a divatmajmok is megbámulják a kabátod harangját, de a komoly emberek, a főnökök, a lányos apák már tudják, mit jelent az. Azt jelenti, hogy divatlapból nézted ki a formát, háromszor próbáltál, drága szabónál varratsz, tehát nem fizetsz. A gigerlihez pedig nincs bizalom. Csak aki igen

nagyon ráér és igen kevés gondja van, az öltözködik ilyen körütekintéssel. Hidd el, egy gyűrött, lompos redingot többet ér mindennél, mert míg a többi ruhadarabnál nem szabad slamposnak lenni, ennél jó, sőt muszáj. Ha vasalatlan, rendetlen a saccód, azt mondják, lusta, közönséges fráter vagy, de ha a diszkabátod, a redingot-od, amibe csak parádés percekben bujsz, ha ez öreg és gondozatlan, mindjárt azt mondják: egy komoly férfi, aki nem ad a külsőségekre.

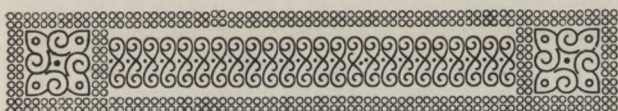
— Hm! Pedig most fontos látogatást teszek és nem szeretném, ha... Te, neked bizonyára van egy olyan kabátod. Add mára kölcsön.

— Az enyém, barátom, az enyém... jelenleg zálogházban van.

— Zálogházban? Hát ez melyik kategóriához tartozik?

— A könnyelmű bolondokéhoz, akik azonban néha nagyobb karriert csinálnak redingot nélkül is, mint a legkopottabb kabátos filozofia.

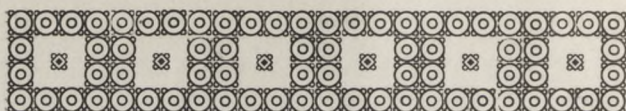
A MENYORSZÁGBAN.

Fönt, fönt a harmadik emelten, a karzatok karzatán voltam a minap a színházban. Arnoldson énekelt, a jó jegyeket orozva kapkodták el fél és egészen idegen emberek, akik máskor be sem néznek a színházba és mert ha Arnoldson énekel, nekem ott kell lennem, hát felkapaszkodtam a menyországba, a harmadik emeletre, jobboldal, második sor, szélére. Kifulladásig jutottam föl, a ruhatárban tíz krajcárt adtam a télikabátomért (a télikabát hatvan pengő volt, de ruhatári díjakban eddig kifizettem már érte nyolcvan) a néni a tíz krajcár felét vissza akarta adni, mert idefönt még olcsóság van, öt krajcár a ruhatár is. Aztán beléptem. A csillár, a szép, nagy, de sajna, még mindig gázcsillár ott lebegett-lobogott az orrom előtt, alul, a parterren az ismerőseim, a kedvesek és nem kedvesek, mint a hangyák hemzsegték, a páholyokban pedig lámlám, ezért érdemes volt feljönni ide, egész új oldalról, szemtelenül felülről láttam bele a hölgyek dekolletált vállába. És most körülnéztem, kik a szomszédaim, azt hittem, tucat-publikum lesz itt, kiálthatatlan, nem kellemes szagú, fegyelmezetlen, de nem, oh nem, egyszerű ruhás, komoly emberek ültek itt minden helyen, akik igazán csak a zenéért jöttek. A fejem felett valaki

narancsot evett, egyáltalában itt már nem színházi cukorkát esznek, ami nyaláncság, itt a nyaláncság is olyan már, ami tápláló, esetleg maga a vacsora. A narancs dominált, fehér blúzos leányok — tőlem balra — mind ott szorongatták az ölükben és egy öreg úr — isten bizony nem tudom ki lehetett, pedig úr volt, mert redingot-ban volt és szegény is volt, mert a redingot nagyon kopottan nézett ki, — almát evett késsel. Még nem kezdték az előzenét, még volt pár pillanat a szemlélődésre, de azért nem volt szabad nagyon fixiroznom a szomszédaimat, mert ők jobban szemmel tartottak engem. Szinte látszott az arcukon a kérdés, mit keres ez itt fönt? A divatmellényemet nézték a leggyanusabban, ez az ember nem ide való, ez az ember, ha lent volna, szmokingot húz fel, de nem kapott lent jegyet, most feljött ide a téglavörös mellényével, lenéz minket. Majd holnap, ha megint lent lesz, rossz vicceket fog mesélni a kakasülön szerzett tapasztalatairól. Nem tetszettem nekik, de igyekeztem udvarias lenni, a jegyszédőnét akartam először is megnyerni számomra és színlapot kértem tőle, de nem volt neki, ajánlkozott azonban, hogy majd elmagyarázza, ki kicsoda: Végre felment a vassüggöny, sötét lett, a zenekar munkához látott és amíg lent a páholyokban, a parterren az ismerőseim, a kedvesek és nem kedvesek, még mindig diskuráltak, mászkáltak, idefönt csend lett, mint mikor ima előtt a keresztvetésnél elkomolyodik az ember, a harmadik emeletet megszállotta az áhitat. Én ezt a képet nem láttam még soha, én hozzá vagyok szokva, hogy ilyenkor jön be nagy garral a páholyába doktor Plörözné és bemutatja kihívóan hangos némasággal új kalapját. Én ilyenkor még jobb-

ról is, balról is lökést szoktam kapni, pardonokat, a pontos későnjövőkől és ilyenkor szokta odalent megkérdezni tőlem Gózzongúz úr, hogy vagyok, mire én szellemesen azt felelem, hogy nem tudom. De itt csend van, áhítat, figyelem, a wieni udvari színházakban van csak ilyen hangulat, ahol — körülbelül ebben a magasságban — nyolc koronás székekben is tanácsosok ülnek. De itt csupa katonazenész van, öt koronás blúzos, nem tudom milyen leányok, csödbbe ment kiskereskedők, mégis kiérzik a csendből a zene iránti imádat. Jó volt ide feljönni, jó volt ezt is meglátni, a karzat, az komoly dolog, mert mért ne volna az úgy, hogy a szegény ember is érthet a zenéhez, hogy odahaza kézből vett gyatra zongorákon, émelygős citera hangokkal is lehet kultuszt csinálni, belebolondulni a zenébe és izlést fejleszteni. Itt egy koronás helyeken ülnek elegenden, akik ötvenszer hallották már Traviatát, Verdit jobban ismerik, mint mi a kupléköltők bárgyuságait és itt komolyan kritizálnak, jó füllel és szigorúan. Én ide el fogok még jönni, főleg egyszer, ha drámat adnak, majd ha Beregi jön, Ármány és szerelemben, mert igazi könnyeket fogok látni, kellő komolyságot, az igazi színház ez, ez a rész, ezeknek érdemes dolgozni, inkább leteszem a divatmellényemet, hogy ne legyen gyanús, szerzek egy jó látcsövet és a szinpad hazugságai, a földszint blázirtsága helyett belenézek idefőnt az egyszerű, őszinte emberek szívébe

ENYVES HÁT.

Mikor már mindenkitől volt enyves hátam, az összes ideáljaimtól, a rokonságtól hetediziglen, a hitelezőimtől, a házmesternétől, a cukrászkisasszonytól, a mosónémtől, akkor egy erélyes elhatározással én is nekiindultam a gyorsfényképészhez, hogy beenyveztessem a hátam.

A kirakat előtt egy kis szemle, valami jó pózt akartam keresni, de nem volt, hát heléptem.

— Mi tetszik? Enyves hát?

— Hát! — feleltem szellemesen.

— Hát akkor tessék helyet foglalni, amíg sorra jön az úr. Ötszáztizenhárom.

Én mint ötszáztizenhármas leültem és vártam. Sokan voltunk, fiatalok, öregek, magyarok és németek, németül beszélő magyarok, magyarul beszélő tótok és így tovább, szép kis társaság.

Egy fiatal ember kurizált egy leánynak.

— Fräulein, kennen sie Ibsen?

— Wie macht man das?

És így múlt az idő. Végül sorra kerültem.

— Milyen tetszik?

— Szép.

— Igen, de milyen? Profil vagy an frasz?

— Mindegy. Fő az enyv.

— Hát akkor kérem — és már igazított engem, meg a masinát.

— Barátságos arcot kérek.

A drágasági pótlékra gondoltam, amit kapok és mosolyogtam.

— Ne olyan nagyon. Komolyan tessék mosolyogni.

A drágasági pótlékra gondoltam, amit nem kapok és így próbáltam mosolyogni. Ez jó volt.

— Köszönöm. Holnap kész a kép.

Holnap elmentem a képért.

— Kérem a számot — mondotta az udvari fényképész.

— Nincs. Elvesztettem.

— Akkor kép sincs.

— De kérem, minek a szám? Itt nem lehet svindli. A magam képét csak elvihetem!

— Ez igaz.

És keresni kezdtük a képet a többi száz között. De nem találtuk. Volt egy, amelyik gyanúsan hasonlított hozzám, de nem volt egészen biztos. De a szám is stimmel. Mégis csak ez lesz az. Én azt mondtam, hogy nem. Ő megesküdtött rá, hogy az. Így hát elfogadtam. Tizenkettőt harmincért. Ez igazán nem drága. Ebből bátran lehet adni mindenkinek. A mosónénak, a rokonoknak. Mikor átvettem a képeket, látom, hogy baj van.

— Kérem, hiszen nem is enyves a hátuk.

— Nem.

— Hát akkor hol itt a vicc?

— Itt éppen az a vicc, hogy az enyves hát nem enyves.

— Hogy fogom akkor fölragasztani?

— Szegezze oda.

És bementem a boltba szeget venni. Tizenkettőt harmincért.

Majd a fejemen ütöm át a szeget. Így talán inkább meg lesz a hasonlatosság.

NŐI ZENEKAR.

Közeledik az éjfél, ilyenkor már mindenkinek, az alvóknak és az ébrenlevőknek is csak egy zene kedves és kívánatos, a női, gyerünk hát női zenekart hallgatni.

A „Café Női Zenekar“ előtt fiákerok állanak. Gondolom, ez egy előkelő hely, ide fiákeren járnak a vendégek. Bent aztán láttam, hogy nem a vendégek járnak ide fiákeren, hanem a fiákeresek járnak ide vendégnek.

Gyerünk beljebb. Kis kávéház, kicsit nem tiszta, kicsit nem szép, kicsit nem jó levegőjű helyiség, de külömben egész jó hely. Vendégek is vannak bent, mert néha vendég is van az éjjeli kávéházakban. Az egyik asztalnál a város legnépszerűbb titkos rendőrért üdvözli egy társaság.

— Nagyon örülünk a szerencsének — mondják és leültetik.

Egy másik asztalnál valaki a „Musketet“ kéri.

— Schon geputzt — mondja a pincér és hozzáteszi szép magyarul is: — Már ellopva van.

A fiákeresek egy sarokasztalnál ülnek és bort isznak. A jogászok sört isznak. Egy kapitány, de civilben, ahogy még jobban ismerik, pezsgőt iszik. Egy feketehajú, alighanem művész vajaskenyeret eszik.

És itt ül a zenekar, a női. Az elhelyezkedés ez: Elöl ül egy fekete zsaketes férfi. Ha a Barnumban van szakállas hölgy, miért ne legyen a női zenekarban zsaketes férfi? Ez a primhegedűs. Mellette áll a dirigens, egy széphajú szőke nő. Tőle balra szintén ül egy hegedűs-leány, zöld másli van a nyakán, istennyilas a harisnyája és szép szemei vannak. Háta mögött bögzik egy hatalmas termetű hölgy. A böggő nagy, de ő még nagyobb. És itt ül mindjárt a zongorista-hölgy, őt nem igen látni, mert háttal ül, de nem baj, azért hallani a gikszerait. A dirigenstől jobbra ül egy édes kis baba, a csellista. Kék a szeme, szőke a haja, egy vimerli van az orrán, igen helyes. És aztán jön, illetve ül az ujonnan szerződett tag, akit külön hirdettek, a nagy dobos. Igen szép leány, ennek is zöld másni van a nyakán, evvel is jelzi, hogy testvére annak a másik hegedűs-leánynak. Gyönyörű nemzeti-szinű nagy dob van előtte és egy vadonatúj triangulum. Ahány vendég elhalad mellette, az mind ráüt a nagy dobjára, mire ő haragosan utasítja rendre:

— A maga dobján doboljon.

És most játszanak.

„Édes, aranyos kis tyúkom, drága violám . . .“; a hegedűsnő hegedűl, a zongorista zongorázik, a csellista csellózik, a dobos dobol, a böggös bögz. Éjjel tizenkettőkor. Egy órákor már ez nem egészen így van, akkor már nincs ilyen rend, akkor már a kapitány dobol, a titkos rendőr zongorázik, az alighanem művész bögz, a böggősné karmónádlit vacsorázik és a női zenekar himnemű tagja iszik.

Minden leánynyal koketál egy vendég. Minden vendég iszik valamit és amit iszik, abból küld egy pohárával a szeme válasz-

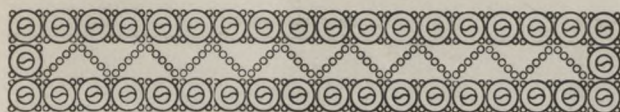
tottjának. Amilyen ital van egy-egy leány mellett, abból megtudhatod, ki az imádója. A nagydobosleány mellett pezsgő van. Ezé a kapitány. A zöld másnis hegedűs leány előtt sör van: Jogászok. Nagybögös: bor. Fiákeresek. Csellista: vajaskenyér. Alighanem művész.

Fél kettőkor így fest a női zenekar: A himnemű tag tartja a kottát a kapitánynak, a két zöldmásnis leány bosztonoz, a zongoránál három jogász játszik négykezeset, a csellista leány bögőn vallja meg a szerelmét az alighanem művésznak, a titkos rendőr már olyan népszerű, hogy fel akarják léptetni képviselőjelöltnek néppárti programmal, de a kávé ez nem engedi, mert zsidó, mire új sörök, új borok, új pezsgők jönnek. Meleg van, trabuccófüst, a kapitány knickebeint rendel, az impresszárió a bevételt olvassa és valaki így szól.

— Pincér a Fidibuszt!

— Schon geputzt — mondja a pincér nevetve és hátramegy egy cigarettát elszívni

MINDENFÉLE VIZSGA.

Túlzás.

A nőtlen úr: Mit viszel, mit viszel a hónod alatt, öreg fiú?

A családapa: Mit háborgattok? Nagy munkában vagyok. Június van és nekem nyolc gyerekem vizsgákat rak. Bevásárolok.

A nőtlen: Bevásárolsz? A vizsgákra?

A családapa: Ugy. Ettől függ a vizsga sikere. Ide nézz! Ebben a csomagban női kézimunkák vannak. Tudod, a leányom a „Ti nagyasszonyotok“ intézetben tanul. A vizsgán persze kézimunka-kiállítás is lesz, aki csak egy pár önkötötte strimpflit állít ki, az le van sajnálva, ott produkálni kell, szépet, jót, drágát. Pompás himzéseket vettem, asztalfutókat, azt mind kiállítja a leányom, persze a saját neve alatt. Hadd lássák, hogy tud, és hogy telik miből.

A nőtlen: És mi van ebben a csomagban?

A családapa: Ebben? Szlőjd munka. A fiamnak! Ő is kiállít. Csak nem fog szégyenben maradni! Miket vettem neki, miket! De ez nem minden. Nagy leányom a főzőiskolában vizsgázik, ő készíti a tésztákat. Már rendeltem pompás tortákat, süteményeket. Két kis gyerekem elemibe jár, itt az dönt, ki mennyi virágot visz. Rendeltem nekik, a leg-

szebb bokrétákat ők fogják vinni a vizsgálatra. Gyönyörű vizsgákra van idén kilátásunk.

A nőtlen: No és tudni nem kell azokon a vizsgákon?

A családapa: De kell. Aki a vizsgán tud, az átmegy. Az egyik fiam, aki egész évben egy betűt nem tanul és nem tud felelni, vizsga előtt egy héttel tanul. Vizsgán mindig tud, mindig áteresztik. Pompás intézmény ez a vizsga! A másik fiam évközben mindig egyest kap, a vizsgán pedig mindig kileli a hideg, annyira fél. Még egy vizsgafelelete sem sikerült, ellenben mindig majd elbuktatják. Borzasztó hülyeség ez a vizsga!

A nőtlen: No és a tanárok?

A családapa: Ez az! Az egyiknek küldtem egy mázsa Henry Clay szivart. Visszaküldte, azzal az üzenettel, hogy ő nem sziv ilyen finomakat, küldjek érte trabuccókat, akkor átcsusztatja a fiamat. A tanárokkal lehet beszélni. Egy másik tanárnak küldtem egy hordó bort. Visszaküldte és kijelentette, hogy ha huszonnégy órán belül bocsánatot nem kérek tőle, át nem ereszti a fiamat és ha a kultuszminiszter parancsol is rá. A tanárokkal nem lehet beszélni.

A nőtlen: Sok baj, sok gond egy családos embernek. A legnehezebb hónap ez, a vizsgák hónapja.

A családapa: No, be kell tudni osztani az évet. Én nálam be van osztva, elég változatos. Januárban van mindig járvány a családomban, február: költözés, márciusban: végrehajtanak, áprilisban: mindig születik egy gyerek, májusban: egy meghal, június: a vizsga-hónap, július: fürdő, nyaralás, augusztus: jön az anyósom, szeptember: beiratások, októberben: mindig meghal egy gazdag rokon, aki nem ránk hagyja a vagyonát,

november: előkészületek a télre, vagy honnan, ha nincs miből, vagy a megfagyott gyermek, decemberben a karácsonyi ajándékok. Műsorváltás föntartva. De mindig van valami új, szenzácionell, amüsant, amit te nem élvezhetsz végig, mert ez csak nekünk, családos embereknek adatott meg.

A nőtlen: És én még tovább is habozom, hogy megházasodjak? Nem, nem habozom tovább.

(Nem habozik tovább és nem házasodik meg.)

PAPIRKOSÁR.

A Főtéren is van egy. Uj disze az utcának. Hogy az emberek biztosabban tudják, mire való, hát rá is irták: P a p i r k o s á r. Ez jó volt, mert én például azt hittem, hogy virágváza. De hogy megmondták, mire való, hát használom is. Tegnap éppen beledobtam valamit, amikor élém került a barátom.

— Mi az, mit dobott bele?

— Semmit. Papirost.

— Tehát mégis valamit.

— Nem. Mert csak addig volt valami, amig beledobtam. Amint a papirkosárba került, már semmi.

— Ön az első, aki használja ezt.

— Lehet. Az emberek még nem szokták meg.

— De mennyire nem! Jó egy hete itt állnak már és semmi sincs bennük soha. Az emberek viccesek, direkt odamennek a kosárhoz és melléje dobják a papirost meg a narancshéját. A város szerződtetett egy embert, akinek az lett volna kötelessége, hogy mindennap kitakarítsa ezeket a kosarakat. De nem volt soha semmi bennük, most neki kell mindennap beledobni valamit, hogy legyen bennük. Ezért fizetik.

— Ez vicc.

— Az. Csak álljon oda egy ilyen kosár

mellé és figyelje az arramenők megjegyzéseit. Az egyik: Na, már megint gyermeknap van? Kitették az urnákat. A másik: Nini, új fajta köpöcsészek! A harmadik: Hát a városi kertész már pléh-tulipánokat ültet? A negyedik: Tavasz jöttére engedélyeznek új gesztenyesütő-stációkat? Az ötödik: Ni, papirkosár. Kár, hogy le van szegezve, különben hazavinném. De bele nem dob senki semmit. Melléje igen. Huncut kis publikum vagyunk mi.

— Tudom. Minden publikum ilyen eleinte. Később majd rászokunk.

— Persze maga példaadó akar lenni, azért dobta be azt a . . . mit is?

— Semmit.

— Papírt. Ejnye, most megnézem, mit dobott bele.

— Kérem, ne nézze meg. Nem érdemes.

— De igen. Engem érdekel.

— Kérem, ne! Diszkrét dolog.

— Diszkrét? Pardon, itt az utcán, papirkosárba ejt valamit, hogy lehet ez diszkrét?

— Nos, elárulom. Egy szerelmes levelet dobtam bele.

— Hm! Hát miért nem tépte előbb össze?

— Akkor nem volna értelme. Az a levél nem nekem szól, én irtam valakinek.

— Hogyan?

— Hát én szintén láttam, hogy az emberek egyáltalában észre sem veszik, nem használják ezeket a praktikus kosarakat, s gondoltam, felhasználom szerelmi posta-célokra. Máshogy nem tudok levelezni vele. Postán küldjem? A mamája kezébe jut. Hordár vigye el? Ez feltűnő. Apróhirdetésben levelezek vele? Ez drága. Akkor a legpraktikusabb ide beledobni. Itt nem veszi észre senki, a

papirkosárban nem kotorásznak az emberek. Ő is ide dobja bele a választát.

— Ez jó. Ez magára vall. Mindig praktikus.

— Nem, csak szerelmes.

— Az mindegy. Sok sikert kívánok.

— Köszönöm. De hogy várjak sikert, mikor a szerelmes leveleim, mielőtt még elolvassák — papirkosárba kerülnek.

A MENYASSZONY LOVAI.

Az élet, a mindennap, az utca sokszor olyan kedves jelenetekkel kedveskedik, hogy bolondság és pazarlás volna kigondolt meséssel mulattatni a közönséget, amikor itt vannak az igaz, egyszerű, naiv, de annál bájosabb történetek. Egy ilyen megint elcsiptem a múlt héten.

Esküvő készült az utcámban. Melyik házban, kinél, az ugye mindegy, nem is tudom, a dolog ránk nézve csak ott kezdődik, hogy az egyik kétemeletes ház előtt ott állanak a fiákerek, amiken majd a násznép szépen elhajt az esküvői szertartásokra. A fiákerek ott állnak, néhány kíváncsi vár a kapuban, aztán nemsokára jönnek is már: egy pár fehér ruha, egy pár cylinder. Egy cylinder és egy fehér ruha szépen sorjában elhelyezkedik minden kocsiban. Most már sokan állnak az utcán, nézők, szomszédok, ismerősök. Jön a menyasszony!

Szép, hosszú fátyolos, fehér ruhában, mitusszal a fején, szűziesen szende mosolylyal az ajkán. Az utolsó kocsi áll ott a kapu előtt, a fiákeres nagyot köszön, a kíváncsiak tátják a szájukat, már csak fel kellene lépnie a hágcsóra a kis fehér cipellős lábával a menyasszonynak, amikor egyszerre csak meghök-

kenve lép vissza és ijedten mutat a kocsiba fogott lovakra.

— Tarka lovak. Ilyen kocsin nem megyek esküvőre.

Tényleg, egy fehér és egy barna ló van, nak befogva, már pedig a menyasszonyi fogat elé hófehér lovak valók. Menyasszonyt csak fehér lovak vihetik az esküvőre — hagyomány, szokás vagy babona ez, nevezzék akárhogyan, de fontos, méltánylandó kívánság, hiszen egy leányra nézve mégis csak ez a nap a legfontosabb, nem csoda, ha félelmében belekapaszkodik minden apró kis dologba. Az esküvő napján az apró babonák fontosabbak talán még a pap áldásánál is. Milyen idő van, hogy viselkedik a menyasszony, nem szabad fekete harisnyakötőjének lenni ezen a napon, rá tud-e lépni az ura lábára és ezer ilyen apró dolog, amik között a fehér lovak nem is olyan utolsó követelés.

— Én csak fehér lovakkal megyek az esküvőre! — jelentette ki a menyasszony és akkor már igen sokan állottak körülötte, csupa mosolygó arc, de mindenki helyeslőleg bólintgatott. Csak a fiákeresnek nem tetszett az ügy. Honnan vegyen ő most hamarjában még egy fehér lovat, amikor neki csak egy van? Vagy honnan kerítsenek most hamar, az utolsó pillanatban két hófehér lovas fiákert? Nehéz eset. Pedig a menyasszony cöveket vert.

Mit lehet itt tenni? Gyorsan és radikálisan.

Most már majdnem tele volt az utca bámészkodókkal. A kocsiforgalom is megakadt. És a megakadt kocsik között volt egy másik fiáker is. A fiákerbe fogva két ló. Egy barna meg egy fehér.

Az utca pedig veleérez, vele játszik min-

den ilyen históriával. Valaki elkiáltotta magát:

— Hát cseréljék ki a két pár lovat. A két fehéret a menyasszony kocsijába; a másikba jó lesz a két barna is.

Bravo! Mindenki lelkesedéssel fogadta az ideát. A két fiákeres is belement a cserébe. A menyasszonyi kocsihoz átfogták a másik fiáker fehér lovát, viszont a barnát átvitték helyette a másik barna mellé. Egy perc alatt megvolt. A tömeg maga segített, a menyasszony fehér fátyolával a fején és szűzies szende mosolylyal az ajkán, szállt a kocsiba. Üdvrivalgás. A menyasszonyi kocsi elindul, bár egy kicsit félre húznak a lovak, az egyik jobbra, a másik balra, hiszen nincsenek még összeszokva. De nem baj, elvégre a házastársaknak is előbb össze kell szokni, miért kívánnánk azt lovaktól, hogy mindjárt kifogástalanul tudjanak húzni?

Még szimbolumnak is jó volt ez a csere.

AZ INYENC.

Kis örület.

Egy kedves barátom berohan forró délután a kávéházba, mellém ül és ráordít a pincérre.

A pincér: Fagylalt?

A barátom: Az. Hozzon egy vágás meggy fagylaltot, habot rajta, egy stampedli Freis Vieux konyakot, egy félig megfőtt tojást és tiszta poharat, amiben ezeket össze fogom keverni.

Én: (rémülten) Meg vagy keveredve?

A barátom: Te is kezded? Most neked is elmondjam elülről az egészet? Nos hát igen, te konzervatív ételnyelő, sablonkosztos ráágódó nyárspolgár: én meg vagyok keveredve, annyira, hogy mindent összekeverek. Mindent! És össze. Új izeket keresek, finom összetételeket, aromákat, szagokat, kéjt. Mit fogok szimpla vanília snittet beszopni, amit már agyon untam. Kombinálom a finom ételeket, italokat és így növeszttem a zamatot.

Én: Aha tudom már; a vanília jó, a foghagyma is, milyen finom lehet ez a kettő együtt.

A barátom: Csak csúfolódj! Én majd azalatt isteni élvezeteket fogok felfedezni az emberiség számára. Jelszóm: mindent összekeverni. Csak így lehet ujat, változatosat ki-

találni; ez a konyha-művészet titka! Csak-hogy eddig nem mertek bátran hozzáfogni. Most itt vagyok én, az étel-forradalmár, az izek dinamitardja és nem állok meg a fél-munkánál. Akarod a reggelimet tudni? Egy kis pohár Spaten-Bräu köménymaglevelessel, kis csésze tejsokoládé székely, szalonnás fog-hagymával. Rá egy kis kontuszowka és le-vico arzénviz.

Én: Ez a reggelid? Mit eszel akkor ebédre?

A barátom: Az ebéd, ah az ebédem! Uj gyönyörök, új összetételek. Itt kifejthetem repülő fantáziámat teljes mértékben. Permutáció az egész vonalon. Tésztával kezdem: saj-tos pudding, aztán jön a leves, csakhogy ná-lam a tészta a leves, a leves a hús és a hús a tészta. Tehát a leves, ami a hús nálam, va-lami sült, szimpla sült, de hozzá garnirungnak megiszom a fekete kávé és eszek melléje la trappe-sajtot. Aztán jön a hús, ami tulaj-donkép a tészta, de azt már megettem, mint levest, ellenben dacára hogy a levest már sorrend szerint megettem, még sem ettem meg, pedig leves kell, nemde? Tehát eszem a levest mint levest. Aztán jön a gyümölcs — nálatok, rendes embereknel. Ebéd végén valami kis gyümölcs, ami elősegíti az emész-tést, könnyít. Nálam megfordítva van: jön valami nehéz. Nálam a kis gyümölcs egy Kai-ser-héring, vagy mortadella, esetleg jó komisz sprótni, vagy jó finom francia szardella. Ne-héznek lenni: ez a fő. Aztán jön a fekete kávé, ami nálam a garnirung, ellenben gar-nirungnak elszívok egy szivart, lenyelek mel-léje öt cachoust és pár karamell bonbont.

Én: Aztán?

A barátom: Aztán rosszul leszek.

Én: Hála Isten! Bolond vagy.

A barátom: (lesajnálóan) Ezt mondják minden bátor úttörőre. De én megyek előre, új izeket, új kéjt, új szagot felfedezni.

Én: Új szagot is? Azám, már előbb akartam kérdezni, micsoda szagod van neked? Csak nem . . .

A barátom: De igen. Itt is kombinálok. Heliotroph illattal mosom a fejemet, Kalodontint csepegtetek a mellényemre, glicerinnel mosom a fogamat és benzines a zsebkendőm.

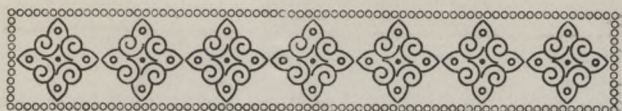
Én: Pfuj, örült.

A barátom: Majd ha élvezni fogod nagy munkám sikerét, ujon felfedezett illatot fogsz szagolni, isteni nektárt szürcsölni és a mai sablonos koszt helyett buvárkodásom eredményét enni, akkor te is fogsz adni őt koronát felállítandó szobromra. Csak birjam még egy darabig a munkát.

Én: Hogyan?

A barátom: (szomoruan) Tudod, itt a gyomromban nincs valami rendjén. Az a baj, hogy gyenge gyomrom van, nem vesz be mindent. Gastritist kaptam és ha jól megy, gyomorrák lesz belőle. De nem baj, ezen a csekélységen én nem fogok fönnakadni.

A BOSZTONKIRÁLY.

Egy nagyon fiatal, nagyon elegáns, remekül borotvált, igen karcsu úri ember keresett fel tegnap.

— Önt keresem! — E szavakkal nyitott be dolgozószobámba.

— Hát ismer? — kérdeztem.

— Nem. De ez nem baj. Önnel is elintézhetem. Ki vezeti lapjuknál a báli kalendáriumot? Mert hibás. A „Hitelbe is dolgozó katonaszabók füzérkéje“ nincs meg benne.

— Pardon, ha itt félbeszakítom. Azok a szabók civilnek is dolgoznak hitelbe?

— Az nem tartozik a tárgyhoz. Külömben majd utánna járok magam is. De tessék ezt a mulatságot is bejegyezni.

— Nagyon szívesen.

— Tartozom valamivel?

— Igen.

— Mivel?

— A bemutatkozással.

— Igaz, egészen megfélemedkeztem erről. A név nem is fontos. Engem mindenki Gabinak hív. Én vagyok a Gabi, a bosztonkirály.

— Micsoda?

— A város legjobb bosztontáncosa.

— És ez foglalkozás?

— Ahogy vesszük. Orvosnak készültem

és talán ezért lett belőlem bál-neolog. És mint ilyen, mindig csak a legújabb táncokat kultiválom. Én örültje vagyok a táncnak, helyesebben a bosztonnak. A farsang az én szezőnom, én ilyenkor veszem ki hat hetes szabadságomat és végig táncolok minden mulatságot. Ha ön látna engem frakkban! Az egy műremek, egy tudományos munka. Van Ruyter kenderdaróc bemázolva az én frakkom posztójához képest. Hát még a nadrágom, a fekete selyem harisnyáim — mindez külömb összhangot képez, mint Beethoven akármelyik szimfóniája. És a táncom, uram, az én táncom!

— Nono, én is tudok szépen táncolni.

— Oh, mi az, az én táncomhoz mérve! Ugy nem tud sem maga, sem más bosztonozni, mint én. Az én figuráim, az én vezetésem! Az én módszerem! Lássa, Thorgjerd azt kívánja a nép énekesétől: „Meg kell lennie a legrejtettebb életet, a hegyi patak moraját, a hullámok zugását, a dobogó szív különös regéit...” így mondom én is: Új utakra bosztontáncosok! A régi sablon helyett újakat kell felfedezni. Ne csak a Kaszinó de Párisból, a Trocaderoból hozzátok haza a lusta mozdulatokat, de menjetek ki a háziállatok közé, tanulmányozzátok azoknak ritmusos járását, eredjete ki a Duna-partra és lessétek el a propeller méltóságos farolását. Új formákat, új figurákat! Én tudok, nekem vannak a legszebb figuráim, ha én táncolok, az olyan, mint maga az őskori tánc volt: istentisztelet.

— Akkor szeretnek is magával bosztonozni a leányok, úgy-e?

— A leányok? No, azok mindenkivel szeretnek. Pedig hej! nem mind táncol, aki ugrál, de mondok én magának mást. Én órá-

kat is adok. És képzeljé, most van egy negyvenöt esztendőös elhízott asszony tanítványom is.

— Ennek a számára kellene a propeller farolási mozdulatai?

— Ön gúnyolódik?

— Nem. De egy kérdést. Ha ön olyan kiváló táncos, miért nem megy el táncmesternek? Ma, a boszton-düh idejében vagyont szerezhetne zseniális boszton-művészetével.

— Hiszen akartam is. De nem sikerült a táncmesteri vizsga.

— Önnek, a bosztonkirálynak?

— Bizony. Bosztonból kitűnőre vizsgáztam, de elbuktam — a csárdásból.

PETROLEUM-KORSZAK.

Amikor tilos volt a villany és a gáz.

(Történik egy kávéházban, este tíz után. A kávéház ablakaiban táblák hirdetik, hogy „Ma cigányzene. A helyiség lámpiónokkal tündérien van kivilágítva.“)

Egy vendég: (jön az utcáról. Kezében égő tolvajlámpa.) No, ez az asztal üres, itt leülök. (Leül.)

Egy hölgy: (felsikolt.) Szemtelen! Az ölembe ül.

A vendég: Pardon, nem láttam, nagysád. Éjjel minden tehén fekete.

A hölgy férje: Mi az, a feleségem tehén?

A vendég: Nem, nem, de fekete. A tehén csak véletlenül szaladt ki a számon. A hasonlat így stilszerűbb: Éjjel minden hadilámpa fekete.

A hölgy és férje: (kiengesztelődve): Hehe! A szójáték jó. Tessék helyet foglalni az asztalunknál.

A pincér: Parancsol uraságod?

A vendég: Hozzon egy feketét.

A pincér: Feketét nem szolgálunk ki, elég sötét van idebenn. Talán egy világos kapucinert?

A vendég: Jó. Hozzon egy világos kapucinert és egy millygyertyát pohárban, habbal.

A hölgy: Olyan szépen játszik ez a cigány. (A férjéhez:) Mucuskám, huzasd el a nótámat.

A férj: Primás, huzd: Fekete szem éjszakája

A primás: Mindjárt kérem, csak előbb a „Mért oly borus“-t kell eljátszanom.

A férj (ijedten): Miért, temetés lesz?

A primás: Nem kérem, csak az az úr ott a sarokban, aki most esett le a székről, az rendelte.

A hölgy (a hozzájuk ült vendéghez): Kegyed idevaló?

A vendég: (sértődve) Ugy nézek én ki?

A hölgy: Nem, én legalább nem látom. Egyáltalában, én önből csak egy cilinderkalapot látok.

A vendég: Pardon. (Leveszi fejéről a kalapot.)

A hölgy: Nini, feljött a hold.

A vendég: Nem kérem, ez csak az én kopasz fejem.

A férj (mentegetődzve): A feleségem tudniillik rövidlátó.

A vendég: Oh, az nem tesz semmit. Most csak boszankodna, ha jó szemei lennének: akkor sem látna semmit. De azért kedélyes itt.

A férj: Oh, nagyon, csak a petroleum bűdös egy kicsit. De legalább nincs rövidlátat. Mindent meg lehet szokni. Én már nem is emlékszem, milyen az a villanyvilágítás.

A vendég: Tessék kijönni hozzánk Albárra, ott megláthatja.

A férj: Hát ott van villany?

A vendég: Hol nincs ma?

A férj: Városban. Tetszik tudni, elfogyott a szén, meg az ecet, vagy az olaj,

nem is tudom biztosan. Hát most spórolni kell a világítással, meg a fűtéssel. A világítással úgy spórolnak, hogy az utcákon, ahol ezersen járnak és az üzletekben, ahol ezerekről van szó, nem szabad gázt meg villanyt égetni, de odahaza, a lakásban, a négy fal között, ahol egy-két ember tartózkodik, ott igen. Azért olyan sötétek az utcák. Én este, ha ki-megyek, a villanyos vasalómat viszem magammal és avval világítok. Itt pedig látja: lámpiónokkal, régi Brennerekkel, meg a kasszirő szemefényével világítanak. De azért kedélyes.

A vendég: És a közönség nem zugolódik?

A férj: Nem. Lemondani az apró kényelmességekről, ez most hazafiúi kötelesség. Hiszen ismeri a verset: „Csak mécsvilágom és honszerelmem ég!”

A vendég: Hát világítsa ki honszerelmmel az utcákat!

A férj: Az utcák! Látja, ez is érdekes. Olyan kedvesek, meghittek most ezek a fekete utcák. Konflison jöttünk ide és képzelje, a kocsiba egy olyan ló volt fogva, amit a tatai kőszénbányából hoztak fel. Nagyszerűen húzott, az hozzá van szokva a sötétséghez.

A vendég: Inkább szenet hoznának föl a tatai bányából. Nagyságos asszony, parancsol valamit tőlem?

A hölgy (zavartan): Én? Dehogy, nem, miért?

A vendég: Mert a lábai az ölemben vannak.

A férj: Ugye, milyen kedélyes? Összetévesztett engem önnel.

A hölgy (felsikolt): Szent Isten! Ellopták a gyémánt brossomat. Éreztem, ép most húzta le vállaki rólam.

A férj (kiabálva): Tolvaj, tolvaj! Fogják meg!

A vendég: De milyen kedélyes! Ebben a sötéttségben könnyen megugrik a tolvaj.

Vendégek: Meg kell gyújtani a villanyt. Legalább addig, amig elcsipik a tolvajt.

(Hirtelen kigyúl a villany. A rendes, finom, sárgás-fehér fény szétárad és ebben a pillanatban belép egy rendőr.)

A rendőr (kirántja a kardját): Mi az? Tíz óra után ég a villany? Tizenöt nap elzárás, kétszáz korona birság! És rögtön le avval a villannyal.

(Ujra sötét lesz, a tolvaj elszökik, a cigány a „Sötét van, nem látok. Gyujtsál rózsám világot“ játssza.)

A kávé (égnek emelt kezekkel): Az örök világosság fényeskedjék azoknak, akik ezt előidézték!

A SZERÉNY IBOLYA.

Márciusi történet. Személyek: Egy kövérfejű kinyilt ibolya.
Egy ibolya-bimbó. Végül: Egy szerelmes pár.

A kinyilt ibolya: (a bimbóhoz).
Csak nem tolakodni. Ma van a harmadik nap-
sugaras dél és te már kezdesz nagyon fej-
lődni, szint kapni, sőt már illatot is árasztasz.

A bimbó: Élni akarok! Olyan szép az,
a szabad levegőn, napsugárban fürdeni. Miért
nem születtem én gyöngyvirágnak, annak kar-
csu a nyaka, miért nem lettem én hóvirág,
annak a nagy fehér feje messze kilátszik a
fűből, jázmin lettem volna, hogy az erős illa-
tom odacsajjon mindenkit. De ibolya vagyok,
lehajtott fejjel, törpén, amit a tulajdon levelei
rejtenek, burkolnak el. Nem fog meglátni sen-
ki. Nem fog értem jönni senki.

A kinyilt: Csak türelem, bimbó! Mi
azt jobban tudjuk, mint te. Törpe virág va-
gyunk, elbújunk, szerénykedünk és ebben
van a mi nagy hatalmunk. Majd eljönnek a
buta emberek és azt fogják mondani: Nem
kell az árogáns gyöngyvirág, hess csunya hó-
virág, szerény ibolya kell! És kaparni fognak
a földön és mennél jobban elbújunk, annál
biztosabban ránk találhatnak.

A bimbó: Mégis . . . Tolakodás nélkül
ma már nem lehet karriert csinálni. A „sze-
rény ibolya“ ez a mi jelzőnk, de én jobb sze-

retnék feltűnő lenni, kacérkodni, kérkedni a szépségemmel, az illatommal, a finom kékségemmel. De így! Mi lesz velem? Itt hervadok el, vagy letaposnak.

A kinyílt: No, majd meglátod kis buta, hogy mennyire téves a nézeted. Igaz, azelőtt a tolakodással sokra lehetett menni, volt idő, amikor a szerény emberek éhen veszttek és a nagy stréberek ültek bele a legkényelmesebb fotelekbe. De ma már máshogy van. Ma a hangos ember már nem imponál senkinek, egyszer próbáljon valaki tolakodni: mindjárt ráismernek és kimondják az ítéletet: Utálatos törtető! Csakhogy az emberek nem hagyják magukat és taktikát változtattak. Ma már mindenki szerény, tolakodóan szerény. Mondhatnám, ibolyamódra szerény. Mert tudják, hogy ezzel lehet legszimpatikusabban feltűnni. Mesterségesen szerénynek lenni, ez ma jobban jövedelmez, mint a legtolakodóbb öklözés. És mindig hangoztatni kell a szerénységet. Van egy magyar poéta, az addig panaszkolta a szerénységét, míg költőkirály lett, nemzeti diszkiadást csináltak a verseiből és az arcképét megvenni becsületkérdése lett minden családnak.

A bimbó: És ha mégsem veszik észre az embert?

A kinyílt: Akkor még szerényebbnek kell lenni, annyira szerénynek, hogy ez már fájjon az embereknek, jelzőt adjanak neki. Mint nekünk adtak, szerény ibolyáknak. És most már hiába bújunk, hiába vagyunk a legkisebb növésűek, a legszebb női keblekre mégis csak mi kerülünk, a legcsipkésebb keszkenőkre, a legsikkesebb ruhákra mégis csak a mi párolt illatunkat fujják. De csitt! Bújunk el, jönnek.

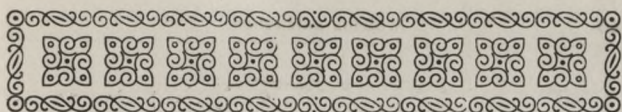
A szerelmes pár jön.

A fiú: Gyöngyvirágot szedek neked.

A leány: Nem. Erős a szaga. Hideg a fehérsége. Ibolyát! Inkább szerény ibolyát szedjünk.

(És beletérdelnek a fűbe és kiszedik a világ legbájosabb, legfinomabb, de legraffináltabb virágát.)

A BIZTOS UNTAUGLICH.

Negyvenkettőtől ötvenéves, de nem a családapák, a gondoktól megöszültek, a tiszteletreméltók közül. Ő az, aki a háború óta amellettt tüzelt, hogy mindenkinek el kell menni, ő az a rémhirterjesztő, aki az első télen már Zsolnán tudta az oroszokat, ő dugja el az aprópénzt és ő szerinte fog ki egy hónap múlva a marhaállomány. Most, hogy rákerül a sor, most egyszerre nem izlik neki a dolog: pedig senkije sincs, festett hajú agglegény, áldás volna, ha besoroznák, de ő már most kizártnak tartja, hogy szolgálni fog kellenie. Abból a fajtából való, amelyik előkeresi valami kis baját, abba kapaszkodik és addig beszél róla, míg maga is elhiszi, hogy hatalmas ok az, ami örökre mentesíti minden katonai szolgálat alól.

— Hol fog szolgálni? — kérdik tőle.

Ő fölényesen mosolyog.

— Sehol. Én nem fogok szolgálni.

— De hiszen makk egészséges. Biztos alkalmas lesz.

— Oh nem. Egészen biztosan nem.

— Hát mi a baja?

— A láb.

— Törés?

— Nem.

— Görcs?

— Nem. Ludtalp.

— Oh, az nem ok. Most ludtalppal is szolgálnak.

— De nem olyanal, mint az enyém. Az én lábam egész sima, mint a tenyerem (mutatja). Alig lehet rálépni. Öt perc séta és vége. Kék lesz, zöld lesz. Ilyen lábbal nem lehet gyalogolni. Az orvos is mondta.

— Milyen orvos?

— A házi orvos. „Maga nem fog szolgálni, az ki van zárva. Ilyen lábbal fel fogják menteni.“

— Pedig, majd meglátja, bē fogják venni. Hiába rázza a fejét.

— Engem nem. Ezek nem olyan lábak, amikkel szolgálni lehet. Akarja látni a lábamat?

— Nem.

— Mert az nagyon érdekes. Nekem csak négy ujjam van egy lábon. Nyolc kettőn. A kis ujj egész elcsenevészedett, felnőtt, felnőtt a többibe. Mint az inda fogja körül a gyűrűsujjat — nem tudom, lehet-e ezt a kifejezést használni a lábnál is, de ön ért engem. Négy ujjal nem lesz az ember katona.

— Ha más baja nincs, egy ujj még nem számít.

— Dehogya nem! Maga csak ijeszt engem. Maga irigyli tőlem a lábaimat. Pedig ne irigyelje, mert fájnak is. Ha járok, fáj a lábam, ha nem járok, akkor is fáj. Ha eső jön, a jobb lábam érzi, ha hó jön, a bal. Nézze milyen cipőket hordok én. Csak azt nem tudom, a cipőktől lett ilyen a lábam, vagy a lábamtól lett ilyen a cipőm? Pincérláb ez, propeller, anatómiai csoda; a lábam negyvenkettes, a cipőm negyvenhetes.

— Hát mivel van kitöltve?

— Apró és nagy tyúkszemekkel. Tirol-

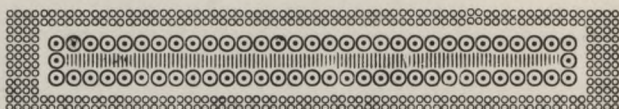
ban nincsenek nagyobb csúcsok, mint az én lábamon. Azaz, mit beszélek, másnak a lábán vannak a tyúkszemei, nálam ez felfordítva: a tyúkszemeimen van a lábam. Ez kérem, unikum. Dehogy fogok én szolgálni!

— Már pedig most nem olyan világot élünk, hogy pár tyúkszeme miatt kidobják az embert.

Erre megijed. Egy percre elveszti bizalmát a lábában, pedig az volt a mindene. És bizonytalanul jegyzi meg:

— De én mellbeteg is vagyok. Majd meglátja. Nem fog kelleni szolgálnom.

GALLÉROK.

Reggel benyulok a fehérneműs szekrényembe gallérért. Kiveszek egyet. Egy kicsit ferde a vasalása, eldobom. Kiveszek egy másikat. Fel akarom tenni, nehezen megy, birkóznom kell önmagammal, mire fent van a nyakamon, már le is vethetem: behorpadt. Harmadikat veszek elő. Ejnye, ezt kicserélték a mosodában. Az én gallérait Rokitansky 41, és ez a nyomorult Saperlott 37-es. Ledobom. Jön a negyedik gallér. Ez meg egy kicsit kirojtosodott, nem lehet többé felvenni. Azonnal széthasítom és kiveszem az ötödiket. Szép, fehér, kemény, formás, szabályos gallér, öröm nézni, öröm feltenni és külön öröm, hogy milyen jól vágja a nyakamat. Ez rajtam marad. Az ötödik.

Körülbelül így öltözködünk mi nap-nap után, ezt a műveletet minden férfi-testvérem ismeri és végigcsinálja, csak a hölgyolvasóim kedvéért — mert vannak ilyenek is, én tudom — mondtam el ezt a bevezetést.

Már most, ha az ember naponta majd annyi gallért fogyaszt, mint a dohányos gyujtót, az egyik gyujtónak nincs feje, a másik nem gyullad meg, a harmadik meggyullad, de elalszik, ép így a gallérok is, az egyik rosszul van vasalva, a másik nagyon is jól, a harmadik nagy, a negyedik kicsi — bizony gallér kell az embernek sok. A természetes számítás ez volna. Minden napra egy gallér. Egy hónap harminc nap, tehát harminc gallér. De ugyan ki tudna megélni harminc gal-

lérből? A legszegényebb legénynek is van száz gallérja, de mennél több gallérja van valakinek, annál többször jön zavarba, annál gyakrabban fogy ki belőlük. Ez így van!

Pedig a gallér úgy terem a szekrényben, mint a gomba. Bemegyek a divatárushoz, veszek egy nyakkendő, vagy akármit. Parancsol még valamit? — kérdi a segéd és akár kell, akár nem, gallérból mindig jó, ha van, rámondjuk: Csomagoljon be még egy tucat gallért. Aztán hirtelen estélyre kell mennem, nincs új, fényes gallérom. Elküldök gallérért. De egyet csak nem hozathatok? snasz, nincs is értelme, legalább féltucat kell, akkor kikerekítés van lefelé az árban: Hozzon csak egy fél tucat gallért, Mari! És így nő, növekszik, gyarapszik a gallérállomány, reggelenként pedig négyet-ötöt játszva fogyasztunk el, a tiszta gallér szennyes lesz, mielőtt még használtam volna. És az ember így gyűjti, szórja, dobálja a gallérjait, ahoz azonban már nincs kedve, rendszeretete, energiája, hogy pontosan, mondjuk, minden hó huszonegyedikén elexpediálja a mosodába. Minél több a gallérom, annál többet pazarolok, annál rendetlenebb vagyok.

És hogy ezt a pár sort most elzengtem, annak az oka, hogy gallér-jubileumot ülök ma. Gallér-állományom felszaporodott háromszázhatvanötötre. És mégis, ma reggel nem volt friss gallérom. Nyomban összepakoltattam és elküldtem a gallérok a mosodába. Egy hét múlva visszakapom a 365 darabot és akkor pont egy évig nem lesz gallér-gondom.

De hogy amig az utolsó el nem fogy, nem küldöm őket a mosónéhoz, az is biztos. Ismerem magamat.

Azért hát:

— Mari, hozzon egy fél tucatot, hamar!

A HÁZI TŰZHELY.

Paródia.

A kétségbeesett úr: Hol lehet négykézen járni tanulni?

A felelgető úr: Minek az önnek? Cirkuszban megtanulhat. Tót gyerekektől is megtanulhat tótágast állni.

— Én menni is akarok. Kérem, a feleségem kívánja.

— Az a finom úri nő? Mi a csudának?

— Kimélni akarja a szőnyegeket. Nem enged a lakásunkban lábon járni, cipővel éppen nem. Azt mondja, menjek kézen, az mindjárt torna is. Sein Sistem.

— Különös. Ugy félti a szőnyegeit?

— Ugy. És mindenét félti. Az egész lakását félti. Mikor elvettem, úgy gondoltam: Istenkém, most lesz egy szép kis lakásunk, egy házi tűzhely, finom, meleg, édes, ahol jó lesz elhanteregni, elpipálni. Most pedig...

— Mit?

— Most pedig rosszabbul vagyok mint valaha. A feleségem egy minta háziasszony, aki tisztaság-tultengésben, rend-tulozásban szenved.

— Nem engedi dohányozni a lakásban?

— Ez volna még a legkevesebb. De azért nem enged, fel kell mennem a padlásra, ott szívom el, amim van. Már egyszer tetőtűzet is

csináltam. Szerencsére nem jöttek idejében a tűzoltók, elaludt magától.

— Mit nem enged még?

— Semmit sem enged. Vettünk egy gyönyörű csillárt, százhusz gyertyafény erős. Hogy örültem ennek, hogy vártam, mint fog majd kigyúlni. Majdnem inkább ezért a csillárért nősültem, mint az asszonyért. Képzeld, százhusz gyertyafény! És most nem engedi felgyújtani. Egy rossz gyertyát éget csak. Száztizenkilenc gyertya erejéig be vagyok csapva.

— Spórol öngysága.

— Ez már nem spórolás, erre már egy új szót kellene kitalálni. Ott van a két gyönyörű ágyunk, sodronybetéttel, ah de pompás lehet abban feküdni. És tudja, hol kell aludnom?

— A diványon.

— Dehogy, az ágy alatt. Feleségem patientje: nappal padló, éjjel ágy.

— Hát a divány minek?

— Azt magam sem tudom. Nem szabad használni. Majd utána nézek a lexikonban, mire való a divány? Ráülnöm nem szabad, az tilos. Az ölébe enged ülni, de a diványára nem.

— Ez a szerelem.

— Szép kis szerelem. Ott van a gyönyörű konyhafelszerelésünk, hatszáz korona volt. És nem enged főzetni benne. Vendéglőből kosztolunk. Ez is szerelem?

— Nem, ez butaság.

— Hát a szerelem nem butaság? — És a mosdó! Olyan mosdónk van, hogy öfelsége odaállhatna félmeztelenül. És nem szabad használni. Kint, a vízvezetéknél kell elintéznem ezt a kis ügyet. Ez is szerelem?

— Mit csinál a szalónnal?

— A szalón? Az be van zárva. Három

év óta be van zárva. Az angol bankot nem őrzik jobban, mint nálunk a szalónt.

— Lélek az ajtón se be, se ki . . .

— Nem úgy. Lélek az ajtón sebesen kirepül, ha oda be akarna lépni. Aztán van finom kávé-, tea-szervizünk és tudja miből kell a kávémat meginnom?

— Miből?

— Törley reklámpohárból. Van egy ezüstözött madárkalitkánk, de a pintyőke az én cilinderemben lakik, a kalitka az disz, az üres. Ez is szerelem?

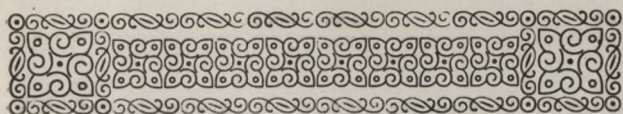
— De a dolgozósobát csak használhatja?

— Azt igen. Mert az a folyosó. A mahagoni íróasztalom az csak disz, de nekem a cseléd ládáján kell dolgoznom. Az ebédlőbutor az egy kis vagyonba került, de nálunk a varrógépen teritenek étkezéshez. Hol lehet kézen járni tanulni?

— Én nem tudom. Azt maguktól szokták megtanulni az emberek.

— Próbáltam, de nem megy. Mindig a fejemre pottyanak. Még agyonütöm magam. Ez is szerelem?

BÁLBAN VOLTAM.

Bálban voltam az éjjel. Későn mentem, tizenegy óra felé s így nem kellett kivárnom az unalmas nekikészülődést, a keztyűhúzás-tól a bemutatkozásokig, a hangszer-stimmeléstől a nagyfejűek bevárásáig — tizenegy órakor már állt a bál, mikor beléptem a terembe, több, mint száz ember forgott, mozgott, a lámpák körül már ott volt az a homályos sárga fény, a fülledtségtől, melegtől, ezerféle finom és nem finom illattól, ez már az igazi bál volt és én ijedten álltam meg az egyik ajtóban. Hét éve nem láttam ezt a képet, vagy csak így nem láttam, vagy így nem vettem észre, talán soha nem érkeztem még pont tizenegykor, előbb, vagy utóbb, de most, ma, az éjjel rossz pillanatban, rossz hangulatban toppantam be. Uri emberek, finom emberek, pompás és drága ruhákban járták a táncot, de a meleg kiült már az arcokra, a glaszékeztyűkre, a gallérokra, a finom szövetek már megkapták a gyűrődéseket, a nők fehér és nem tudom milyen cipői már port fogtak, a frizurák, oh a frizurák — milyen szépek lehettek este kilenckor — összeomlottak, de a mosoly, a bájmosoly ott ült minden arcon.

Ah, de édes a keringő — jobbra-balra forgott mindenki, szépen, csunyan, kihogy

tudta, Sovány úr Kövér kisasszonynyal, Kövér úr Sovány kisasszonynyal, ott táncolt Eszményiné, ideálom az utcáról, aki titokban tettsett nekem, mert szép, mert fess, mert büszke és most a gavallérja szemtelen hóna alá nyult karokkal forgatja, ni itt suhant el a bálkirálynő, azért a bálkirálynő, mert a legtöbbet táncolt, tehát a legjobban kiment a formájából, ruhában, arckifejezésben és itt táncol a bálkirály, azért a bálkirály, mert a legőszintebben táncol és köröskörül a mamák ülnek — irgalom ezért a hasonlatért — mint a kotlósek, itt ülnek kilenc óta és itt fognak ülni reggel kivilágos hatig. Komoly, kedves, formás, nobilis emberek — majd mindet ismerem, mindet tisztetem, itt forog, itt mozog, nem az igaz formájában és én ott állok az ajtóban, megnézem magamat, most húzták ki a skatulyából, tiszta, sima rajtam minden, én nem passzolok bele a bálba tizenegy után, de haj, nem a ruhám miatt, a lelkem tart vissza, öreg lettem, utálatos lettem. Ámulva, szégyenkezve kérdelem magamtól, hát én is csináltam ezt valaha, hogy lehetett az és miért nem tudnám most újból csinálni? Jajajaj, ki a hibás, ki a bolond, ki a gyerek, én-e, ezek a többiek-e? A tánc gyönyöréről hányan szavalnak ma is, akiknek sejtelmük sincs a gyönyörű táncról, a gyönyörű táncot én is szeretem nézni, de a tánc gyönyörét még látni sem izlik. Nem, nem, én nem megyek, én itt maradok az ajtóban, buta vagyok, szégyelem magam, már elhiszem, hogy öreg ember nem vén ember, de fiatal ember vén ember, mégsem vagyok képes odamenni Petrezselyem Ölgához és táncra kérni. „Te nem táncolsz?” — löknek meg minduntalan a pajtások, mit kérdezitek, hogy lehet ilyet kérdezni! Én táncoljak, a kivasált, kikeményi-

tett, büszke, rátartó, utálatos, unalmas fráter? Szomorúan fordulok vissza, a limonádés cukrászfiú most megy el mellettem, az étteremben álmos apák esznek unalmukban, minden pfuj, kimegyek a folyosóra, a zene utánam jön, utálat, bemegyek a ruhatárba, előveszem a számomat, kétszázkilencvenhárom — hát nincs senki a ruhatárban. A két ruhatáros kisasszony kiszökött és egy tapétaajtó mögül lesnek be a terembe: a szemük csillog, az ajkuk nyitva, ni ezeknek hogy imponál minden odabent! Megkeresem a téli kabátomat, belebújok, kikeresek egy jó kalapot és lemegyek a szönyeges lépcsőn. Odakint az utcán csend, a rendőr szalutál, de nincs kocsi, a kocsisok tudják, hogy itt csak a kivilágos hat óra felé távozik a többi. Elindulok gyalog, fáj a szívem, fiatal vagyok és már megöregedtem, nem tudok táncolni, bánt mindaz, ami farsang, ami okos könnyelműség. Ez volt az utolsó bálom. Szomorú éjszakám lesz, amikor eltemetem, elsiratom ezt az utolsó bálomat. Csunya büntetés az első báli éjszakáért, amikor még a fülemben, szememben, szívemben hoztam el egy csomó gyönyörű emléket. Slussz!

KÉT PÁR FRANKFURTI, SZAFTBAN ...

Nem értem, de úgy van, hogy minden nap többet eszem, minden nap nagyobb lesz az étvágyam. Most! A háborús időben, a maximális árak tobzódása mellett! Ugy látszik, a gyomor nem engedi magát becsapni. Hadi-kenyér van, de hadi-gyomor nincs. A rendes időkben egy egész közönséges kisevő voltam, aki kávéval kezdte a napot és egy tál étellel, egy darab hússal végezte. Szóval azért ettem, hogy éljek. És amióta a hazafiság, no meg a drágaság azt parancsolja, hogy össze kell szorítani a nadrágszíjat és a miedert, olyan étvágyam van, mint egy ketrecbe zárt fenevadnak, mint egy gyomortágulásban levő dijbirkózónak. Mindig csak ennék. Szinte azért élek, hogy egyek. Reggelinél rájöttem, hogy a kávé csak vénasszonyital, most kávé és szalonnát reggelizem. Eddig ettem egy császárzsemlét, most hármat. Igaz, hogy a pék is a régi egy zsemléből kettőt csinált, de így is másfélszer annyi zsemlét eszem. És szalonnát, most! Amikor vagy általában nem kapni, vagy olyan drága, hogy olcsóbb dolog vesepecsenyét enni kolozsvári húsos szalonnánál. De kívánom, jól esik, éhes vagyok, muszáj. A déli ebédhez a kofa, a pék, a mészáros, a cukrász mind kevesebbet ad, mint eddig, de ha az ember előtt kevés van,

szent hogy többet kíván, csakúgy, minthogy amikor sok van előtte, nem tud enni. Eddig ettem, most falok, eddig válogattam, most izlik. Most szinte lesem, mikor lesz már ebéd, mi lesz vacsorára? Szent, hogy azért élek, hogy egyek. És mindenből azt kívánom, ami drága, ami kevés van, vagy nincs. A multkor elfogyott a városban a makaroni. Sőt mondják, hogy egyelőre nem is lesz. Hát én erre úgy megkívántam, mint a más állapotban levő asszony, esetleg leány szokta megkívánni a savanyú gyümölcsöt. Az éjjel azt álmodtam, hogy egy hosszú-hosszú makaronin felmásztam az égbe, ahonnan közben parmezános hullott a számba. És vacsorára anynyit eszem, mintha akkor kezdődne a nap, nem pedig akkor végződne. Mégis éhes vagyok. Falánságokra szoktam, cukrászdába járok, bonbonokat szopok, megtanultam tízórazni, tizenkét fánkot eszem meg, mint a régi nagy étvágyuak, egyszerre két pár frankfurtit rendelek saftban, egyszóval nagyszerű étvágyam van, pedig enni: ez most nagyobb luxus az automobil-tartásnál, a tengeren fürdésnél. Mi lesz ebből?

Mi lesz ebből? Jó. Az lesz ebből, hogy meg fogjuk nyerni a háborút. Mert a háborút a német és az angol fogja eldönteni. A döntés pedig azé, akinek a zsebében marad az utolsó darab kenyér. A háború parancsolta önmegtartóztatás magamon tapasztalta viselkedését fogja az angolt megölni és fogja a németet a győzelemre vezetni. Mert az angol reggelire is húst eszik, a német meg vacsorára is csak tejet. Az angol nem tud lemondani, a németnek nem is kell. Jó étvágyat Anglia!

DINNYE-GONDOK.

Most megint a dinnyékkal van ezer bajom. Imádom ezt az isteni gyümölcsöt. De amennyire imádom, olyan pechem van a bevásárlásnál. Mindig rosszat szó a kofa a nyakamba; valahány éretlen, uborkás, savanyú tök csak felkerül a piacra, azt mind én vásárolok össze drága pénzen. Ha jó dinnyét akarok enni, kénytelen vagyok vendéglőben étkezni: itt biztos, hogy jót kapok — hat-szoros áron. Inkább hát mégis csak magam vásárolok be: olcsón, de legalább rosszul.

Ma reggel a dinnyepiacon bolyongva, utamat állta egy suhanc.

— Akar az úr jó dinnyét?

— Tíz esztendeje keresem ennek a módját.

— Én segitenék őneki (t. i. nekem) vásárolni. Én tudom, ki a jó, ki a rossz.

— Ez pompás! És miről? Súlya után ítéled, vagy a szára letöréséből következtetsz?

— Az az én titkom. Abból élek.

— Hogyhogy?

— Segítek az uraknak jó dinnyét kiválasztani. Minden dinnye után kijár nekem három pénz.

— Amerikai élelmesség, — mondtam és azonnal kiválasztattam vele egy hatalmas görög, egy kisebb turkesztán és egy még ki-

sebb ananász dinnyét. Mesteri biztossággal nyulkált a golyók között és csak ránézett, tudta, ki micsodás.

Mikor az üzlet létrejött, egy kicsit gyanakodni kezdtem.

— Aztán biztos-e, hogy jókat vetettél meg velem?

— A' már biztos.

— És soknak segítesz így bevásárolni?

— Nagyon soknak.

— Csodálom, hogy ezt a kofák megtürik. Minden jó dinnyéjüket elveszed, a rosszát meg mind a nyakukon hagyatod.

Ravaszul mosolygott a piszkos.

— Mit röhögsz?

— Az úr nem olyan buta, mint a többi. Az úr gondolkodik. Az úrnak megvallom, miért tűrnek engem meg itten.

— No?

— Én a kofáktól is kapok minden darab után három vasat.

— Te számár! — azért, mert minden jó dinnyéjüket elszeded?

— Nem a jóért, hanem a rosszért. Velük úgy szól az egyezés, hogy csak a rosszakat szabad kiválogatnom.

— Élelmes vagy fiam, de szentelen is ám. Az ördög vigyen el, most megvetettél velem három tököt.

— Ne búsuljon az ur, az még nem bizonyos.

— Miért? Nekem nem a rosszát válogattad?

Megint vigyorgott a jó firma.

— Tudom is én, melyik a jó, melyik a rossz. Annyit értek hozzá, mint az úr.

— Eszerint te egy svindler vagy.

— Élni csak kell. Meg aztán az atya-

isten se tudja addig, amig föl nem vágja, melyik a jó dinnye, melyik a rossz.

No, én megtudtam odahaza, melyik a rossz: mind a három gyalázatos volt. Este elmentem vendéglőbe vacsorázni. Gyönyörű, illatozó, zamatos sárgadinnyét tettek eléem. Öröm volt becukrozni, felfalni.

Irigykedve kértem a vendéglőst:

— Kertészke úr, honnan veszi ezeket a pompás dinnyéket?

Titokzatosan mosolygott.

— Jó, mi? A piacon veszem. Van egy suhancom, pár krajcárért kiválogatja nekem a legjobbakat.

Ráhagytam. Olyan jóleső érzés az: látni, mint csapnak be mást is. A végén mégis csak ő nevet. Én fizetem meg azokat a rossz dinnyéket is, amiket az a gazember rásóz és a konyhában félre kell dobni.

A MOLNÁR ÉS KEDVES GYERMEKE.

A népdráma hatodik szakasza.

A minap éjjel inspekción lévén a szerkesztőségben, a tőlem megszokott szorgalommal aludtam a diványon, mikor erős köhögést hallva, egy sápadt, horpadt mellű német paraszt botorkált be az ajtón.

Ezt a pofát én a szinpadról jól ismerem. Ijedten kiáltottam fel:

— Jézus! hiszen ez Reinhold Kristóf, a gazdag molnár!

Ő illemt tudva, nem várta mig megkínálom, leült a bőrfotelbe és szólt:

— Az vagyok. Rám ismert?

— Rá! Raupach egész így maszkiroztatja magát a szinpadon.

— Csak azt a nevet ki ne ejtse előttem. Raupach, Raupach, halálom életének megrontója! Ha ő nincs, én most nyugszom a csendes temetőben: siromat friss hó takarja és szél süvit rajta keresztül. De darabot irt a nyomorúságomról a nyomorult és ezért a darabért csináltak egy külön ünnepet: a halottak napját, hogy minden évben előadhassanak.

— Ez jó.

— Én minden halottak napján föltámadok. Én vagyok a bolygó Ahasverus. Évtizedekkel ezelőtt még könny fakadt a nyomomba;

az emberek elmentek halottak napján a színházba és megsiratták a leányom és a magam szomorú tragédiáját. Ma? Magam lettem a magam paródiája. Az emberek röhögni mennek a színházba, ha engem játszanak és azt kérdik egymástól: Láttá már azt a kolosszális hülyeséget: a Molnár és gyermekeit?

— De miért sirja mindezt el nekem? — kérdeztem tőle jogos kíváncsisággal.

— Mert tudom, hogy maga szokott számárságokkal komolyan foglalkozni. Talán meg fogja érteni az én komédiámban is a tragikumot.

— Mit tegyek?

— Hamarjában magam sem tudom. Rettenetesen elbántak velem. Drámai hősnek kellene lennem és pojáca vagyok. A molnár és gyermeke, az ma a világ legvigabb darabja. Akármilyen komolyan akar játszani a színész, mennél többet és erősebben köhög, annál többet nevetnek rajta. Ha a kísértetek a fehér lepedőikben elvonulnak, nem a borzongás fogja el a publikumot, hanem a hasát fogja jó kedvében.

— Mit tegyek hát?

— Nézze, miután ott a legnagyobb hiba, hogy az emberek azt hiszik, én egy aktuális darab vagyok Halottak napjára, pedig ez nem igaz, mert én karácsony estére volnék tulajdonképpen aktuális, hisz a cselekmény akkor játszik, forditsanak egyet a dolgon. Ne ezen a szomorú napon játszanak engem, hanem mikor valami vig, ünnepi hangulat van: mondjuk Szent István-napján, vagy ingyen előadásokon, mikor röhögni akarnak az emberek. Aztán írják ki, hogy a darab komédia. A végén ne haljak bele a tüdőbajomba, hanem én is, a leányom is gyógyuljunk ki, mond-

juk, az Egger-féle mellpasztilláktól. A rémséges jelenetnél, mikor a kísértetek lepedőkbe burkolva haladnak keresztül a szinpadon, a hófehér lepedők lehetnének valami fehérnemű tisztítónak rekláma s így tovább. Csak ne mint drámán nevéssenek rajtam. Adjának ki bohózatnak, akkor nem bánom, tessék röhögni. Bár lehet, hogy akkor meg sirni fognak rajtunk.

— Nos?

— Nos, halottak napjára keressenek más darabot a direktorok. Ha már mindenáron az aktuálításomnál fogva akarnak játszani, hát olyan alkalommal vegyenek elő, amikor a tüdőbetegeknek gyűjtenek és szánalmat akarnak kelteni a nézőkben.

— De hiszen éppen halottak napján „csak egy virágszálat“ a jelszó a tüdőbeteg szanatórium javára. Sajnos, nem sok virágot kap a jótékony cél. Ha most a maga hülye köhögő históriáját akarnák szánalom gerjesztésül felhasználni, megint csak kinevetnék az emberek és nem adnának semmit.

— Hát én rajtam már mindig csak nevetni fognak? Ha maga megírja ezt a panaszos látogatást, azon is csak nevetni fognak.

— Bár, de félek, hogy inkább sirni.

Ah, milyen boldogság volna az nekem! Végre egyszer megint megsiratnának. De sietnem kell.

— Hova?

— Próbára. Holnap a Jótékonyági füzérkében is meg kell halnom, nem csak a színházban. Pár ezer helyen fogom holnap kiköhögni a tüdőmet. És mindenki kacagni fog rajtam.

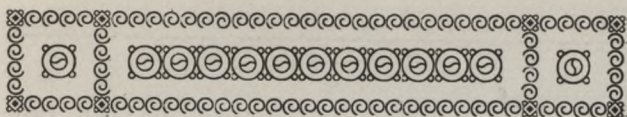
— No, azért maga is könnyen nevet. Gazdag ember.

— Ugyan kérem, az sem igaz. A tüdőbaj, amit Raupach nekem adott, az tényleg meg van. A vagyon, az kitalált dolog. Vagy talán azt hiszi, ha módomban volna, nem mentem volna már rég Gleichenbergbe?

Távozott és még jól hallottam, amint odakünn elfogta a fullasztó köhögési roham.

Csúf köhögés volt. Ez az ember nem él negyvennyolc órát.

A SOK FRIZURÁJU FÉRFI.

A Café Undorban állandó törzsszomszédom volt egy nagyon különös ember. Minden délután pontosan megjelent és pontosan arra az ujságra ült rá, amit én szerettem volna olvasni. De nem ez volt benne a nagyon különös. Különös, érthetetlen volt előttem az, hogy arcának szőrzetét annyiszor változtatta, mint más uri ember a nyakkendőjét. Mára császárszakállal jelent meg, holnap már olyan meztelen arccal, mint a régi Róma simaképű vivőrjei. Aztán megint nőni engedte férfiasságának diszét: Gartenlaube körszakállt, délfrancia kecskeszakállt növesztett, majd megint kiberetváltatta az állát és olyan kotletteket hagyott, mint egy kabaret-portásnak szokott lenni.

Ez a dolog érdekelt, izgatott, mig végre a napokban — megint ráült arra az ujságra, amit én szerettem volna olvasni — unalmamban már nem tudtam megállni, hogy meg ne szólítsam.

— Uram már megbocsásson, ha megszólítom, de én valamit nem értek önnél. Tegnap délután még Henri IV. császárszakállt viselt, egy valóságos szőrerdő és ma nincs több szőr az arcán, mint egy eldobott fogkefén: rövid, kis körülnyirbált bajusza van mindössze. És egyáltalában, mi ez önnél? He-

tenkint, kéthetenként új frizura! Kérem, van ennek valami értelme, célja?

A megszólításra letette az ujságot az asztalra — mindjárt magamhoz húztam — és szólt:

— Szívesen felelek kérdéseire. Lássam, én — ha használhatom ezeket a kifejezéseket — egy hajviselet-esztétikus, egy frizura-filozófus vagyok. Mély gondolkodó lévén, rájöttem, hogy nincs csunyább és ostobább dolog, mint mindig egy és ugyanazon ábrázattal járni az életet. Varietas delectat! és ha ezt a szükségszerű, kellemes szabályt érvényesítem másutt, az öltözködésemben, az étkezésemnél, az élvezeteimnél, mennél inkább meg kell azt csinálnom ott, ahol ez a legszükségesebb: az árcnál. Nincs csunyább dolog egy megunt pofánál. És kényelmetlen is az egyforma hajviselet. Máshogy öltözködöm nyáron, máshogy télen. Wilde Oszkár-arcmeztelenséggel télen örökös influenzám volna, de egy pompás Kossuth-szakáll nemcsak hazafias jelleget, hanem meleget is ad a hideg időszakban.

— Mond valamit.

— Még mást is fogok mondani. Én hiú ember vagyok, szeretem mindig a frisset, az újszerűt. Mikor házasodni készültem, a menyasszonyom, egy kisvárosi szűz, a kipödrött bajuszt imádta. Kénytelen voltam ilyen külsővel hódítani meg. Aztán, hogy rám ne unjon, levétettem a bajuszt: a csupasz arc egy egész új férjet adott neki. Szinte újból szerelmes lett belém. Később megint nyírott bajuszt hagytam kis koncesszióként a gyengéd ajkaknak. Tudja kérem, a nő azt keresi a férfiban, ami neki nincs: a bajuszt megkívánja. Mikor gyermekem született, olyan szakállt növesztettem, mint Sudermann: egész

a mellemig ért. Ezt a tekintély kedvéért csináltam, de nem sokáig. Éjjel nem tudtam a szakállommal mit csinálni, nem tudtam, hogy a paplan alá vagy fölé tegyem-e? Aztán énnekem a la vándorvese, vándor-ádámcsutkám van. Ha látszik a nyakamon, szakállt hordok, ha elmulik, sima az állam is. És száz meg száz okból is változtatom a frizurámat, amint azt a körülmények, a célszerűség megkívánják. Ha napokig el vagyok foglalva, nem borotválkozom; ha vakációzom, ráérek minden nap negyed órát szentelni a fodrász számára. Csodálom, nagyon csodálom, hogy más józan emberek nem így tesznek.

És a furcsa ember engem meggyőzött. Elhatároztam, hogy én is frizurát fogok változtatni. Amióta élek, mindig egyforma volt a kinézésem: no, nem is valami nagy feltűnést csináltam a quecker-frizurámmal. Most majd valami mutatósabb alakot formáltatok magamból.

Elmentem a fodrászhoz. Előadtam neki, hogy új frizurát szeretnék csináltatni. De mi lyet?

— Majd kipróbáljuk Kaminer uron -- mondotta a szőrkertész.

— Tessék?

— Van egy alkalmazottam, csupán erre a célra. Az urak az óhajtott frizura-formát kipróbáltatják rajta. Ha tetszik, megcsinálom, ha nem, újat tervezek.

— Helyes. Tehát Kaminer úr lesz a modell?

Becsöngették az üzletbe. És az én kávéházi ismerősöm lépett elém.

— Hogyan, hát ön? Önnek kenyérkeresa te a sokféle frizura?

— Igen.

— És amiket elmondott nekem a minap:

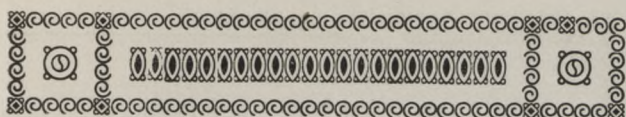
a vándor-ádámcsutka, a tekintély, a szerelmi
felfrissítés

— Kérem, én a kávéházban úr vagyok.
Mit kell azt mindenkinek tudnia, hogy miből
élek? A kokott, ha privát szórakozásból szin-
házba megy, tisztességesebben ül a helyén,
mint az úri dáma. És azokkal az érvekkél
csak új kuncsaftokat szerzek meg magamnak.

Végül megbeszéltünk egy formát. Hol-
nap már az új jövődóbeli ábrázatomat fogom
szemlélni a kávéházi szomszédomban.

És az újságomra sem fog ráülni. Hiszen
alkalmazottam.

KÉREM A KENYÉRJEGYET.

Egy úr leül a kávéházi asztalhoz. Jön a pincér.

— Parancsol?

— Adjon egy kávé.

A pincér meghozza a kávé és leteszi a vendég elé. A vendég:

— Hát sütemény? Adjon egy császárzsemlyét.

— Császárzsemlye nincs, kérem.

— Hát akkor adjon egy pasztránát.

— Ojjé, pasztrána, hol van az!

— De hát akkor mit egyek a kávéhoz?

— Talán egy darab kenyeret.

— Jó. Adjon egy kenyeret.

— Kérem a kenyérjegyet.

— Miiiiiiiiit?

— Kenyérjegyet.

— Mi az?

— Amire kiadhatjuk a kenyeret.

— És anélkül nem adják ki?

— Bizony nem.

— Érdekes. Hát micsoda új szokás ez?

— Külföldön régen így van ez. Most nálunk is be kellett hozni.

— Be kellett? Miért?

— A háború miatt.

— Micsoda háború miatt?

— Hát . . . ami . . . van. A világháború.

- Világháború? Ki hadakozik?
- Hát az egész világ.
- Mi is?
- De mennyire! A magyarok? A legnagyobb hősök mindenhol.
- Ugyan? És kivel van háborúnk?
- No de kérem! . . . Hát az oroszsal, az olasszal, a franciával, az angollal, a szerbekkel, a
- Különös. És mióta?
- Jaj, hát nem tetszik tudni? Kilencszáztizennégyben kezdődött.
- És még ma is tart?
- No de De mennyire tart!
- No és mi idézte elő a világháborút? Ki kezdte?
- Avval kezdődött, hogy a szerbek meggyilkolták Ferenc Ferdinándot.
- Ne mondja. Csak?
- Nem. A feleségét is.
- Így kezdődött?
- Így. Erre mi megüzentük a szerbeknek a háborút. Aztán jött a többi hadüzenet. Összesen huszonhét.
- Érdekes.
- De milyen érdekes!
- És kinek megy jól?
- Hát nekünk, meg a németeknek.
- A németeknek is? Ők is harcolnak?
- De uram! Persze, hogy harcolnak. Együtt harcolunk. Szövetségesek vagyunk. A törökökkel és bolgárral is.
- Lám, lám!
- Ej, uraságod csak viccel. A kenyérjegyet így akarja elütni. De sajnálom, én anélkül nem hozhatok kenyeret.
- Az utolsó mondatot már hallja az az öreg úr, aki most ér az asztalhoz.
- Itt a két cédula — mondja a pincér-

nek. — Hozzon két darab kenyeret. Nekem egyet és a fiamnak egyet.

A pincér álmélkodva kérdi:

— A nagyságos úr a papája a nagyságos úrnak? A nagyságos úr tudja, hogy kenyérjegyrendszer van?

— Tudom.

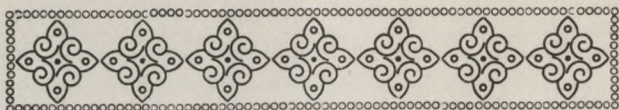
— Azt is, hogy háború van?

— Tudom. Miért kérdi?

— Mert a fiatal nagyságos úr nem tudta. Viccelt velem, vagy . . . (bizonytalan mozdulatot tesz kezével a fejéhez) vagy

— Igen, egy kis agybántalma van a fiamnak. Tizenöt hónapig volt a harctéren, három kitüntetése van. Utóljára a doberdói fensikon az idegeivel egy kis baj történt: elvesztette az emlékező tehetségét. Más lája nincs, egy kicsit pihennie kell, ez az egész.

A KOFA.

Természetrajz.

Reggel fél öt órakor kel a kofa. Sós vízben megfürdik, pokrócba törülközik és darócba öltözik. Száját salétromos vízzel öblíti ki, aztán egy kis szobagimnasztikát végez: a falba erősített kötéllel a nyelvizmait erősíti. Most megreggelizik, gulyást kávézik, sörrel, vajas kenyeret, amit attikai sóval hint be.

Ezekután felkészül a piacra. Kézi kosijára felrakja árúját, egy kis babot, egy kevés hagymát, epret, cseresznyét és néhány csirkét. Ez az árúja be van biztosítva negyvenezer koronára tűz, betörés és népharag ellen, mert ujabban ismételten előfordult, hogy az agyonzsarolt vásárló tömeg felrugta a kofa árúkészletét.

A piacon csinos kis sátra van, még cégtábla is lóg rajta:

MAXI MÁLI
veleményes- és szárnyas-kofa
a PATIKÁHOZ

Reggel hat órára minden ki van rakva és ő ott ül a fonott karosszékeben.

Már is megjelenik az első vevő. Illetőleg mostanában nem is vevők ezek a vevők, csak érdeklődők. Nem mind vesz, aki

szeretne, mert akárhogy szeretne, nem tudja megfizetni az árakat. Rámutat a tojásos kosárra és ártatlanul kérdi:

— Hány egy hatos?

A kofa szeliden felel:

— Te disznó! Talán hány hatos egy?

— Juj, igazán? Olyan drága?

— Drága a tojás? Hát vegyél csirkét.

Az olcsóbb.

— Hogyan, hát a csirke olcsóbb, mint a tojás?

— Persze. A csirke csak csirke, de a tojás tojás is, meg csirke is, ha ráülsz és kiköltöd.

Ez nem vesz. Jön egy másik.

— Hogy a cseresznye?

— Olcsó. Korona egy tácával.

— Micsoda tácával?

— Hamutácával.

— Köszönöm. Nem vagyok dohányos.

Bab is van? Hogy méri kilóját?

— Csak darabszámra adom.

— A babot?

— A babot.

— Hát a hagyma darabja hogy?

— Azt meg csak súlyra adom.

— A hagymát?

— A hagymát.

— De drága a zöldség!

— Hja, nehéz most beszerezni. Nincsenek boltgárkertészek. A zöldséget Blumnétól veszem, mint kalapdiszeket.

Ez sem vesz. Jön egy harmadik érdeklődő, egy nagysága. Ez udvariasan köszön a kofának.

— Jó reggelt!

A kofa méregbe gurul:

— Mit köszönsz nekem? Mit hizelegsz?

Azért nem fogom olcsóbban adni a portékámat.

— Jól van. Csak azért köszöntem, mert egy utcában lakunk.

— Mit? Egy utcában? Miért nem mondd mindjárt, hogy egy házban? Hogy rokonok vagyunk.

— De goromba maga!

— Persze. Csak nem kívánod, hogy se-lyemkezyűt tegyek a nyelvemre! Goromba vagyok, mert kofa vagyok. Nem is kaptam volna iparendélyt, ha nem tudnék nyelvelni. Hadiékitményes kitüntetéseim vannak, mert nagyságákat rugdaltam össze és cseléd-leányokat pofoztam meg.

— Mi volt a bűnük?

— Alkudni mertek.

— Hát nem szabad?

— Próbáld meg, szívem!

Ez sem vesz. Végül jön egy cseléd.

— Kezeit csókolom, Máli néni.

— Csak csókold. Mit vásárolnál máma?

— Tíz koronát kaptam piacra, itt van, tessék, Máli néni, rakjon valamit érte a kosaramba.

— Ide a pénzt. De ezüstben! Mert holmi rongy papírt el nem veszek.

— Ezüstben van. Máli néni. Én már tudom, mit kell hozni.

— Jól van, fiam, két szem cseresznyét kapsz ráadást, az a tied. Csapd be vele a nagyságadat.

— Azt én már akkor becsaptam, amikor tizenkét korona helyett csak tizet adtam oda.

— Látod, milyen rosszak vagytok ti, leányok! Ti vagytok az okai, hogy drágaságról beszélnek. Pedig nekünk olyan áraink vannak, ami mellett még spórolni is lehet.

A JÓ PAPA.

Vizsgahónapi alak.

A jó papa, kezében egy csomó könyvvel, szalad a liget felé, amikor elfogja az ismerőse.

— Hova szalad Parizer úr?

— Megyek a szabadba tanulni. Június van, vizsgák vannak, sok a lecke.

— Micsoda, magának vizsgái vannak? Ősz hajával?

— Nem nekem, nem nekem, hehe... de a gyerekeimnek. És én segítek nekik. Itt éppen viszem a latin nyelvtant, amiből a kis Ödön holnap vizsgázik. Tudja, ez az egy gyerekem kicsit gyenge, a dadája fejére ejtette egyszer, hát én vele tanulok. Ma bevágom a körülírt igeragozást és este betanítom rá. Tegnap a laudor, laudaris, laudatur, laudamur, laudaminit tanultuk.

— Ez itt mi?

— Ez az állattan. Ebből jövő héten vizsgázik az Olga. Tudja, ez az egy leányom kicsit nehezen tanul, kis korában a dadája a fejére ejtette. Hát én segítek neki a tanulásban. Ma fogom tanulni vele a simamellűket, meg az erszéyesek rendjét. Szép mi? Tudja maga mi az az erszéyesek rendje?

— Hogyne! A hadseregszállítók.

— Dehogy, a kenguru, meg a virginai fiahordó.

— Mit tanul még?

— Görögöt is tanulok. Ma az attikai optavivust, a fene egye ki. Ezt a Vilikém kedvéért teszem, aki egy kissé nehezen memorizál. Tudja csecsemő korában . . .

— Tudom. A fejére ejtette a dada. Ugy látszik, magának minden gyerekét a fejére ejtették!

— Igen. Ez nálunk, hogy úgy mondjam: családi tradíció. Aztán tanulok zenét. A Kamilla konzervatoriumot végez. Nagy talentum, de tudja, az elmélet, az nehezen megy neki.

— Ezt is fejére ejtette a dada.

— Nem. Ezt változatosság kedvéért az anyja ejtette le. Őmiatta öreg koromra zenész lettem. Tudom mi az á-dur, az ais-dur, az ais-moll, mi az allegretto, a contra punto, a falsetto és mi a degré. Tudja maga, mi a degré?

— Hogyne. Alajos.

— Dehogy. Zöngefok. Aztán tanulok árúüzletet a Lajos kedvéért, mert ő is nehezen tanul.

— Ő is leesett.

— Nem. Ő már úgy született butácskának. Ő az egyetlen. De hát nagy családnál ez igazán nem csoda. Elvégre mind a tíz gyerek nem lehet lángész. Ez igen szép tárgy. Tegnap tanultam, hogy a manila-kávé hol keresett cikk, hány schilling az ára és hány pikul egy tonna belőle.

— Rettenetes. Mit tanul még?

— Csekélyégeket. Egy kis sikmértant. A parabola egyenleteit, meg a sark egyenlet meghatározását. Aztán egy kis logikát; ma éppen a syllogismusokat. No és magyar iro-

dalmat. Még át kell vennem a biblia fordítókat, meg az egyházi irodalmat. Kivülről fujom, ki volt Károlyi Gáspár gönci prédikátor, ki Melius Juhász Péter.

— Nagyszerű! Maga igazán egy derék apa. Még szerencse, hogy olyan kitűnő feje van és mindezt meg tudja tanulni. Biztosan még diák korából is sok maradt belőlük a fejében.

— Hagyja el! Mikor én gyerek voltam, nem birtam felvergődni. A negyedik polgáriban hatszor buktam; nem is végeztem többet. És most . . . (Sirva megy tovább, miközben kihúz belső zsebéből egy új könyvet, egy ásványtant, menet közben tanulni kezdi a földpát és quarc elegyét.)

A TÉRKÉP-EMBER.

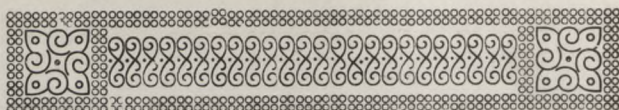
Én vagyok a térkép-ember. De bizonyára ön is az, mindenki az. Ugy-e kérem, amikor kezdődött ez a háború, akkor még, nagyon régen, július végén, szaladtunk a könyvesboltba és megvásároltuk a kis rongyos Szerbia nagy térképét. Milyen jó lesz — monologizáltunk magunkban — ujságok, táviratok érkezésével böngészni a furcsa hangzású helyeket, a Planínákat és pontosan tudni, szem előtt látni: hogy állunk, hol állunk? De aztán hamarosan új térképek kellettek: egyszerre több. A német birodalom térképe, Belgium, Franciaország, Oroszország térképei. Most már komoly gond volt, rendet tartani és pontosan kísérni az apró gombostűs zászlókkal a hadak útját. Már tele volt minden falunk térképpel, a kabátunk virággomblyukánál több gombostű virult, mint egy kirakattervező kereskedősegédében és valóságos haditudomány, külön etnografiai előtanulmányok kellettek ahhoz, hogy a friss háborús hírek után megtudjuk, hol áll ez a sereg, vagy az a sereg. És mire megtaláltuk, hol áll a sereg, addigra nem tudtuk, hol áll a fejünk. Szerencsére ez csak egy buta mondas, mert a fej nem áll, hanem ül: ül a galérban, a nyakon és a fej csak egy esetben áll, akkor, ha fejtetőre áll az ember, de akkor is az ember áll és nem a fej. Megjött nemsokára ez is. Fejtetőre kellett állanunk, mert újabb térképeket kellett vásárolni: Ang-

liáét, Montenegrót, Japánt, sajnos, a miénket is, Ausztriáét, sőt Magyarorszáét is. A lakásunk térképtár lett, térkép volt minden falunkon, a plafonon, a parketten, úgy csusztunk-másztunk ide-oda, ha valamit meg akartunk állapítani és még az ebédlő asztalunkra is földabrosszal terítették. De végre mégis csak elhelyezkedtünk, idővel bele lehet jönni mindenbe, magam is, aki azelőtt Mármárost Erdélyben kerestem volna, most kész földrajzprofesszor lettem. Nem is tudtam, hogy az ember ilyen könnyen lesz tudóssá, de tényleg nagy nehezen, keserves bűvárkodások és vasakarattal keresztülvitt tanulmányozás után, uraltuk a helyzetet.

És aztán puff! jött Törökország. A der-visek el kezdtek üvölni Konstantinápolyban és a szent háború lángba borított egész új világokat, Egyptomot, Ázsiát. Honnan vesszünk most már ennyi térképet és ha vesszünk is, hová tesszük? És ha tesszük is, ki tud itt már eligazodni, ki tud itt rendet tartani? Amikor legérdekesebbé vált a harci szintér, akkor szűnt meg a lehetősége annak, hogy szemléltetőleg játszódjék le előttünk. A méretek, az arányok megölték a világeseményeket jelentő kis pontok, nüanszok és epizódok pillanatnyi érdekességét. Az egész úgy, a térképen való hadakozásunk kisiklott a kezünkől. Mit lehet itt tenni?

Hamar elszaladtam és vettem egy egész földgömböt. Most itt van az asztalomon és miattam terjedhet a háborús-tűz tovább Indiára, Kinára, Amerikára, én itt ülök a glóbusz mellett és mint egy hosszúnadrágos, elemi iskolás fiúcska tanulgatok: Ez itt Ázsia, ez Afrika, Amerika

ESPERANTO.

Invito al la 2-de junio 1912
de la Hungarlanda Esperanta
Soiceto grupo de Pozsony sub
protekto de lia mosto rega kan-
silanto sinjoro urbestro

Ez kérem esperantoul van, azon a világ-
nyelven, amit mindenki ért. Én például mind-
járt nem. Ön sem, juhnyájas olvasó. Pedig
ma nagy kongresszus lesz, ahol magyar espe-
ranták, német esperanták, és mindenféle es-
peranták fognak szónokolni.

Én nem értem ezt a nyelvet. Nekem
nincs nyelvérzékem. Én még magyarul sem
tudok. Németül éppen nem, pedig ez a nyelv
jól áll nekem: kis lábakat csinál. Az iskolában
nyolc évig tanultam latinul és csak egy szót
tanultam meg, azt, hogy szekunda. Négy évig
tanultam görögül és dacára annak, hogy való-
ságos görögtűzzel láttam hozzá, az utolsó osz-
tályvizsga előtt a professzorom így könyör-
gött hozzám:

— Az istenért, legalább a görög nagy-
betűket tanulja még meg. Akkor átcsuszta-
tom.

Franciául sem tudok, pedig tanultam, de
a francia priváttárgy volt, ezért nem vettem
komolyan. Angolul is csak azt tudom: bro-
thers, sisters, ami éppen egy orfeumprogram

megértéséhez kell. Olaszul tudok még legtöbbit. Olaszországban annyiszor és olyan érzékenyen csaptak be, hogy kénytelen voltam a nyelvtant és szótárt kézbe venni. Most már szemtelenül kiáltom:

— Cameriere pagare!

Aztán az esperantot mindig tréfának néztem. Azt hittem, olyan, mint a volapük. Csau babi medi pim pim! Komolynak csak akkor kezdtem venni, amikor megtudtam, hogy komoly tudós férfiak is tanulnak. Ez mégis csak nem lesz volapük! De megtanulni azért nem akartam és amíg mindenki nem fog esperanto nyelven tudni, addig nyugodtan várok, addig fontosabb és sürgősebb nekem, hogy egy kicsit tótul tanuljak. Grinádon úgy sem tudnak esperantóul, Limpakon sem, ott nem igen imponálnék a La verda Standardoal.

Pedig egyszer már majdnem jó uton voltam. Majdnem megtanultam a világnyelvet. A Berlitznél történt. Tulajdonképpen azért mentem oda, hogy az olaszra iratkozzam be. De az olaszt egy férfi tanította, gondoltam, inkább franciát tanulok, mert azt egy szép hölgytől sajátíthattam volna el. Ám hamarosan megtudtam, hogy a francia hölgy menyasszony, azért az angol nyelv felé kacsingatam, de nem soká, mert ezt meg egy öreg nőtől kellett volna hetenként kétszer kávéskanállal beszédnem. Így jutottam el az esperantóig, amit egy igazán nemzetközi szépség, egy husz éves baba tanított.

Az első órán ő tanított. A második órán már én tanítottam, ami azt hiszem a legszebb sikere, diadala ennek a gyorsan elsajátítható nyelvnek. Csakhogy ő is máshogy tanított, én is. Ő kevés szóval akart egy nemzetközi nyelvre megtanítani, de én egy még kevesebb szavúra oktattam ki. És ő gyorsabban

tanult, mint én. A La verda Standardo nem ment a fejembe, ellenben ő ment a szívembe. Bement, aztán fél év múlva kiment. Elvégre fél évnél nem lehet tovább esperantot tanulni.

De én még így sem tanultam meg. Hanem azért tizenegykor elmegyek a diszülésre. Nem azért, hogy a Malferma paroladot hallgassam, hanem, hogy körülnézzek, nincs-e jelen a kis tanítómesterem.

Szeretnék új kurzust kezdeni nála. Mint haladó.

MÁJUSFA.

Városi poézis.

Májusfát akartam állítani. Tudják mi az?

Faluhelyen május első napjára virradó éjjelen, cifra pántlikás, felbokkrétázott hatalmas póznát állít fel a szerelmesszívű parasztlegény annak a leánynak a háza elé, akinek az első tánca az övé a korcsma nagytermében és akiért sorra bicskázott már egy tucat nálánál nyápicabb legényt.

Én is ilyen májusfát akartam állítani annak a leánynak, akivel nem jártam ugyan még az első táncot soha, mert egyáltalában nem táncolok, bicskáznom sem kellett érte, de engem is ugyanaz az érzés, cél indított erre, mint azt a falusi legényt: örömet, meglepetést szerezni valakinek.

Azt hiszem, én még előnyben is voltam, mert villamos vasutas, aszfaltos városban egy három emeletes bérház elé állítani májusfát — ez meglepetésnek, ajándéknak is nagyobb.

Hogy nem sikerült, nem az én hibám, hanem a rendőrségé. Bevittek és megbírságoztak.

— Városban nem állítunk májusfát — mondták és lefizettettek velem jó pár koronát.

Maga az eset így történt.

Májusfa állításhoz először is kell egy fa.

Ezt az a bizonyos falusi kollega úgy csinálja, hogy kimegy az erdőbe, megkeresi a legsudarabb (talán jól van így mondva) fát, kivágja és ezt állítja föl.

En persze így nem tehettem. Nekem el kellett mennem a fakereskedőhöz és ott vásároltam egy sudár fát. Ezt aztán éjfélután kiszállítottuk oda, ahova. Jó szerencse, hogy ott, ahol, a ház előtt nincs aszfalt, az anyaföldbe lehetett lukat ásni. Három napszámom volt, dupla napszámmal — éjféli munka! — ezek hozzá láttak az ásáshoz.

A diszitésről így gondoskodtam: A falusi keszkenők helyett rendeltem egy tucat selyem zsebkendőt. Narancs az nem elég finom, vettem egy csomó Tell-almát. Legyen Tell-almafa. Néhány rőf selyemszalag, kis világos lámpák, egész jól volt minden megtervezve. De most jött a rendőrség.

A napszámomaim javában ástak, amikor odajött az első rendőr:

— Mi ez itt? kérdezte.

— Semmi.

— Hát mi lesz?

— Májusfa.

— Az nem. Azt nem szabad. Van erre engedély?

— Minek erre engedély? Kitől kértem volna?

— A várostól. Az építési bizottság majd megállapítja, lehet-e egyáltalában ezt engedélyezni, a közgyűlés dönt, a határozatot meg lehet fellebbezni.

— De hiszen addig augusztus is lesz. En pedig májusfát akarok állítani, tehát májusban kell elkészülnie.

— Nem szabad. Hagyják abban az ásást.

— Tiltakozom.

— Akkor gyérünk a rendőrségre.

— Mit? Engem be akar kísérni?

— Nem. Csak előállítani. (Ez szép disztinkció!)

Sipolt, jött még két rendőr. Udvariasan maguk előtt engedtek és besétáltunk a rendőrségre. A póznámat is elvették, a Tell-almákat is, a villanykörtéket is, a selyem keszkenőket, mindent.

Az inspekciós rendőrfogalmazó, mikor megtudta, miről van szó, összecsapta a kezét.

— Megbolondultál? (Jó barátom a privátéletben.) Májusfát állítani itt a városban!

— Persze. Az ember az ideáljáért mindenre képes. Különösen ha meglepetést akar neki szerezni.

— Barátom, ha meglepetést akarsz, akkor küldj egy doboz Kuglert, vagy egy virágkosarat. De ne májusfát!

És megbirságoltak.

Igy ölik ki a poézist a városban. A bicskázó falusi legény szebb, finomabb eszközökkel dolgozhat, mint a lakkcipős városi gallér.

Szeretem az ilyet!

BÉRMÁLNAK.

Persze párbeszéd.

A csomagos úr: (jön, de nem szól egy szót sem.)

A másik: (csomagja egy sincs, de szól.)
Mi az, hurcolkodik?

A csomagos: Nem. Ez későn volna. Bevásároltam.

A másik: Karácsonyi bevásárlás?

A csomagos: Nem. Ez meg korán volna. Konfirmálunk

A másik: (csak néz.)

A csomagos: (bögve) Konfirmálunk.

A másik: Miért sir? Miért ordít?

A csomagos: Harminckét bérmafiam van. Eddig. Lesz még több is.

A másik: No és?

A csomagos: Harminckét bérmagyerekek. Harminckét ajándék.

A másik: (néz.)

A csomagos: (bög) Harminckét ajándék.

A másik: Aha! Sok kiadás. Ez a sok csomag mind ajándék. Mi mindent vett?

A csomagos: Nyolc Omega-óra, lánc nélkül. Nyolc lánc, óra nélkül. Harminckét imakönyv. Gyűrűk, egy csomó, magam sem tudom mennyi. Játékok, tizenkét évtől huszig. Bélyeggyűjtő, növénygyűjtő, ásványgyűjtő, villanyos gyűjtő, szivarok, cigaretták,

sok, drága és komisz. Összevissza vásároltam mindent, amit csak lehetett.

A másik: És most viszi haza kiosztani.

A csomagos: Nem, majd csak pünkösdkor, ünnepiesen. Oh, az nagy nap lesz. Reggel korán diszfelvonulás, elől a veterán zenekar, aztán a harminckét fiú, akiket nekem kell bérmaszülni és végül én egy gyászhintóban. Szép lesz. Délben külön hajón kirándulás a gyermekekkel, népünnepség, ökörsütés.

A másik: Ökörsütés?

A csomagos: Igen. Én magamat sütetem meg.

A másik: Szimbolum?

A csomagos: Persze, megérdemlem. Miért vállaltam ennyi terhet, gondot, kiadást.

A másik: Hát miért vállalt?

A csomagos: Tudja, az ilyen dolog magától megy. Egy szép napon beállít az első: Bácsi, legyen a bérmaapám. Jól van fiam, mondom neki. Aztán a másik nap jön megint egy. Gondolom, egy már van, hát legyen kettő. Kettő után beállít a harmadik: Bácsi, legyen a bérmaapám, mit kapok ajándékba? A szemtelensége tetszik, elvállalom. Megint jön egy: Bácsi, legyen a bérmaapám, nem kell ajándékot vennie. A szerénysége tetszik, elvállalom. Bácsi, nincs kihez fordulnom, bácsi, ha tizenöt van már eddig, hadd legyenek a tizenhatodik, aztán bácsi, a hugomat viszi a néni, engem vigyen a bácsi, bácsi így, bácsi úgy és együtt van a harminckettő. Az első kellett volna mindjárt visszautasítanom. De visszautasítani például a huszonhetediket, hát volna ennek értelme?

A másik: Na ja, Becses neje is visz?

A csomag os: Ő is visz.

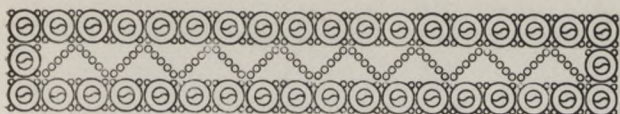
A másik: Mennyit?

A csomag os: Biztosan nem tudom.
Husznál többen lesznek ők is.

A másik: Mégis csak szép dolog ez:
vallásos, nemes, jótékony cselekedet.

A csomag os: Szép dolog. Vallásos.
Nemes. És jótékony. Hanem ha még egy gye-
rek jön nekem és azt mondja, bácsi, legyen a
..... hát úgy vágom pofon, hogy örökre
elmegy a kedve a bérmálkozástól.

ROKONOK.

Panasz, oktatás és szomorú vég.

Valaki jön és panaszkodik:

— Most nősültem és örült bajaim vannak az új családdal, ahova beházasodtam, akiknek a tagjai új rokonaim lettek.

— Talán nem szeretik magát?

— Dehogya. Ellenkezőleg. Hanem a titulusokkal van baj. Nem tudom kit hogyan kell szólítani?

—?

— Eddig az én egész rokonsági fokismeretem addig terjedt, hogy tudtam, van egy nagymama, az aki a legöregebb a családban, meg hogy volt egy pár nagybácsim, akiktől örökölni akartam, de akik mind becsaptak. És most beházasodtam egy új családba, rokonságba léptem vagy ötven eddig vad idegen emberrel, a feleségem mellett anyós, após, ánygom, menyem, ipam, napam és az isten tudja micsodám lett. De én ehhez nem értek. Én tudom, hogy a Rózsi az én feleségem, az apja az apósom, az anyja az anyósom és levan. Aztán most előbújnak a rokonok, jön egy kövér bácsi és azt mondja: Sógor, szervusz! Jön egy csupa briliáns dáma és azt mondja: Én vagyok a hugom-asszony. Hugodasszony ám a... mondom, nem ismerlek, nem tudom ezt kiszámítani,

fejbe tartani. A nagymamám, azt tudom ki, de ki az ipam, ki a napam?

— Hja, pedig ezt tudni kell.

— Persze, hogy tudni kell. Ezt megkívánják az embertől. Eleinte próbáltam vak-tában csinálni, de iszonyú bakokat lőttem. Képzelve, az apósom öcscsének azt mondtam: Ángyom! — majdnem provokált. A feleségem nővérének meg azt találtam mondani: Édes kis napam! — elájult. Tehetek én róla?

— Tudja mit, megtanitom ezekre a kis titkokra.

— Oh köszönöm, Ha ugyan beveszi a fejem. Mert természetrajzban mindig gyenge voltam: aligha fogom megtanulni a családfát.

— No nézze: A felesége a felesége.

— Igen. A feleségem a feleségem. Ezt tudom.

— A feleségének az apuskája az após. Az anyuskája az anyós.

— Ezt is tudom. Látott már embert, aki nem tudja, ki az anyósa? De ki az ángyam?

— Az ön felesége az ön szüleinek az ángya.

— Az övéké. De ki az én ángyam?

— Önnek nincs. Ebből a házasságból kifolyólag nincs.

— De nekem kell! Minden embernek van ángya: Milyen szép, mikor mondják: ángyom térgye.

— Önnek csak akkor lehetne ángya, ha volna egy fia és ez a fiú megnősülne. Tehát az ő fiának a neje az ön ángya.

— Térgyekkel együtt?

— Térgyekkel együtt.

— Hát ki az ipam, ki a napam?

— Ez könnyű. Az após az ipam, az anyós a napam.

— Ja? Hát miért nem szól? Én azt hittem, a feleségem nővére a napam.

— Nem. A felesége nővére a sógorasszony.

— De még leány.

— Akkor is asszony.

— Furcsa. Ki a nagybácsi és ki a nagynéni?

— Az, aki nem hagy.

— A házasodás révén nincs újabb nagybácsi?

— Nincs. Ez más.

— Ki a menyem?

— Az ánya.

— Az ánygam a menyem? Hát miért nem szól? Mit mindent nem gondoltam én, hogy ki a menyem! Kik a sógorok?

— A feleségének a testvérei. Az ön öccse a felesége kisebbik ura. Az ön feleségének a legidősebb nővére az ön szüleinek az ángyanénje. Az ön anyósának a nővére a nénemasszony, az apósának a fivére a bátyám-uram. A felesége nagynénje . . .

— Elég! Jaj! Most már elég. Már mindent tudok. Azt hiszem, most már nem fogok tévedni. (Ebben a pillanatban jön a felesége az anyóssal. Mikor megpillantja a feleségét, boldog mosolylyal és egy kis habbal az ajkán suttogja.) Kis komámasszony . .

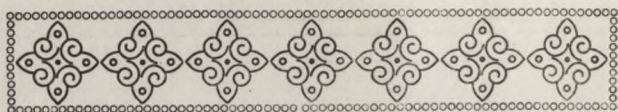
A feleség (felsikolt.) Jézus Mária! Az uram megörült. Nem ismer rám.

Az anyós: (vésztjósloan) Mi az, vőm uram?

A vő: (az anyóshoz, negéddel.) Boszorkány.

Az anyós: Nem örült ez, hanem gazember. Engem megismert.

VASÁRNAS.

Reggel elég későn felébredek, az álom még nem ment ki a szememből, de az ösztön megsúgja, hogy ma vasárnap van, ma nem kell dolgozni, kilenc óra elmúlt, úrnak érzem magam, nyújtózkodom, odakint jó idő van, végül mégis felkelek, mert bennem van, a véremben van, hogy nem tudok nyugodtan, igazán úr lenni. Tehát felkelek, a szobám meleg, a ruhám tiszta, a mosdóvizemben kölni csöppek, itt nincs hiány, de reggelim nincs, mert háztartás nélkül élek, magamban, kutya-életet, takarítónőkkel, pincérekkel, hordárokkal szolgáltatom ki és csapatom be magamat. Hát amint készen vagyok az öltözködéssel, belebujok a téli kabátomba, keztyűt nem huzok, csak ide megyek a másik utcába reggelizni. Beülök a kávéházba, egy ablakhoz, csésze világos hab, a pincér tudja már, a tüzilegény is tudja már, jó reggelt kisasszony, a kasszában visszaköszönnek nekem és még bele sem mártottam a kiflimet a csésze világos habba, már el vagyok borítva ujságokkal. Egy kicsit a helyi lapok, ki mit ír, el nem olvasom, csak a címeiket, a napihirekből a rövideket, a színházrovatot egészen, aztán a hirdetéseken tartok szemlét, mit lehetne csinálni, hova lehetne menni? De nem csábít egy hirdetés sem, majd később, majd este döntök, most ide a pesti lapokat, a Napot, hátulról kez-

dem, az utolsó oldalon a hirdetésekbe nyomott kis viccel, megyek befelé, a sport-rovat, aztán a fényképek, a legfrissebb sikkasztóké, öngyilkos Királyszínházi koristalányoké, olvasom a vezércikk címét, most már elég, aztán a Magyarország, ni, már itt vannak az új képes heti lapok, ezeket is átfutom, háromszázat két perc alatt, közben egy cigarettára gyújtok és már mennék is innen, mert nyughatatlan a vérem. Menjünk, de hova, oh istenkém, ma vasárnap van, kint ünnepiesen búg a harang, talán templomba kellene menni már egyszer, nagypéntek óta, amikor a dómban zenét hallgattam, nem voltam ilyen szent helyen. Hát ki az utcára. Jaj, de szép itt minden, itt érzem, hogy ma tényleg ünnep van, olyan tiszta, friss minden, az emberek arca kibertvált, kimosakodott, elegáns bérkocsik mennek el melletttem, idegen arcok néznek ki belőle, kényelmes korzóléptekkel halad mindenki: a cilinderes bácsi, a lakkcipős hadnagy, a szekfüves jogász, a mosolygó szemű leányok, meg az egy héten egyszer, ma kikéfélt kabátú munkás. Ni, a cukrásztól egy gyönyörűen diszitett tortát visznek valahová: jó étvágyat! A virágkereskedőtől selyempapirba takart csokrot visz a leány valahová: biztosan szerelmes üzenet ez. Lám, mindjárt dél lesz, a templomot megint elpasszoltam, már jönnek is ki a szagos misékről, jaj, de sok szép nő, egyszerre tele van velük a belváros, zaj van, jókedv van, az ujságos bolt előtt száz ember is áll, most kapkodják szét a magyar lapokat, ki az Az Ujságot, ki a Pesti Hirlapot, aszerint, hogy ki mit akar délután élvezni: Molnár Ferenc krónikáját, vagy Bródy Pesti tükrét. Még tíz perc és egyszerre kiürülnek az utcák, a színház hátulsó ajtajából színészek jönnek ki, ők is mennek ebédelni, mindenki

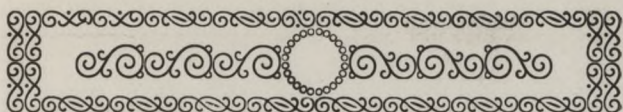
elmegy, mert mindenkinek főztek valahol, nekem is, legalább harminc helyen, mégsem tudom, hova menjek. Végre egy ismerős becsábít egy vendéglőbe, szép fehér, de vizes asztalterítős helyre telepedünk, a pincér jön, odadugja a litografált étlapját, a sorrend ugyanaz, mint tavaly, mint tíz év előtt, kívülről tudom, minden napét, pénteken árpakása és halles, ma vasárnap mandulás pudding és tiroli rétes, tessék választani! Választunk, és eszünk, az egyik étel igen jó, a másik gyalázatos, ez a korcsma-koszt, el kell találni, szerencse kell hozzá. Ebéd után szünetel a város, szünetel a vasárnap, okos ember hazamegy és lefekszik, de nem egy negyedórászkára, hanem négyig, fél ötig, kényelmesen, nekivetközve, az óra kellemesen zörög a szobában, jó meleg van, ez a vasárnap, szinte a legértékesebb része az egésznek, az ember gondolkodik, de nem jut eszébe semmi, a képeket nézi a falon, az íróasztalon az ajándékba kapott emlékeket, a kedves emberek, ejnye egy pár levelet kellene megírni, de ma, éppen ma, vasárnap, nem, hagyjuk holnapra és így múlik az idő, négy óra lesz, fél öt, sötét van már, fel lehet kelni, mert a kávéházban vár a rezervált asztal: Fenntartva a kávéházi ülnök uraknak! Oda nem ülhet más, pedig ez a legjobb asztal, köröskörül asszonytenger, ezek már négytől itt vannak, csokoládét isznak, divatlapokat esznek, az egyik ott jobbközép három asztalnál cigarettázik, ez tetszik a többinek és megszólják. Kipp-kopp, a billiárdgolyók szaladgálnak, a tisztí-asztalhoz bejön egy pléghal-léros (őrnagy vagy tábornok, isten bizony nem tudom biztosan), a fiatal tisztok mind felugornak és úgy üdvözlök, meleg van, füst van, kuglóffot esznek csokoládéhoz, a Sári elhozta

magával a völegényét: mindez vasárnap, egész vasárnap. És aztán este lesz, a husz krajcárt mindenki leülte magának, innen is el kell menni, kint csöpögni kezd az eső, egy bér-automobil henceg végig a Dunaparton, nincs sár, csak vizes az aszfalt, de akinek szép a lába és a cipője, az szívesen mutat belőle nekünk, pedig mi most nem fordulunk utána, mert vasárnap nincs megfordulás, vasárnap úri ember nem nőz, a vasárnap a cselédeké, meg a vitéz uraké, az utca, a mozi, úri ember ilyenkor begombolja a vágyait és el kezd undorodni a vasárnapi est unalmától. Mit adnak a színházban? Tavaszt. Tavaszt télen, hát nem nézem meg. Hát mit néztek meg? A ruhámat nézem, kezdek átázni, mert esernyőm nincs, megállok egy erkély alatt, oda nem csöpög, egy másik úr is áll mellettem, az sem tudja, mit csináljon; nézünk, olyan buta ez így, az embernek nincs semmi baja és mégis rosszul érzi magát, mindenki siet, hát ezeknek mindnek van céljuk? Talán látogatóba kellene menni, a rokonokhoz, az utálatosakhoz, akik megölnek a családi meséikkel, nem, ide nem, hát hova, talán a baráthoz, a legjobbhoz? Csakhogy ő nincs itt-hon, elutazott, minden vasárnap ezt teszi, karikagyűrű ügyében jár, láttam, szép leány, hallottam, gazdag család, jól teszi, nem volna okosabb nekem is ilyen valamit kezdeni? Ránézek az erkély alatt álló idegenre, mintha tőle kérdezném: mit szólsz hozzá? Nem szól semmit hozzá, buta, erre dühös leszek, ott hagyom és elindulok, kifelé, bekanyarodok, lekanyarodok, miért is jöttem erre, hát persze, két kivilágított ablak nevet le rám egy kétemeletes házról. Ide felmennék szívesen, egyszer már komolyan el kellene kezdeni a dolgot, a leány is

már tizenkilenc éves, — oh, bocsánat, most elárultam magam, nem is igaz, nem azért jöttem erre, csak úgy, unalomból, elrontottam, elhibáztam, elpazaroltam a napot, ördög vigye, semmi okosat nem csináltam, se jót, se rosszat. És már nyolc óra. Visszafordulok és holnap, — holnap hétfőn céltudatosabban fogok élni. Hogy mi lesz a cél, azt nem tudom, de céltudatos leszek, tetszik nekem ez a kifejezés és olyan megnyugtató. Céltudatosan! Megyek vacsorálni, pedig nem vagyok éhes, megyek aludni, pedig nem vagyok álmos, hát élet ez? Pedig mások azt mondják: „Milyen jó neked,“ — meg hogy: „Könnyű neked, de nehéz az intelligens embernek“ — egy rossz viccért meg is sértének, nem baj, nekem tényleg könnyű, lám, megyek vacsorázni, pedig nem is vagyok álmos, megyek aludni, pedig nem is vagyok éhes, most már mindent összezavarok, ez is ünnepi szórakozás, evvel is telik az idő. Boldog pihenés napja!

Vasárnap.

MINDEN CHANTECLER.

Egy úr reggel bejön a kávéházba, leül és el kezd kukorékolni.

A szomszédja: Mi ez kérem?

— Ez? A kukorék? Hát divat. Chantecler-divat. Én minden reggel, ha ide bejövök, hát kukorékolok. Hivom A Napot. Látja, a pincér hozza is már.

— Ugy? És miért divat ez most? És miért ez divat most?

— A divatnál sohasem lehet ezt megmondani. Van! Divat! Most Chantecler a divat. Kezdődött az asszonyok kalapján. Nekem is kellett egyet vennem a feleségem szép fejére. Többe került, mint a szalon-garnitúránk, de megvettem, mert divat és mert olyan szép, hosszú tollak vannak rajta, hogy este, ha sétálok a feleségemmel, minden katona tiszteleg neki. Azt hiszik, legalább is csendőrtábornok.

— Ugy, hát ez a divat?

— Ez. Minden ami extra, ami különös, buta, rossz és érthetetlen, az most divatba jön. Csak el kell keresztelni Chanteclerre. A kis korcsmában, ahol tizóraizom, olyan komisz szenzáció-gulyást adtak, hogy az volt a szenzáció, ha húst is találtam néha napján benne. Nem is járt oda a kutya se. Még a pincérei is a szomszéd korcsmába mentek, ha éhesek let-

tek. Most elnevezte a gulyását Chantecler-reggelinek: nem lehet helyet kapni nála. A divatárusom rám sózza a legcsunyább nyakendőit, amik tiz év óta hevernek a kirakatában. Most túlrad rajtuk azon a cimen, hogy Chantecler-szin, pedig csak a nap szitta ki. A feleségem nem mert évek óta hideg vacsorát adni nekem, mert összeszidtam volna érte, de most azt mondja: „A bodegából rendeltem Chantecler-vacsorát, ez most ujdonság. Pom-pás. Nézd, lazac is van benne.“ És én nézem és látom, hogy parizer is van benne.

— És megeszi?

— És megeszem.

— Mert divat?

— Mert divat. A leányomnak van egy Chantecler-vőlegénye. Egész olyan, mint egy kakas, de megkoppasztva. Ilyen figura tavaly még, ha egy leányt meg mert volna kérni, leharapták volna a fejét. Ma divat. Ma irigylik a többi leányok és a fényképe ki van állítva, mint studium a foto-művészek tárlatán. A fiam, aki olyan rosszul bosztonozott, hogy eddig minden bálon, míg más kapott meghívót, hogy jöjjön, ő kapott egy fölszólítást, hogy legyen szives otthon maradni, mert ha őt a parketten látták a leányok, nem mertek felkelni helyükről, annyira féltek, hogy letapossa a ruhájukat. De most kitalált a fiam egy Chantecler-táncot, olyat, amikor a hottentóták nemzeti táncukat mutatják be, hát most ő a bálkirály, a zsúrkirály és két százezerkoronás leány is ajánlkozik hozzá feleségül, de a jó fiú azt mondja, ő csak szerelemből nő-sül és legalább százezerforintost akar.

— És mondja kérem, ki tulajdonképpen ez a Chantecler? Ki az, akinek akkora hatalma van, hogy felforgatott mindent?

— Ki Chantecler? Hát nem tudja? Egy

hires francia író, aki már sok darabot írt. Ő írta a Cyranót is, tudja azt, aki Wagramnál egy hideg éjjel tüdővést kapott és meghalt. Mert Wagramnál mindig nagy szél van, azt én is észrevettem, ha a déli gyorssal keresztül utazom rajta és a buffetkocsiban éppen a table d'hotenál ülök. Óh, az nagy ember, a Chantecler, francia akadémikus, csak csunya, szegény, igen nagy az orra, egy darabot is írtak róla, láttam Pesten egy varietében.

— Ugy? Ezt mind nem tudtam. Én nem vagyok irodalmi ember. De szívesen tanulok, ha van rá alkalom.

A TIZÉVESEK.

(Személyek: A volt osztályfő, egy öreg tanár és a tizéves találkozóra jövő diákok. Most érkeznek sorban a pályaudvarról az ország minden részéből. Az öreg tanár fogadja őket.)

A tanár: (az elsőhöz.) Szervusz, édes fiam. Te vagy a Buzás, jól emlékezem rád. Nos, hogy vagy? Te jó diák voltál mindig. Kettesed is alig volt. Csak a rajzban voltál gyöngye, abból buktál is, ha jól tudom. Mi lett belőled fiacskám?

A fiúcska: Festő.

A tanár: (egy másikhoz.) A Braun. Te vagy a Braun, téged ismerlek, hiszen te voltál a büszkeségünk, az eminens tanuló, az ösztöndíjak nyertese. Tőled sokat vártunk. No, mi lett belőled?

Braun: Vármegyei irodatiszt. Az életben mások vitték el mindig az ösztöndíjakat. Az ösztöndíjakból a végén nekem csak az ösztön maradt meg, az állati ösztön: megélni. Kenyér kellett, beálltam oda, ahol éppen felém nyújtottak egy darabot. Aztán vége.

A tanár: Szegény fiú. (Egy ujonnan jöthöz.) A Horváth, ugye, nem tévedtem? No édes fiam, hát nem uniformisban? Te mindig tiszt akartál lenni. Hát nem lettél az? Hát mi lettél?

Horváth: Cementgyári hivatalnok.

A tanár: Különös. No nézd csak, kik jönnek itt! Fazekas, Fazekas, a nejevel és mi? Egy gyerek, két gyerek, három gyerek? A kis Fazekasok?

Fazekas: Ugy ám, édes tanár úr.

A tanár: Szép, nagyon szép, de te pap akartál lenni, hát hogyan történt?

Fazekas: Már meg volt a reverenda, amit fel kellett volna húznom. De a próbáláskor rájöttem, hogy a szívem nem fér bele. Szűkre szabták. Hát én is kívül maradtam.

A tanár: Érdekes. De itt jön az osztály legnagyobb számara. Most már őszintén beszélhetünk erről, úgy-e édes fiam? De nagy barom is voltál te! Meg is mondtuk az apádnak, a szegénynek, hogy soha se lesz ember belőled.

A számár: Attól függ, hol kezdődik az ember. Én ügyvéd lettem, három éve országgyűlési képviselő vagyok, bankom van, házaim vannak, egy embernek ez mindenesetre elég.

A tanár: No de ilyet! Ki hitte volna, ki? Szervusz Bettelheim. Téged mindig szerettelek, pedig nem voltál jó tanuló, a helyesírást sem igen tudtad, de jó fejű, reális gondolkodású voltál mindig. Kereskedő család kalmár szellemű fia. Az apád üzletét folytatod?

Bettelheim: A lisztügynökséget? (Nevet.) Dehogy. Én író lettem. Én vagyok a Berényi, akinek a darabját tavaly adták a Nemzetiben, A vérző szívet.

A tanár: Te vagy az! Na, gratulálok.

Ki van még? A Vándori? Te bírónak készültél.

Vándori: Az is lettem. Goolbíró egy professzionista-csapatnál.

A tanár: És Borsos, az orvos?

Borsos: Nix orvos, szikvizgyáram van.

A tanár: Hát a Farkas, aki jó fiú volt, de nagy paraszt.

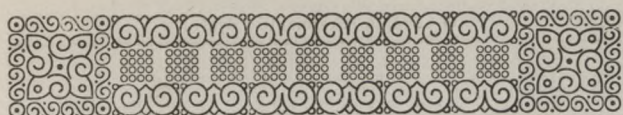
Farkas: Tánc- és illemtanár.

A tanár: Na fiaim, ti ugyan szépen betartották azt, amit ígértetek. Mit ér akkor az a statisztika, amit mi év végén összeállítunk?

Az egyik: Semmit, édes tanár úr! Az ember nem az lesz, amire készül, ami szeretne lenni, hanem ami éppen lehet. Csak a múltnak van statisztikája, a jövőnek nincs. Tíz év nagy idő, és éppen ez a tíz a legfontosabb, a legérdekesebb év volt. Ahol verekedni kellett és a sok tanulásból a legnehezebbet is megtanulni: lemondani tudni.

A tanár: Nekem mondd, a tanárnak?

Ó BŰBÁJOS ZUKERMANTLI-I NYELV!

Olvastuk, hogy a Magyar Tudományos Akadémia bizottságot küldött ki a zukermantli-i tájszólás tanulmányozására. Nagyon érdekes lehetett, amikor a tudós társaság kiment a helyszínre bűvárokodni. Elképzelem, hogy körülbelül ilyen volt:

A bizottság: (leszáll a villamos végállomásnál és körülnéz).

A pesti tudós: No és most hova?

A helyi szakértő: Majd bemegyünk ide egyik korcsmába, a törzsvendégek mind hamisítatlan zukermantli-i tájszólással beszélnek. Csak fülelnünk kell.

A bizottság bevonul egy korcsmába és helyet foglal.

A pesti tudós: (int egy asztal felé, ahol néhány jól fejlett zukermantli-i diszpéldány ül.) Ezek olyanok?

A helyi szakértő: Igen. Csak tessék jól figyelni.

De ugyanekkor a diszpéldányok felállanak és menni akarnak.

Egyik diszpéldány: Schani, host a poar Netsch? Kumm a'meierln spüln.

A másik diszpéldány: Ja, oda vas: taneilli hod mi a Tekl auf der Firschtnallé beim Messsalatz derwisch!

A pesti tudós: (egész kipirulva.) Mit mond? Kérem, miről van szó?

A helyi szakértő: A Sánit kérdezte az a másik, hogy van-e egy pár vasa, „a poar Netsch“? Hívta játszani, mire a Sáni azt felelte, hogy szépen megy, a multkor is egy rendőr megcsipte a késjátéknál a Fürstenwiesen, vagyis az Esterházy-téren.

A pesti tudós: (ijedten.) De kérem, ha ezek elmennek, akkor nem hallunk semmit. Tessék nekik mondani, hogy maradjanak még.

A helyi szakértő: Fiúk, ne menjete el. Ihattok, amit akartok, van itt pénz. Egyik diszpéldány: Reib umma!

A pesti tudós: (átszellemülten.) Mit mond? Mit mond?

A helyi szakértő: Hogy adjam oda a pénzt. Reib umma! Add ide.

A másik diszpéldány: (rendel.) Um zwa Dippl an Holzhackerlack!

A helyi szakértő: Kettőért pálinkát kér.

Egyik diszpéldány: (látva, hogy a helyi szakértő minden szavukat magyarázza.) Halt die Fresch fiaranarn.

A pesti tudós: Mit mondott? Jaj, de bájos! Mit mondott?

A helyi szakértő: Hogy mást tart-sak bolonddá!

A másik diszpéldány: (az elsőre mutat.) Der hat' scho wieder sein Schwühl!

A pesti tudós: Mit mond? Egy szót sem értek.

A helyi szakértő: Hogy már megint részeg.

Egyik diszpéldány. Tepp pléder!

A másik diszpéldány. Karnalli öllendige!

A pesti tudós: Jaj, mit mondanak?
Az istenért, mit mondanak?

A helyi szakértő: Veszekesznek.
Tepp pléder, az annyi mint gyüge mamlasz.
Karnalli öllendige, az annyit jelent, mint Canaille elende.

A pesti tudós: Bájós! Ah, bájós!

Egyik diszpéldány: Schmecks kropfata!

A másik diszpéldány: Schau daß't Luft findst!

Egyik diszpéldány: Ziaq oo, sonst pansch i' dir ane eini! A paar auf 'd Haar daß't pliatst!

A másik diszpéldány: Kriagst a Tern und 's Paderzettl ligt am Tisch!

A pesti tudós: Nagyszerű! Bájós! Miről van szó?

A helyi szakértő: Verést ígérnek egymásnak.

Már-már birokra mennek a fenegyerek, de ekkor egy hirtelen fordulat és nem egymást ütik, hanem a tudós társaságra roantanak. Vészes füttyök, néhány asztal, szék felborul.

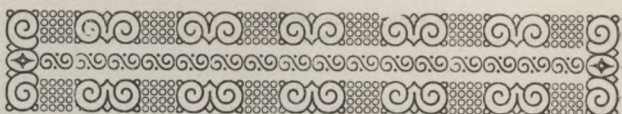
Egyik diszpéldány: Hau r'eahm ane eini!

A másik diszpéldány: Schmier eahm ane!

A helyi szakértő: (repülés közben.) Ez azt jelenti: Kenj neki egyet!

A pesti tudós: (odakint az utcán.): Most már értem, egész jól értem ezt a tájshólást is.

A MŰ-SZALMAÖZVEGY.

Mindig tudtam kárörülni annak, ha egy ismerősöm ujján megpillantottam a vadonatu j jegygyűrűt. Természetesen ilyenkor sietek a gratulációval. A minap is.

— Ah! mit látok, kedves barátom, jegygyűrű az ujjadon. Ez igazán nagyszerű! Gratulálok, gratulálok, hogy rászántad magad és nősülsz.

— Tévedés — felelte. Egyáltalában nem szándékom a nősülés.

— No és ez a karikagyűrű?

— Elmondjam? Jó, meg fogom magyarázni, mit jelent. Hát nézd: itt a kánikula, a meleg napok, amiktől annyira fázik a szerelem. Mi, hitesegek nélkül élő, de folyton nősülő kalandorok, érezzük, milyen nehéz lesz ilyenkor a helyzetünk. Más dolog a hóditás télen, más tavasszal és egészen más nyáron. Ilyenkor az emberek nem szeretnek szeretni. Ilyenkor tehát egészen új, eredeti ötletekkel segít magán az ügyes.

— No és te

— Én segítségül hívom a szalmaözvegyiséget és kamatoztatom annak előnyeit és hátrányait. Látod, a szerelemben két pont között a legrövidebb út — a görbe. Meglátni valakit és elcsábítani: ez közönséges dolog, de nyáron nem is igen megy. Nyáron egészen

más eszközökkel dolgozunk mi, olyanok, akik szeretjük a bűnben is a fokozatot, a küzdést. Ne adass magadnak olyan jogot, amelyet lophatsz! Nézz rám: jobban mondva, nézz a kezemre. Jegygyűrű van rajta, a legsötétebb aranyból, a legvastagabb formában. Ha én ezzel a gyűrűvel megjelenek a sétatéren, a kioszkokban, a nyári vacsorázó helyeken, ezt a gyűrűt mindenki észreveszi rajtam, csakúgy mint te is azonnal megpillantottad. És a szomszéd padnál, asztalnál kezdenek gondolkozni az asszonyok: „Nini egy bús szalmaözvegy, aki egymagában tölti a napokat. Ez egy derék férj lehet, becsületes, nemes, aki míg felesége távol van, nem dugja a kasszába vagy a mellényzsebébe a jegygyűrűt, hogy annál zavartalanabbul hajhássza a kalandokat.”

— Ehe, éhe, kezdem érteni.

— Ismered Porzsolt Kálmánnak az Asszony című darabját? Abban van egy nagyon okos jelenet, ahol az udvarló mikor légyittet ad lakásán egy férjes asszonynak és a fontos percben bezárja szobaajtót, a kulcsot átadja a megijedt, tiltakozó nőnek. Ha ezt nem teszi, az asszony képes volna undok brutalitásnak tartani az ajtóbezárást és megutálná, megvetné a gavallért, aki így visszaél a helyzettel. De most, hogy a gavallér kezébe nyomja a kulcsot, mondván evvel: Ime, tőled függ. Ha akarod, bármely percben kirepülhetsz; nyert ügye van, az asszony ellágyul és elbukik. Hát látod, ezt a kulcs szerepét cselekszi nálam a jegygyűrű. Én kiszemelhetek magamnak a legártatlanabb asszonyok közül is egyet. A finom női érzék megsúgja neki: „Ez nem veszélyes ember. Ez egy erényes férj, aki nem tagadja le, hogy nő, akinek nincsenek rossz szándékai, akit csak az én

bájaim ejtettek rabul és csak élvezetessé akarja tenni szomorú egyedüllétét!“ És olyan simán megy az ismerkedés. És olyan simán megy a többi.

— Szép. De mondd, ha aztán később rájön a nő, hogy tulajdonképpen meg van tréfálva, be van csapva?

— Hagyd el kérlek. Nem tudod azt, hogy a tréfát a komolyban mindenki érti és csak a tréfában nem ismerik a komolyat.

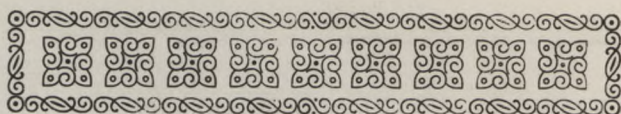
SZERELEM.

Persze, most megint összebújnak az emberek, a szerelmi tragédia nagyszerű téma, különösen, hogy a szegény szereplő személyek finom, úri emberek, hát ambícióval lát hozzá mindenki a részletek kikutatásához, hogy a komtesz így, a komtesz úgy, meg, hogy lám a fiú csak huszonkét éves volt, mindenki megmondja a maga privát bölcsességét, különvéleményét, mert a szerelemhez mindenki ért, abban mindenki tudós, szakember, a házasságért, mert házasság, akinek nincs életpárja meg ezért, a férfi azért, mert ez mindenhez ért, a nő azért, mert ez meg csak a szerelemhez ért, a fiatal azért, mert még nincs tapasztalata, az öreg azért, mert a múltjából szedi a bölcsességét, a szerelmes azért, mert így, mint szakértő beszél, a nonszerelmes azért, mert ő csak igazán elfogulatlan, az okos azért, mert ő minden témához ért, az ostoba azért, mert ha okos lett volna, hát hallgatott és bölcs maradt volna, a szép azért, mert jogcime von rá, a csunya azért, mert az a vigasza, ha nem élheti át, legalább beszél róla, az ismerős azért, mert ismerte őket, az ismeretlen éppen azért, mert nem ismerte, a komoly azért, mert ez szomorú, neki való téma, a tréfás azért, mert a komoly témából lehet a leg-

könnyebben humort kihozni, a gazdag azért, mert neki mindent szabad, a szegény azért, mert szegénynek úgy sincs mása, aki ráér, hát azért, akinek sok a dolga, az csak azért is, a bakfis azért, mert neki még magas és imponál a szerelem, a husz éves leány azért, mert neki hivatása ez, a férjes asszony azért, hogy elítélje őket, a negyvenéven túli azért, hogy megértse és védje őket, az aggszűz azért, mert neki még a véres szerelem is szép álom és a matróna azért, hogy imádkozzék értük, erről beszélnek az ujságok, mert a közönség megkivánja ezt és beszél a közönség, mert az ujságok diktálják beléjük, beszél a tisztességes asszony, mert az erény nála az a palást, ami tekintélyt ad szavának és beszél a kokott, mert ő meg éppen szerelem és palást nélkül érdekes ha nyilatkozik, beszél az egészséges, mert az egészség és szerelem az egy és beszél a beteg, mert a szerelmet ő is szomjazza, beszél a műveletlen, mert a szerelemhez nem kell kultúra és beszél a művelt, mert mennél inkább az valaki, annál inkább érti, érzi ennek a témának a fontosságát, a férfi is mind beszél, mindenki beszél róla, két napig, esetleg háromig, aztán csend lesz, aztán megy mindenki a maga útján, aki szidta őket, aki védte, aki megértette őket és aki kinevette, aki ismerte őket és aki imádkozott értük, aki éjjel-nappal dolgozik és aki lustálkodva él és mindenki tudja, hogy nem volt igaza, hogy minden embernek van szíve, minden ember más, minden szív szeretni akar és minden szerelem más. Ahány ember, ahány szív és ahány szerelem, annyi boldogság és keserűség, annyi paradicsom, mámor és ugyannyi tragédia. A szerelmi tragédiáknál nincs magyarázat, nincs morál, nincs tanulság, csak adatok vannak,

aminthogy a szerelmet nem lehet magyarázni, csak csinálni. Mégis rettenetes hogy maga a szerelem ok lehet az öngyilkosságra. Rettenetes, hogy azok halnak meg, akik szerelmesek. Inkább azok halnának meg, akik nem képesek szeretni. És fiatal korban halni meg, amikor magát az életet is szeretni kell még, hát még amikor ez a fiatal élet tele van szerelemmel. Ne azon fáradozzanak, hogy a tüdővészest ne kelljen meghalni, hanem csinálják meg azt, hogy a szerelmesnek ne kelljen öngyilkosnak lenni. Igaz, hogy a szerelem is betegség, de szép, hasznos, szükséges betegség. De éppen mert gyógyíthatatlanabb még a tüdővésznél is, rendezzenek be védő-óvó intézményeket, szanatoriumokat, segítő eszközöket, gyógyítsák a szivbajt szívvél. Csakhogy hát szíve mindenkinek csak maga iránt van, mások iránt nincs.

SZŐLŐ-KÚRA.

— Szent Isten! hát maga hogy néz ki? Hol van a pocakja, a pufók arca, az életpiros-sága, a 130 kilója? Hiszen magából mióta utoljára láttam, csontváz lett, egy madár-ijesztő, egy halottkém.

— Az. Engem érdemes megnézni. Két hét alatt nyolcvan kilót fogytam.

— De hát mi történt magával?

— Mi? Szőlőkúrát használtam. Valaki telebeszélte a fejemet, hogy el fogok hájasod-ni, aztán mehetek valami méregdrága cseh fürdőbe, hát inkább vessem magamat kúra alá. A szőlőgyógymódot ajánlotta. Előhoza-kodott Pliniussal, Hypokratessel, Tissot-tal, Bonet-tel, akik mind szőlővel gyógyítottak. Naponta öt kiló friss szőlő! teringettét, ez tetszett eleinte, Van-e pompásabb eledel a piros chasselasnál, kell-e kétszer kínálni az édes passatuttit? Bebeszélte a fejembe, hogy a sok szőlőevés apasztani fogja a zsírt, meg-sóványít, csökkenti a fogja a vérnyomást. Én belekezdtem a kúrába. Három héten át nem ettem mást szőlőnél. Vagy kétszáz kilót ettem össze. Tudja mennyi ez? Ötven kosár. Mind megettem. És most itt vagyok.

— De hiszen a célt elérte. Lefogyott.

— Le. Sohase lesz többé ember belőlem. Összevíssza negyvennyolc kiló egy háziúr!

Örökre kompromittáltam magam. De ez nem a fő baj. A fogaim a sok savtól mind tönkre mentek, a rengeteg szőlőcukortól pedig cukorbeteg lettem.

— Eszerint a szőlőkúra semmi hasznot sem hajtott.

— Nem hajtott? Dehogynem hajtott, dehogynem hajtott! Anyira hajtott, hogy vérhast kaptam. Vérhast kaptam és alapos a reményem, hogy belepusztulok.

— Rettenetes. Mivel gyógyítja?

— Hisz most jön az igazi tragikomédia. Tudja mi a gyógyszer? Megint a szőlő. Miután tönkretettem magam, elfogyasztottam ötven kosár szőlőt és örökre megundorodtam ettől a szerencsétlen gyümölcstől, vérhast kaptam, amin nem segít semmi, de van egy régi elmélet, Schirmeré, aki azt mondja: „ha már minden eszköz cserben hagy, úgy a szőlők nedve arathat sikert.” A kolerát és a vérhast régóta gyógyították szőlővel, mert a szőlőnedv olyan anyagokat visz a bélbe, melyek a beleket dezinficiálják és a szőlőcukor megátolja az aromatikusbomlást. Bizony, itt nincs megállás. Kezddhetem előlről az egész szőlőkúrát.

(Bemegy egy csemegeüzletbe és kér finom fajszeletet. A kereskedő udvariasan kérdi):

— Egy kilót parancsol? Vagy lehet egy egész kosárral?

— Adjon egyelőre ötven kosárral.

A kereskedő bámulva kockáztatja meg a kérdést:

— Uraságod bornagykereskedő?

— Hát szőlőből csinálnám a bort, ha az volnék?

HAZÁSÉLET.

Egy kis abszurdum.

Tegnap este az ivlámpák fényénél egy feldúlt ábrázatú urat pillantottam meg, amint fel s alá rohant. Mikor meglátott, odajött hozzám.

— Te vagy az? Oh be jó, ez csillapít, ez nyugtat.

Egy régi ismerősöm volt. Rendkívül idegesnek látszott.

— Mi bajod? — kérdem.

— Rettenetes, elmondhatatlan és viselhetetlen. De azért hallgasd meg. Barátom, megházasodtam.

— Ez látszik rajtad.

Majd leharapta az orromat.

— Ne merj még jobban izgatni! Tudod, így történt a dolog. Születésem óta egy kis testi hibám van: kancsítok. Nem nagy baj, de szépséghiba, kellemetlen. Ha jobbra akarok nézni: balra kell tekintenem és viszont. Nos úgy okoskodtam, hogy soha szemrehányás ne érjen ezért a hibámért, feleségül vettem egy kancsal nőt. Nagyon szép, nagyon művelt nő, csak egy kicsit ferde a nézése: ő balra néz, ha jobbra akar látni és viszont. Egy darabig boldogok voltunk: Romola és én. De most jött közbe a rettenetes esemény.

— A házibarát?

— Az. Honnan tudod? De az még nem volna olyan nagy baj. Egy házibarád el kell minden becsületes háztartásban. De képzeld, a mi házibarádunk, a nyomorult, a tapintatlan szintén — kancsal.

— Aha, kezdem érteni.

— Ördögöt érted, hisz én se értem. Ebbe fogok belepusztulni. Már most mi a helyzet? Én kancsitok, a feleségem szintén, az udvarló detto. Az udvarló kurizál a nőnek, én féltékeny vagyok, mert szeretem Romolát és a feleségem, a bestia ide is kancsit, oda is. Hát lehet itt ellenőrzés? Vegyünk egy szimpla esetet. A feleségem rámnéz, tehát az udvarlóját látja: hát rászólhatok én ilyenkor:

— Ne nézz mindig rá! hiszen éppen rám néz ilyenkor. De azt sem mondhatom, hogy:

— Romola, én rám nézz! — mert akkor meg éppen őt nézi. Ha meg rá néz és ekkor ugyebár énram néz, nem kiálthatok rá:

— Ne kacérkodj! — mert hiszen én rám néz. Oh jaj! De ez semmi. Most jön a házibarád. Aki, tudom, hogy eped az asszonyért, de nem tudom rajtacsipni, mert az én szemem nincs berendezve a leskelődésre. A kancsi emberek tudnak a legőszintébben nézni. Ha én félrenézek, ép őket nézem, ha meg őket nézem, nem látok semmit. Most lesem az asszonyt, nézem a férfit, nem látok semmit, mert ilyenkor csálhat Romola; ha a férfit figyelem, látom az asszonyt, pedig talán ép ilyenkor csókolja meglopva a becsületen. Most ha az egyik csinál valamit, nem láthatom a hatást. Vagy, ha látom is a hatást, mit tudom, miért van ez: miért kacag fel az asszony, bolha csipte-e meg, vagy az a huncut. És talán egyáltalában nem is csálnak meg! Hát lehet itt tudni valamit?

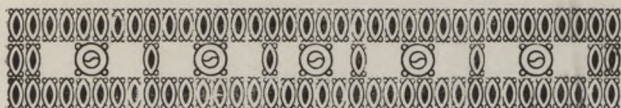
— Nem igen.

— Igenis nem! Én a feleségemet nézem, tehát az udvarlót látom, az udvarló rámnéz, ergo az asszonyra tekint, az asszony rámnéz, vagyis az udvarlóra. Most figyelni akarom őket, Rápislantok a feleségemre, tehát az udvarlót lesem, ő az asszonyra néz, de engem figyel, hogy nem gyanakszom-e, az asszony őt lesi, mialatt engem néz. Örület! Micsoda utánaszámításokat kell itt tennem, hogy tájékozzam magam! Egy kancsítási kompaszt, egy új logaritmus-táblát kellene készíteni ehhez. Aztán talán leplezni akarják a dolgot? Rámnéz az asszony, mégis őrá néz. Az is rámnéz, mégis az asszonyra néz. Már most mikor csal az asszony? Mikor rámnéz, vagyis mikor nem néz rám a bestia, mert őt nézi, vagy talán mikor őt nézi, de nem is nézi, mert hisz szegényke engem lát. Honnan tudjam ezt? Itt megáll az ész. Ebbe bele fogok okoskodni, kombinálni. Fölfordulok. Jeget, jeget a fejemre! Jegesborogatást! Kompreszszeket!

És elrohant. Még szerettem volna nyugtató szókat mondani, de már a távolból hallatszott a panaszos szava:

— Rámnéz, nem rámnéz, ránézek, nem látok semmit, az asszonyt nézi, engem lát . . .

A RENDŐRFOGALMAZÓ ÚR SÉTÁL.

Kis bohózat, három részben.

Első rész.

A rendőrfogalmazó úr este sétára indult. Civilruhában, cigarettával, jókedvűen. Nem mint rendőr ment sétálni, hanem mint más szórakozni akaró ember, aki fiatal és van szeme, szíve a nők iránt.

A Vásártéren — este — sétaközben — megpillantott egy leányt. Mint civil. A leány is sétált, egyedül és csinos volt. A rendőrfogalmazó, mint civil, megnézte a leány arcát, ez rámosolygott, mire hirtelen eszébe jutott valami. Mint rendőrfogalmazónak.

— Én ezt a leányt nem ismerem. Pedig én minden egyedül sétáló leányt ismerek. Mint rendőr. Lássuk csak, ki ez a kicsike! Menjünk utána. Mint civil.

A leánynak tetszett az ügy. Az elegáns civil fiatal úr követte és a leány azokkal a bizonyos imbolygó léptekkel ment előtte, mint a villi-tűz, csábítva utcáról-utcára, saroktól-sarokig a gavallérját.

A rendőrfogalmazó látta, hogy nem csalódott. Egy kalózkodó idegen hölgyike volt ez, akit előállítani és igazoltatni kötelessége a rendőrnek. Mint igazi talentum, mindjárt kész volt a tervével. Odalépett a leányhoz és ezt súgta neki:

— Jöjjön utánam. — És kacsintott is hozzá egyet.

A leány is kacsintott és ment utána.

Az volt a terve, hogy szépen odairányítja a sétáját a városházáig, ott aztán szépen beviteti a tündért.

Már az utolsó utcában voltak, minden jól ment, elől a fogalmazó, utána a leány. Amikor hirtelen történt valami. Egy másik leány került az utjukba, aki este szintén egyedül szokott sétálni és akit a fogalmazó is ismert, a leány is jól ismerte a fogalmazót és a másik leányt is. A két leány egy pillanatra megállt beszélgetni.

— Hová mész?

— Megyek azután a hosszú pubi után.

— Ujjé, vigyázz, az egy rendőrfogalmazó.

A másik pillanatban a csapdába került villi-tűz beugrott a legközelebbi átjáróház kapuján. A fogalmazó utána. De az udvaron a sötétben eltűnt a szeme elől

Második rész.

A rendőrfogalmazó igazi talentum volt, ép úgy, mint az első részben, azért hát nem esett kétségbe.

— Hova tűnhetett? Biztosan felszaladt a lépcsőkön. Nem baj. Öt perc múlva tíz óra, akkor becsukják a kapukat, könnyű lesz elcsipni.

És szépen cöveket vert a nagy átjáróház udvarának közepén.

Pár perc múlva a toronyórák ütötték a tizet. A házmaster kulcsörgetve lépett ki a lakásából. És ugyanebben a pillanatban a szegény üldözött vad is előlépett az egyik lépcsőházból.

A fogalmazó mosolyogva, udvariasan, de erélyes hangon köszöntötte:

— Vártam, epedve. No most szépen sétáljunk csak a rendőrségre.

Harmadik rész.

A rendőrségen szépen jegyzőkönyvet vettek föl vele. Az ilyen bizonytalan foglalkozású hölgyek igen veszélyesek, legalább is nagyon gyanusak. Sosem lehet tudni, hogy miért, de mindig egészen biztosan lehet sejteni, hogy valamiért jöttek el valahonnan. Mikor a jegyzőkönyvet eléje tették, hogy írja alá, sehogyan sem akart szótfogadni.

— Nem irom alá. Nem irom alá.

— Hát mi a neve?

— Roth Ilonka.

— No hát, ha már megmondta a nevét, miért ne írná alá? Nincs abban semmi.

Addig biztatták, amíg odaült az asztalhoz, tollat vett a kezébe és elkezdte írni a nevét. Egy nagy G-ét kanyarított a papírra.

— Hát maga a Roth-ot G-vel írja? — kérdezték nevetve.

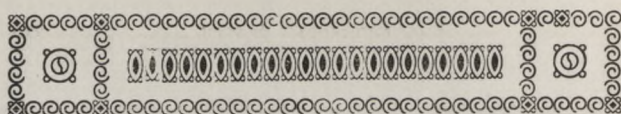
Megijedt és újra megkötötte magát. Hogy ő nem is tud írni, hát nem írhatja alá a nevét.

— De édesem, — hirdették, aki ilyen szép G betűt irt ide, az ismeri a többi betűt is.

Végre mégis csak aláírta a nevét. Így: Rot Ilonka.

A rendőrfogalmazó fejcsóválva nézte az írást.

— Nem lesz ez a név egészen rendben. Ha valakit Rothnak hívnak és azt G-vel akarja írni és Rotnak írja, az gyanús. Majd holnap édesem, csak barátságos arccal nézzen a rendőrségi fényképezőgépbe. Egy pár jól sikerült képet szétküldünk az országba, aztán majd meglátjuk a többit.

ISMERKEDÉS.

(Egy padon két úr ül. Nem ismerik egymást, unatkoznak és csak a levegőt, a semmi dolgokat nézik. Csend. Az egyik mindenáron diskurzust szeretne kezdeni; apropos-megjegyzéseket tesz, remélve, hogy a másik majd csak belekap egyik mondatába, aztán megindul a társalgás.)

A sokbeszédű: Szép idő. Gyönyörű ősz. Nálunk ez ritka . . . Tavaly a tél volt a tulajdonképpeni ősz. A nyár volt a tavasz . . . és tavasszal volt a legkeményebb tél.

A szüksézávú: (Nem szól egy szót sem. Elfordítja a fejét, hogy némán és finoman fejezze ki az utálatát a fecsegő iránt.)

A sokbeszédű (kis szünet után): No, tessék azt a nőt nézni! Micsoda ruha, micsoda pazarlás!

A szüksézávú (most már, hogy egyenesen neki szólt a megszólítás, nem állhatja meg, hogy röviden le ne zárja ezt a témát): A nők nem érdekelnek. Olcsó probléma. Azelőtt ők voltak a szépek és a ruhájuk csunya. Ma a ruhájuk szép és ők maguk csunyák.

(Szünet.)

A sokbeszédű (magában): Hát miről beszéljek ennek? Elvégre minden embernek van egy témája, amiről tud, amiről szívesen beszél. Várj, majd kiveszem belő-

Ied, ha addig élek is! (Ujból próbálkozik:)
A drágasság csak izgatja önt is? A hús, meg a liszt...

A szükszávú: Nincs drágaság. Husz év előtt is két krajcár volt egy zsemlye, ma is. A szafaládé husz év előtt is öt krajcár volt, ma is. A zsemlye meg a szafaládé ma kisebb, de jobb, ami nem baj, mert csak az igények lettek nagyobbak, de az étvágy kisebb, mert viszont a gyomor is rosszabb lett.

A bőbeszédű: Hm! (Szünet.) Talán a lóversenyek érdeklik? Mit szól hozzá, Czárán alig hogy fölgyógyult, megint lovagol.

A szükszávú: Én nem. Más czárán tanul az okos.

A bőbeszédű! Hm! (Gondolkozik.) Az orvosi tudomány talán érdekli? Nem beteg?

A szükszávú: Egész életemben egyetlenegyszer voltam beteg. Akkor is orvos mondta ezt. A sorozásnál, amikor untauglich lettem.

A bőbeszédű: Talán a művészet! Mit szól az új drámairodalomhoz?

A szükszávú: Utálom.

A bőbeszédű: Az írókat?

A szükszávú: Nem. Akik olvassák.

A bőbeszédű: No de ilyet! Melyik sportot szereti legjobban?

A szükszávú: A Sport-kávéházat.

A bőbeszédű: Juj! Mit olvas?

A szükszávú: A napokat.

A bőbeszédű: Nem megy, nem megy. Hát, hát, kártyázni csak szokott, azt minden ember megteszi.

A szükszávú: Az apám már elkártyázott mindent. Uriember pedig adósságra élhet, de nem kártyázhat hozomra.

A bőbeszédű: Ejnye, ejnye! Hát talán a vallás kedves témája? Milyen hiten van?

A szűkszávú: Nem tudom magam se. Az apám katolikus, az anyám református, a keresztapám zsidó; így az első keresztelésem nem volt gílt, megkereszteltek másodszor, most meg baptista volnék tulajdonképpen.

A bőbeszédű: Furcsa eset. Hát akkor igazán nem tudom! Hát ez hallatlan! Hát maga is egy élő lény? Hát lehet így élni, semmihez sem érteni, semmi iránt sem érdeklődni, semmit meg nem tárgyalni! Hát mi ön?

A szűkszávú: Ujságíró. (Azzal feláll és magára hagyja a másikat. Az meg nem tudja, mi volt ez: tréfa, letromfolás vagy ugratás. Aztán átül egy másik padra egy másik ember mellé és előlről kezdi az ismerkedést: Szép idő. Gyönyörű őszt...))

SZÜRETKOR.

Kis örület.

Az utcámban, a korcsmámban megláttam az ablakba kitéve a sablonos kis fehér táblát: Must. Most.

Bementem. A tulajdonos az ő huncut magyarságával adta tudtomra:

— Van friss, édes most.

— Brávó! És mikor kóstolhatom meg?

— Must.

És elémtett egy kis palackkal. Mikor már megittam a felét és szomorú arcot vágtam az ügyhöz, a szomszédom, egy idegen úr, akiről mindent tudtam, csak azt nem, hogy hogy hívják, megszólalt:

— Hogy lehet azt a lábvizet inni!?

Odanéztem.

— No és szomszéduram nem iszik mustot?

— Nem iszom. Az egy abszurdum ital. Az emberek mindent csak elrontani tudnak. Must. Must! Mi az? Az nem ital, az csak állapot. Elrontott szőlő. A szőlő, lássa az étel. Pompás, zamatos és egészséges. Nagyobb légenyirtartalma van, mint a tehéntejnek. De elrontják, megpréselik, csersav jön bele és must lesz. Mustot nem iszom. Az félbemaradt karcos. Karcost sem iszom. Az meg elrontott must. És félbemaradt bor. Bort sem iszom:

az elrontott ürmös. És félbemaradt cognac. A cognac meg elrontott bor.

— Akkor semmit sem lehetne csinálni, megélvezni.

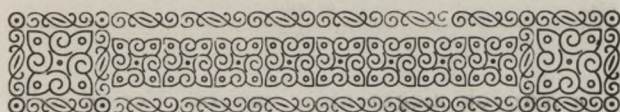
— Nem is lehet. Az emberek mindent, ami jól indul, elrontanak. Mondok egy példát. Volt egy igen kedves, praktikus, olcsó, veszélytelen világítási módunk: a petróleumlámpa. Aztán kitalálták a gázt és meghozsánnázták. Pedig, ha előbb jönnek rá a gázra és csak aztán a petróleumra, akkor azt magasztalják égis: Ime, a petróleumlámpás valóságos kis gázgyár, melyben most már mindenki otthon a szobájában fejleszthet gázt, nem is a nehézkes kőszénből, de a finom kőolajból! mondanák. És így is igazuk lenne. Elfuserálni, ez az egy, amit az ember igazán tud. Ami jó, azt agyonfejlesztani, ami rossz, azt félbehagyni. Fuser és félmunka minden. Azért nem izlik semmi, nem tetszik semmi nekem. A cipő félbemaradt csizma, a cigaretta félbemaradt szivar, a szerető félbemaradt feleség, az ujság félbemaradt Sibillakönyv, a séta félbemaradt kengyelfutás, az operett félbemaradt opera, a nátha félbemaradt difteritisz. Nos nem? Nos nem?

— Ah igen. Ah igen. Mily szép lehetne, ha Darwinnak sem kellett volna megírnia a „The descent of man“-t.

— Miért?

— Mert akkor ön maradt volna egy becsületos, jóképű félbemaradt majom. De minden jót elrontanak. A kiválási elmélet önből elfuserált embert csinált. És ez helyrehozhatatlanabb hiba, mint az, hogy a karcos elrontott must, vagy hogy a séta félbemaradt kengyelfutás.

AZ ETUI.

Tegnap utaztam. Ugylátszik, már jön a tavasz, mert kezdik fűteni a vonatokat. A kocsi-
ban velem szemben egy úr ült. Fiatal úr. Olyan bő-
röndjei voltak, mint Strassnoff Nácinak, mikor püspökökhöz utazott látogató-
ba és a bundáját — ott lógott a hálórúdon —
egy majoresko is felhúzhatta volna. Azt lát-
tam rajta, hogy ő nem valami majoresko; in-
kább valami szélhámos. Szóval, érdekes em-
ber. Ismerkedjünk meg vele.

És ismerkedtünk.

Bizalmatlan volt eleinte.

— Indiszkkrét ember ön? — kérdezte.

— Igen. Ujságíró vagyok.

— Akkor jó. Szeretem az indiszkkrét em-
bereket. És nagyon félek a diszkrétektől. A
diszkkrét ember, aki mindig titokzatosan hall-
gat, tulajdonképpen a legindiszkkrétabb.

— Hová tetszik utazni?

— Tulajdonkép egy bálra. Félig-meddig
menyasszonyom van azon a vidéken.

— Gratulálok.

— Kérem ne! Én egy jó, kiadós farsang
alatt, mint amilyen az idejé, tíz-tizenöt-ször
el szoktam jegyezni magamat.

— ? ? ?

— Majd mindjárt elmesélem. Ez az én
életpályám, kenyerem. A farsang alatt a csu-

nya leányok megmentője vagyok. Persze ezért jól megfizetnek. Nézze, például van egy városban egy csunya leány: nem kell senkinek, nem tűnik fel senkinek. Ha bálba viszik, nem mulat, mert nem mutat, nem foglalkozik vele senki. Aztán szerződtetnek engem. Elhíresztelik, hogy kérő jelentkezett, t. i. én. Hogy a dúsgazdag kérő, az előkelő, finom, belebolondult a leányba. A legközelebbi mulatságra le is jön, csupán a leány kedvéért. És én jövök. Azelőtt mindig mint huszártiszt jöttem, de ez ma már nem imponál. Az emberek tudják már, hogy a huszártiszt attilája vagyont ér, de a vagyona rendesen nem ér még egy rongyos attilát sem. Ujabban csak mint földbirtokos szerepelek. A bálon aztán csak a csunya leánynyal foglalkozom, csak vele táncolok. Az emberek súgnak, mérgelődnek és kezdik konstatálni, hogy az a leány nem is olyan csunya. És hogy nagyon érdekes. A leány vagy szép vagy érdekes. Csunya leány nincs; men-nél csunyább egy leány, annál érdekesebb és mennél érdekesebb egy leány, annál csunyább.

— No és aztán? — Mi értelme van annak, hogy egy leányt hirbe hoz és aztán faképnél hagyja?

— Ezt is megmagyarázom. Ha ön lát egy rosszul csiszolt drágaköves ékszer egy mellékcábon levő kis órásüzlet pókhálós kirakatában: észre sem veszi, elmegy mellette. Ha ezt az ékszer egy udvari szállító selyempárnás etuibe teszi és a villanyfényt ráereszti a metszett üveges kirakatában, mindenki megnézi és hamar akad gazdája. Ékszernek, nőnek az igazi értékét senki sem ismeri: amilyen a beállítása, olyan a hatás. Én is egy ilyen etui vagyok a csunya leányok számára. Ha egyszer egy leányról megtudják, hogy eltudott bolondítani egy nagy urat, annak a le-

ánynak sok lesz az irigye, megnő az értéke. Egy leány, akinek egyszer huszártiszt, vagy földesúr kérője volt, az érdeklődés tárgya, félnek tőle, beszélnek róla, foglalkoznak vele. És csak ez kell, a többi megy magától.

— És mikor a huszártiszt visszavonul, mindenki nevet a szegény leányon.

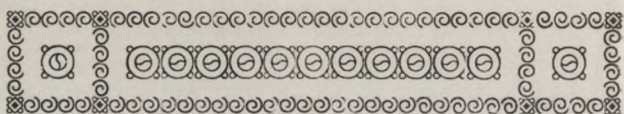
— Ellenkezőleg. Én nagyon diszkréten tudom ezt csinálni. A család híremet kelti, hogy nagy beteg lettem, aztán vagy meghalok, vagy az orvosok tiltanak el a házasságtól. Legtöbbször tüdővészben szoktam elpusztulni. Most aztán már mindenki szánja a leányt, vigasztalják, becézik... és aztán... no de ehhez már nekem semmi közöm.

— És jól hoz ez a pálya?

— Nagyon jól. Aki bálozik, az nem sajnálja a költséget a siker reményében. A bálozás is csak vágy arra, hogy előkelőnek, finomnak lássanak minket: én itt csak olyan kellék vagyok, mint a drága bálruha. Egyszerű befektetés, keret. Etui.

És ez az ifjú ilyen emberismerettel nem megy valami komoly pályára, ahol csak szélhámoskodással lehet igazán boldogulni! Egy svindler, aki becsületes eszközökkel operál, holott becsületes ember is lehetne egészen erkölcstelen észjárása folytán!

ARATÁSKOR.

A gondos apa maga elé citálja két csirkász fiát és így szól hozzájuk.

— Gyerekek, ma Péter-Pál napja van, amikor kezdődik az aratás. Jól tudom, hogy ti városi penészvirágok vagytok, akik csak ahhoz értetek, hogy Rascalnak ki volt az apja és hogy Puzsilánya hány éves, de fát csak egyet ismertek, a kofát és a cseresznyéről azt hiszitek, hogy azokon a kis pálcikákon terem, amelyeken a korzó gyümölcsárusai kínálják. Hát ez nem helyes! Ma kísétálunk az úgynevezett szabad természet lágy ölébe és tanulmányozni fogjuk: melyik a buza, melyik a rozs.

(Azzal felülnek a villamosra és kiutaznak addig, ahol jobbról-balról kedves kis táblák, mintegy gabonával bevetett tenniszgrándok, terülnek el. Itt leszállanak és gyalog mennek be a szántóföldekre, ahol egy istennien nagyszerű eredmény várja már az éles kaszát.)

Az a p a: Látjátok, ez fölséges! Hát most megkezdem a tanítást. A mi országunk mezőgazdasági ország, ami azt jelenti, hogy itt sok jó buza terem, de annál kevesebb a gyárunk. És mert kevés a gyárunk, kevés a gyári munkás és mert kevés a gyári munkás, kevés, rossz és drága a sörünk. De annál több

a bor és a pálinka. A mezőgazdasági állam pálinkát iszik, az iparállam sört.

Az egyik fia: És te papa mind a kettőt.

Az apa: Ma ne bolondozzatok. Ma tanulni fogunk. Hát tudjátok-e mi ez itten? Ugye, nem? Hát ez fiaim a buza.

A másik fiú: A buza? De hiszen a buzakalász máshogy néz ki. Én láttam, a képviselőválasztásnál kortestoll helyett buzakalászt viseltek az ellenzékiek. Az máshogy nézett ki. Papa, ez talán rozs?

Az apa: Nem, ez a buza. Én ismerem. A mezőgazdasági múzeumban jól megnéztem magamnak. Ez buza. Hát ez tudjátok-e mi-csoda?

Az egyik fiú: Ez kukorica.

Az apa: Nem, ez csalamádé.

Az egyik fiú: No igen, a kukorica kiskorában csalamádé és ha megnő, akkor lesz csak kukorica.

Az apa: Szamár vagy, a kukorica más, a csalamádé más. A kukoricát te eszed, ha a szakácsné kap már négyet egy hatosért belőle, a csalamádét pedig a marha eszi. Hát ez mi?

A másik fiú: Ez krumpli.

Az apa: Dehogy. Ez saláta.

A másik fiú: No igen. Krumplisaláta.

Az apa: Te is szamár vagy. Látjátok, nem tudtok semmit. De majd szépen megtanulunk mindent.

Az egyik fiú: Papa mutass nekem zabot.

Az apa: Zabot? Azt nem látok. De minek neked zab?

Az egyik fiú: Csak. Szeretném ismerni, mert a zabszemről tudok egy jó mondást.

Az apa: Hát tudjátok-e, hol terem a legtöbb buza?

Mind a ketten: Hogyne. A börzén.

Az apa: Dehogy is, ott csak a kereskedés folyik. Ott kötik az üzleteket határidőre, a londoni, a budapesti, a liverpooli, meg az amsterdami tőzsdén.

Az egyik fiú: A párisin nem?

Az apa: Ott inkább csak a lisztel kereskednek.

A másik fiú: Aha, abból lesz a francia puder, amivel a mama simogatja magát.

Az apa: Csak semmi komiszkodás. Szégyeljétek magatokat, hogy ilyen keveset tudtok. Eztán mindig fogjuk gyakorolni magunkat. Majd megnézzük, hogy aratják, hogy csépelik a gabonát. Ezt minden úri embernek kell tudni.

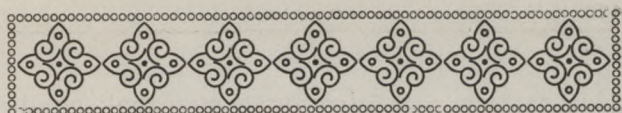
Az egyik fiú: Akkor minden paraszt úri ember, mert az mind tudja.

Az apa: Rosszak vagytok, komiszak vagytok, a városi környezet megrontott benneteket. Majd gazdásznak adlak benneteket, hogy megváltozzatok.

A másik fiú: Jó, papa, akkor majd nekünk is szabad lesz, mint a Tóni bácsinak, csizmában járni, a padlóra köpni.

Az apa: Forduljunk vissza. Egye meg a fene az egész agrikulturát, amíg nem tudtam a fiaimnak adni kulturát.

KARÁCSONY ELŐTT.

— Szervusz! Sietsz? Ma olyan kövér vagy.

— Igen, ma kövér vagyok. Tegnap még sovány voltam. Tudod, jön a karácsony, most lopom haza az ajándékokat. Rettenetes munka, hogy ne lásson senki semmit. Ez a legnehezebb rész: meglepetésnek tartogatni a nagy estig mindazt, amit összevásárolt az ember. Mennyi kin, mennyi gond, mennyi hazugság! Az nincs az öt parancsolatban jól, hogy legalább egyszer, husvét előtt meg kell gyónni. Meg kellene változtatni arra, hogy karácsony után gyónjanak az emberek. Ránk fér. Ez a szent ünnep több vétkünkbe kerül, mint az egész farsang, szalmaözvegység és szüret együttvéve.

— Nem egészen értem.

— Először is mennyi hazugságba kerül, amig sikerül a gyerekek szeme elől elrejtetni a fát, amig azt feldiszitjuk, elkészítjük a gyújtás pillanatáig. Pár évvel ezelőtt bezártunk egy szobát: azt hazudtuk a gyerekeknek, hogy meghalt a nagymama, ott van kiterítve. Évvel távol tudtuk tartani őket. Gyönyörű fát emeltünk nekik. A következő évben ujat kellett kigondolni. Felmentünk a padlásra karácsonyfát diszíteni: kigyulladt miatta a tető. Tavaly lementünk a pincébe a

fával, akkor meg lefagyott a mamának mindkét keze és lába. Hát még az ajándék! Azt aztán a művészet, elrejteni, amíg eljön az idő és elő kell adni, hogy örömet, meglepetést szerezzen.

— Az nehéz dolog lehet.

— De én nem hagyom magam. Tegnap vettem meg a cselédek ajándékait, csupa blúz, szoknya, kötény, kendő. Tudja, hogy sikerült haza csempésznem mindezt?

— Nem.

— Magamra húztam mindent. Mint szakácsné mentem végig a városon. A feleségem ajándékával is nagy gondom volt. Egy pompás kalapot vettem neki; három — vagy négy méter, nem tudom pontosan. Egy méter itt már nem számít. Hát ezt szinte lehetetlen volt hazaszállítani. De jött egy mentőgondolat. Vettem a temetkezési vállalatnál egy koszorúnak való dobozt, ebben hazavittem. Azt mondtam, a bácsi sirjára van benne egy koszorú. Ott van a folyosón: senki sem nyúl hozzá.

— Mit vett még?

— A hajas babákat a cilinderem alatt vittem haza. A gramofont ma szállítom, azért vagyok ma kicsi és kövér. Tegnap a kertészszerszámokat és a lepke-fogót vittem haza, azért voltam tegnap hosszú és sovány. Még haza fog kelleni vinnem egy hintalovat. Hogy hogyan, még nem tudom? Két éjjel nem alszom már miatta, de a trójai lovat is sikerült bevinni, majd csak hazaviszem ezt is.

— Ön jó apa. Meg is lesz a gyümölcse fáradozásának. Lesz majd boldogság, meglepetés.

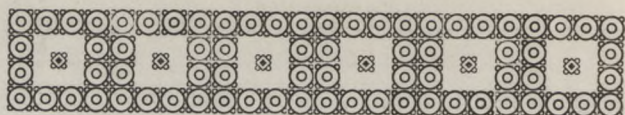
— Dehogy. A legjobb a dologban az, hogy mégis kikutatnak mindent odahaza. A míg hivatalban vagyok, a gyerekek játszanak

a játékokkal, tegnap megnéztem lopva a koszorúskatulyában a kalapot, hát egész más formát találtam benne. A feleségem már be is cserélte.

— De hiszen akkor hiába minden ötlet, fáradozás!

— Oh, ne, higgye. Így dupla az öröm. Mikor titokban élvezik az ajándék kedves örömeit és amikor hivatalosan kell a boldog meglepetést mutatni. Gyönyörű lesz az előeste. A feleségem sirni fog a boldogságtól és azt mondja majd, kalap helyett inkább ruhát vettem volna neki, a szakácsné kezét csókol a ruháért és azt mondja, inkább kalapot vettem volna, a kis gyerekek a játék helyett könyvet szerettek volna már, a nagyok könyvek helyett inkább játékot akartak volna még. Mindenki meg lesz hatva és bosszúból kapok tőlük egy kravatlit, kettőt, hármat, kilencet, huszat, pedig én egy kravatlit elhordok két évig és kapok tőlük egy pár himzett papucsot, két párat, hármat, hatot, pedig nekem az a papucs is sok, amit nőm önagysága, a mama, a mamuci hord. És mindehhez az ünnepi hangulat: a gyertyák csöpögnek a drága szőnyegre, a függönyt nem szabad leereszteni, hogy a szomszédban lásák a fát, a szomszédban pedig lesajnálnak minket, mert gukkerrel meglolvassák, hogy kevés a csokoládé a fán és csupa marcipán lóg rajta. Végül a gyerekek megeszik a kevés csokoládét, a sok marcipánt, a gyertyákat, a fát és jön a háziorvos, épen újév előtt, amikor már készültem, hogy nem kap egyebet egy boldogújevét kívánoknál. És mindehhez áhitatos lélekkel kell énekelned: Mennyből az angyal eljött hozzátok . . .

AZ ÖRDÖG A NÉZŐTÉREN.

(Történik a színházban. „Az ördög” első felvonása után. Szünet alatt, egy emeleti páholyban. Személyek: A férj, az asszony — és János, a barát).

János: (belép a páholyba). Szabad?

A férj: Jó, hogy jössz. Egy negyed-órára el kell tűnnöm a színházból. Sürgős dolgom van. Kérlek, addig a feleségem mellett maradhatnál. (Elmegy.)

Az asszony: Ha magában egy csepp tapintat van, nem jön most fel hozzánk.

János: Soha jobbkor nem jöhettem volna. Hallotta az ördög tanítását? Mindenért meg kell fizetni! Ha bort iszol, tönkremégy belé, de amíg részeg vagy, kis fehér angyalok muzsikálnak a szivedbe. Megfizetsz érte, de megéri. A cukortól elvásik a fogatok. De édes volt. A legszebb nótáitokba belehal, aki csinálta. Az élet arra való, hogy elégjetez benne. Forrni kell, égni . . . Szeressetek, puha bárszonyban járjatok, igyatok sok édes bort, csokoljátok egymás száját és részegedjetez meg . . .

Az asszony: Igen, ezt mondta. És én félek ezektől a szavaktól. Kezdek arra a meggyőződésre jutni, hogy ezt a darabot csak azért írták, hogy a legutolsó erényes asszony is elveszítse magát. Istenem, ilyen dekadencia!

János: Dekadenciáról szó sem lehet. Csak a közönség izlése lett őszintébb.

Az asszony: Legfőbb ideje, hogy maga is megnősüljön. Tudok maga számára egy nagyon szellemes leányt.

János: Köszönöm. A legunalmasabb asszony sincs olyan unalmas, mint a legszellemesebb leány.

Az asszony: Miért vágnak maguk csak mindig az asszony után? Ugy látszik, roppant rossz hírünk lehet. Ostoba nézet, mondhatom, nagyon téves nézet.

János: Vannak balletáncosnők is, akik roppantul erényesek, csakhogy ezek nagyon dilettáns módon táncolnak is ám...

Az asszony: Mit akar ezzel mondani?

János: Pardon, a kimagyarázás sértő volna. A biblia szerint csoda történt akkor, amikor Jézus a vizet borrá változtatta. Ma ezt a csodát minden korcsmáros nevetve csinálja meg. Az első csábítás talán nehezen ment, talán csoda is volt. Máma...

Az asszony: Maga sem ismeri ám a tisztességes asszonyokat!

János: Ez valószínű. Angyalt és ördögöt megismerni könnyű dolog, gyereket, férfit nehéz, de asszonyt lehetetlen.

Az asszony: Nos hát, maradnak a fiatal leányok.

János: Takarékos emberek szoktak olcsó áron félig érett gyümölcsöt bevásárolni, amivel várni kell, míg izletes csemege lesz belőle. Nem szeretem semmiben a zöldet. És nem szeretek várni.

Az asszony: Köszönje meg a maga kedvenc írójának, hogy a darabja hozzászoktatott ehhez a tónushoz. Szent isten, egy vallásos asszony nem is hallgathat meg ilyeneket.

János: Tényleg, vannak úri nők, akik előtt az isten fogalma valami előkelő dolog. Vallás nélkül élni: az úgy tűnik szemükbe, mintha keztyűtlen járnának az utcán.

Az asszony: És én szeretem az uramat.

János: Hja, szerelemmel múlik az idő és idővel múlik a szerelem.

Az asszony: Csakhogy én boldog vagyok mellette.

János: Látja, a boldogság a legcsodálatosabb árucikk: minél többet ad belőle az ember, annál többje marad.

Az asszony: Ej, hiszen maga is csupa aforizmákat mond.

János: Ez ma a legkönnyebb mesterség. Az emberek annyira elszoktak az igazmondástól, hogy ha ma valaki meg meri mondani az igazat: kész az aforizma . . . De tudja, hogy a darab végén győz az ördög?

Az asszony: Ezt gondoltam. De csak a darab végén.

János: Az életben?

Az asszony: Ott nem sikerül Lucifer munkája. Nagyon jó keresztünk van, amit eléje tarthatunk. Ettől meg kell futamodnia.

János: És az?

Az asszony: (ragyogó szemmel). A gyermekünk. A gyermektelen asszonyt nem sajnálom, az elbukhatik. A gyermektelen házasság van olyan erkölcstelen dolog, mint a házasság nélkül létre jött gyermek. Próbáljon maga elhódítani egy anyát.

János: Vannak hűtlen nők, akik anyák is.

Az asszony: De ezeket nem csábitották el, hanem ők maguk csábitottak. Ezt az erkölcstelen darabot pedig minden anya jó lesz, ha megnézi. Ha volt valamikor egy rossz gondolata, itt megtisztul.

A férj: (belép a páholyba). Nem jöttem későn?

János: (mosolyogva menni készül). Már megy fel a vasfüggöny.

A férj: Köszönöm, hogy helyettesítettél. Miről diskuráltatok?

Az asszony: Egy jó gondolatom támadt. Meg fogjuk házasítani Jánost.

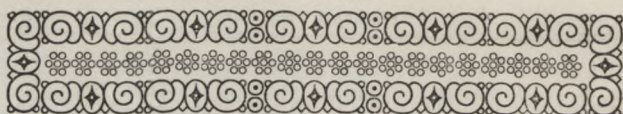
János: No erre még ráérünk.

A férj: Jegyezd meg magadnak: még senki sem bánta azt meg, hogy korán kelt és azt, hogy korán házasodott.

János: (bókol). Na, ha már te is aforizmákat mondasz, úgy menekülök. (El.)

(Páholyajtó be, függöny fel.)

MI VAN A CIPŐVEL?

Van egy pár fekete cipőm. Magas. Gombos. A háború előtt vettem huszonöt koronáért. És jó. Van egy másik pár cipőm. Fél. Sárga. A háború alatt vettem nyolcvanért. És rossz. Most úgy mondták, megint lehet kapni háború előtti jó portékát, olcsó áron, régi áron, huszonöt koronáért, meg tizenyolc korona ötvenért, mint a boldog, talán nem is igaz korszakban. A cipősboltok előtt felsorakoztak az emberek, a már nagyon jól ismert formában. Mindig csodáltam ezeket a párosával ácsorgókat, egy kicsit sajnáltam is, de nem tudtam odáig emelkedni, hogy tiszteljem őket. Ugy gondoltam, inkább ne legyen semmim, de én nem állnék oda órákhosszára.

Most azonban! A cipőláz engem is elkapott. Eleinte elhessegettem magamtól, ej, csak nem fogok egy rossz bolt előtt ácsorogni az isteni néppel együtt. Kapzsi, irigy nem vagyok, de itt is hallottam, ott is hallottam, hogy milyen szép, jó, olcsó cipőket vásároltak, kezdtem minél többet gondolkozni előlött és végre egy szép napon — már amilyen szép napok mostanában vannak — beálltam én is a glédába. Hála Isten, elég sokan voltunk. Szinte azt mondhatnám, hogy túlsokan. Rengetegen. Persze nekem is hátul kellett kez-

denem, mindjárt mellém sorakozott egy aszszony és a hátam mögé is hamarosan kerültek mások. Ez volt az első megnyugtató. Elöttem álltak vagy százan, de már nem voltam én az utolsó. Azonnal voltak olyanok is, akik utánam következtek. Aztán vártunk. Vártunk és vártunk. Néha egy fél lépést tehattünk előre. Amikor kissé kiürült a bolt és egy csoport bemehetett. Akkor mi egy picit előre topogtunk. Aztán megint vártunk. Aztán megint előre léptünk. És így tovább. Volt egy ujságom. Kiolvastam. Volt kilenc cigarettám. Elszívtam. Még mindig vártunk. De néha előbbre is mentünk. Az órámat nem mertem megnézni, csak más külső jelekből éreztem, hogy igen régóta várok. Mind a két lábam jó néhányszor elaludt, fel is ébredt, a zsibbadtság járta át egész testemet. De álltam és vártam. A remény, hogy ötven-hatvan koronát takarítok meg s lesz egy pár pompás cipőm, új erőt kölcsönzött nekem. Most már nem is a cipő izgatott, hanem az ambíció! A vágy, hogy egyszer én is alkalmi vételhez jussak! Hogy három keserves, sanyargató, kirabló év után végre egyszer olcsó portékához jussak. Milyen kéjjel fogom elragadni az árút az üzletből, pukkadására a kereskedőnek! És milyen kéjjel fogom azt viselni! Közben kinőtt a szakállam. Nem baj. Már meglehetősen elől voltam. És utolsókból lesznek az elsők, most éreztem ezt kézzelfoghatóan először. Még csak egy kis türelem. Két-három félórácska. Türelem cipőt terem. Egész szépen fogytak előttem az emberek. Fáradt voltam, de nem bántam, megéheztem, szomjas lettem, de a szomjuhozás egy pár olcsó cipő után elnyomott bennem minden más gerjedelmet. Most már csak tiz—tizenöten állottak előttem. Egy kis szédülés fogott el a

fáradtságtól, de nem baj. Szerencsére, a friss levegőn voltam: hamar magamhoz tértem. Mikor már csak páran voltak előttem, valóságos izgalom fogott el. Megnéztem az órát: több mint három órát álltam a tömegben. De vigye az ördög, az idő pénz és én ezzel az elácsorgott idővel most legalább ötven koronát kerestem meg. No most! Most elfogytak előlem az emberek. Rám került a sor. Beléptem a boltba... és egy mészáros-boltban voltam!

Eltévesztettem a boltot és a tömeget. Az embernek mostanában ötven méternyire kell felsorakozni egy bolt elé és három óra hosszat vártam a zsir-vásárlók között.

APRÓSÁGOK.

A tip-mamzell.

Tizenöt éves korában az apja bedugta egy irodába. A szegény kis leányt leültették egy írógép mellé és havi 20 koronáért üzleti leveleket kopogott naphosszat.

17 éves korában már mestere volt az írógépnek. Egy ügyvéd elcsalta magához és 60 koronát fizetett neki, mert a folyékony beszédet is papírra kopogta finom kis ujjával.

Mikor 20 éves lett, csodájára jártak az emberek. Egy perc alatt 200 szót irt le a gépén. Ekkor meglátogatta egy világcég főnöke, szerződést kötött vele 20 esztendőre, évi 6000 korona emelkedő fizetéssel. És amikor a szerződést a leány elé tették, hogy ő is aláírja, — a kezébe adott tollal nem tudott bänni. Egyszerűen nem tudta leírni a nevét.

Mert mialatt mestere lett az írógépnek — a kézírását szépen elfelejtette.

*

Sport.

Volt egy lusta ember, aki soha sétára nem ment, a sportot csak hírből ismerte, mindig csak a kávéházban ült két széken, harminchárom ujság között.

Jöttek a barátai, később már az orvosa és figyelmeztették:

— Mozogni, mozogni! Így nem egészséges élni.

De a lusta ember nem törődött velük. Lusta maradt, ülve maradt, soha száz lépésnél többet nem tett és ha kiment a pályaudvarig kocsin, akkor már úgy beszélt erről: — Ma nagy kirándulást csináltam.

Egyszer aztán beteg lett. Az orvosok komolyan megparancsolták, hagyjon fel even az ostoba életmóddal, csináljon több testmozgást, mert hamarosan elpusztul. Legjobb lesz, ha sportolni kezd, valami könnyű, jó, de sok mozgással járó sportot. Lelkiismeretére kötötték, hogy hamarosan választ is egyet és szorgalmasan fogja is űzni.

Egy hét múlva tudakozódtak:

— Nos, sportol már?

Önelégülten válaszolta:

— Igen. Naponta hat órát — halászom.

*

Nászutasok.

Egy fiatal pár — rózsával a kezükben, mosolylyal az ajkukon — száll fel a vonatra.

Mikor a hordár feladja utánuk a podgyászt, szakértő léteire így szól magában:

— Kis podgyász: nagy szerelem!

A kalauz, mikor fülkét nyit nekik és megnézi a markába nyomott pénzdarabokat, így szól:

— Jó borraivaló: nagy hozomány.

A folyosón cigarettázó utazósapkás cini-kusan végig nézve a páron, ajkbiggyesztve jegyzi meg:

— Nagy szerelem: gyors kiábrándulás.

És amikor diszkréten becsukódik utánuk a fülke lefüggönyözött ajtaja, az ott ácsorgó

könnyűvérű ficsúr kárörvendezve vigasztalja meg magát:

— Szép asszony: hűtlen feleség!

*

Mi a fő?

Éjjel. A hatalmas bérpalota lángokban áll. Lent az utcán hangos trombitaszóval megjelenik a tűzoltóság. Az álmukból felvert emberek rémülve érzik, hogy a veszély nagy, a lángok az egekig nyúlnak, a fejük felett reccseg, pattog az égő tetőzet.

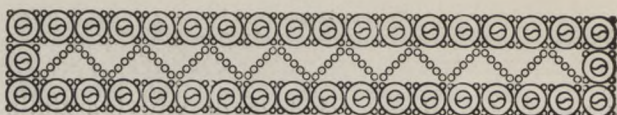
A házmesterben maradt lélekjelenlét, ő végigszaladja a folyosókat és dörömbölve kelti fel a még alvókat:

— Menekülni! Mindjárt beomlik egy tüzfallal.

A harmadik emeleten a kis szatócs látva a veszélyt, gyorsan öltözni kezd, de még van ideje megkérdezni a feleségét:

— Fáni, mit gondolsz, kieresztenek most minket spergeld nélkül?

TE, MIT SZIVSZ MOST?

- Mi az, pajtás, te füstölsz? Csak nem?
- De igen.
- Szivar?
- Nem. Cig.
- Cig? Ciga? Cigaretta? Ci? Ga?
- Retta? Hát, mit szivsz most?
- Bizony, nem Dimitrinot. Csak Drá-mát.
- És kaptad, loptad vagy vetted?
- Vettem.
- Hát kaptál?
- Hogyne. Protekcióból. Két darabot. Két Dráma-cigarettát.
- Ez óriási. Neked mindenben szeren-cséd van. Látod, én már napok óta nem szivok. Nincs. A trafikban csak sorsjegyet árul-nak. Elvégre is, arra csak nem lehet rágyuj-tani.
- Miért ne! Én minden sorsjegyemre rágyujtok — a húzás után, mert nem az enyé-met húzták ki.
- Ez vicc, de szivni nem lehet. Mint a cigaretta, ami nincs, ami kifogyott, ami any-nyira hiányzik.
- Hát szivj szivart. Az még van vala-melyes.
- A szivar az nem cigaretta. Az két nagyon különböző dolog. Olyan, mint a sze-

rető, meg a feleség. Egyiknek csak ez izlik, a másiknak csak az.

— Ha nincs feleség, jó a szerető is.

— Hohó, megfordítva! Ha nincs szerető, ráfanyalódik a feleségre is az ember. A cigaretta a szerető, a kedves, a könnyű, az illatos.

— És a hűtlen. Látod, most is cserbenhagyott: nincs. Eltűnt.

— Mint minden rövid ideig tartó mámor. Azért édes, azért van varázsa, azért futok utána. Látod, az asszony, azaz, a szivar az nehézkes, komplett, meg kell szokni, hosszantartó. A cigaretta az mindig új, mindig más.

— És néha semmilyen.

— Hát bizony, ez elég baj. Kettőnek a hiánya fogja befejezni a háborút: ha kifogy a katonák municiója, vagy ha a polgári lakosság fog ki a dohányból.

— Milyen jó, hogy ezuttal csak ez az utóbbi történt meg. Kötve hiszem, hogy ez befejezhetné a háborút.

— Majd meglátod. Nem lehet ezt soká kibírni. Ha a diplomaták dohányos emberek és nem jutnak hozzá a maguk finom szivarjaihoz és szivarkáihoz, úgy nagyon hamar le fognak ülni a békéről tárgyalni, hogy minél előbb elszívassák a béke-pipát.

— Csakhogy a diplomatáknak nem fogy ki a dohánykészletük. Kifogyni csak nekünk fog ki, egyszerű halandóknak. Jegyezd meg magadnak, a háború alatt már megtanulhattad volna, hogy az, hogy nincs, nem azt jelenti, hogy elfogyott, hanem azt, hogy nekünk nincs, de másnak van. Légy nyugodt, cigaretta is van. Valahol, valakiknél, de van. Akarsz egy példát? A minap Bécsben egész nap cigarettát kerestem. Ott még nyomorú-

ságosabban vannak, mint nálunk. Itt legalább még protekcióból esetleg kapsz két Magyar, vagy Drámát, de ott szóba sem állnak veled a trafikokban. Mondom, egész nap jártam a boltokat és sehol nem kaptam egy árva csutkát sem. És amikor éjfél tájban holtrafáradva hazaértem a hotelembe, a kaput nyitó portás a fülembe súgta: „Parancsol III. Sortet? Van, amennyi tetszik.”

— Hej, ha az a jó Isten most elém várásolná azt a portást. A menyország kapuját nyitná ki nekem.

— Utazz fel hozzá, megmondom a hotel címét.

— Nem kell. Majd segítek én máshogy. (Kihúz egy lapot.) Látod ezt?

— Látom. Tábori levelezőlap.

— Igen. Irok az öcsémnek, aki a harc-téren van.

— Minek irsz neki?

— Hát eddig mi küldtünk nekik dohányt, most tőle kérek néhány cigarettát, hogy mint szeretet-adományt küldje el az itthon szinylődő szegény bátyjának.

A BOY.

Szépen csendben, pár évre azután, hogy más városokban rég megszületett, sőt meg is halt a hordár finomitott kiadása, a boy, végre nálunk is megjelent lila bársony bricseszében, hadnagy és főhadnagyi csillagokkal a biciklis boy.

Már mesét is tudok róluk párat. Talán el is tudom mondani.

*

A szép fiú.

Egy szép fiú hordta a szerelmes leveleket Karolinnak. Fekete hajú, pelyhedző állú legény volt, a színes bicikli-kosztüm úgy állt rajta, mintha öntött szobor volna. A nyulánk, karcsú, ürge, illedelmes gyerek egy öregedő pénzes alak szerelmi üzeneteit szálította a szép nőhöz. Mindennap vitt valamit: levelet, virágot, bonbont. És Karolin eleinte csak a levelet várva, a virágot nézte, de nem-sokára már a virág helyett a fiút nézte és a levél helyett inkább a fiút várta.

Egyszer aztán Karolin küldött levelet az öregnek. A levélben ez volt a fontos:

„... Nem kellesz. Máskor jobban válogasd meg a küldöncödet. Számár vagy öregem, a boyod kiütközött a nyeregéből, de ott

hagyta neked üresen a biciklije nyergét: ülj abba.“

*

Dresszek.

Miért lila az egyenruhája a boynak? Esetleg miért sárga? Stilszerűen kellene kiöltöztetni őket: ki micsoda üzeneteket hord, olyan színű dresszet adni rá.

Aki szerelmes leveleket hord, az zöld uniformist kapjon. A menyasszony leveleit fehér ruhás fiú vigye.

A zálogházi forgalomra fekete dresszes legények kellenek.

Üzleti ügyeket szürke ruhában is el lehet intézni.

Politikai híreket hordók nemzetiszín ruhát viseljenek.

Sárga dressze legyen a, gratulációkat szállítóknak.

*

Hordár és boy.

Egy öreg hordár ott állt negyven éve a sarkon és negyven évig mindennap megkéréssett úgy közel három koronához valamelyes összeget, amiből huszonnégy órára meg lehetett menekülni az éhenhalástól. Aztán jöttek a boyok, a fürgék, a kedvesek, az ügyesek, akik elvettek mindent a szegény öreg hordártól. A napi három korona leszállt egy koronára és a szomorú sarki ember naphosszat százszor elmondotta az átkát:

— A ménkü annak a fejébe, aki kitálta a biciklis hordárt.

Aztán hozzátette:

— Csak a fiam volna idősebb, hogy ő kereshetne már kenyeret.

De éppen mert gyerek volt a fiú, egy szép napon besorozták a fürgé, kedves boyok

közé és attól kezdve a gyerek hordta haza a napi három, gyakran négy, néha öt koronákat. A sarki hordár sarokba vágta a piros sapkáját, vett egy jól szelelő pipát, odahaza beleült a kopott bőrdiványába és boldogan mondogatja el most naponta százszor:

— A jó isten áldja meg azt, aki a biciklis hordárt kitalálta.

*

Telefon.

Egy férfi hang: Hallo. Kérem küldjenek egy boyt.

— Milyen ügy kérem?

— Az anyósom elutazik, a podgyászát kell elszállítani.

— Kérem, a legfürgébb fiút küldöm.

*

Egy női hang: Hallo. Kérek egy boyt. De választani akarok.

— Felesleges, a leggyorsabbat küldjük.

— Lehet lassú is, de szőke legyen.

*

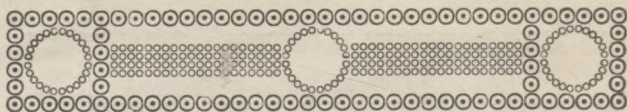
— Hallo, kérek egy boyt.

— Milyen ügy kérem?

— Házasodni akarok

— Tessék akkor hordárt hívni. Ilyen elavult szokáshoz jó az is.

MI EZ ?

Se nem meleg, se nem hideg. Sem fekete, sem fehér. Sem édes, sem keserű. Sem híg, sem sűrű. Sem ize, sem büze. Se nem finom, se nem durva. Se jó, se rossz. Se ital, se étel. Se növény, se ásvány. Se magyar, se német. Sem kemény, sem puha. Se kicsi, se nagy. Se hosszú, se rövid. Se szól, se beszél. Se nem megy, se nem áll. Se teteje, se alja. Se okos, se buta. Se katona, se civil. Se szoroz, se oszt. Se egészséges, se beteg. Se fél, se egész. Se orosz, se porosz. Se nyári, se téli. Se ingem, se gallérom. Se nem szeretem, se nem utálok. Se nem izgat, se nem csillapít. Nem gyereknek való és nem öregnek. Nem laksz jól vele és nem is csinál étvágyat. Nem oltja a szomjat és nem is kívánod repetálni. Nem olyan drága, mint a hús, de olyan olcsó sem, mint a víz. Nem leszel tőle okosabb, de nem is butább. Nem örülsz ha látod, de azért megkivánod, hogy lásd. Nem dicséri senki, mégis élnek vele. Nem tudod, mi fán terem, de nem is kutatod. Nem csak az asszony él vele, de a férfi is. Nemcsak reggel, de este is rá vagy szorulva. Nemcsak munkapárti, de függetlenségi is kultiválja. Nemcsak a szegény emberé, de a dúsgazdagé is. Nem izlik senkinek, mégis mindenki pénzt ad érte. Nem divat, mégis népszerű. Nem olyan rossz, mint mondják, de olyan jó sem, mint kellene. Nem művészet elkészíteni, de elrontani sem lehet. Nincs belőle sok és mégis van elég. Nem Noe idejéből való, de nem is marad meg örökké. Mi ez? Mi ez? No, mi volna: a hadikáv.

